

Ústavní sociální služby v České republice

Přehled a charakteristika vybraných sociálních služeb

Klient Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Zakázka Národní centrum podpory transformace sociálních služeb
Aktivita 5.2 Zpracování analýzy současného stavu poskytování služeb sociální péče
5.2.2 Celorepubliková analýza ústavních služeb

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

CESTA K ŽIVOTU
TRANSFORMACE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Ústavní sociální služby v České republice

Přehled a charakteristika vybraných sociálních služeb

Vydalo: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, Na Poříčním právu 1, 128 00 Praha 2

www.mpsv.cz/cs/7058

Publikace byla vytvořena Národním centrem podpory transformace sociálních služeb v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR Podpora transformace sociálních služeb. Činnost Národního centra podpory transformace sociálních služeb zajistila firma 3P Consulting s.r.o.

Autoři:

Pavel Bareš

Oponenti publikace: Aleš Neuwirth, Zbyněk Vočka

1. vydání, Praha 2013

Obsah

Shrnutí nejvýznamnějších poznatků	5
1. Širší okruh relevantních sociálních služeb	5
Počet služeb a forma jejich poskytování	5
Celkové náklady a struktura příjmů	6
2. Vybrané pobytové sociální služby	7
Souhrnné údaje o sledovaných sociálních službách	7
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	8
Domovy se zvláštním režimem	8
Chráněné bydlení	9
Týdenní stacionáře	9
1 Úvod	13
2 Charakteristika použitých datových zdrojů	14
3 Základní údaje o všech sociálních službách relevantních pro osoby se zdravotním postižením	16
3.1 Souhrnné údaje o všech vybraných sociálních službách	16
3.2 Pobytové služby sociální péče	40
3.3 Centra denních služeb a denní stacionáře	46
3.4 Osobní asistence a pečovatelská služba	50
3.5 Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních	54
3.6 Další služby sociální péče	58
3.7 Raná péče a sociální rehabilitace	64
3.8 Shrnutí a vzájemné srovnání sledovaných sociálních služeb	69
4 Vybrané pobytové sociální služby a zhodnocení ústavních služeb	74
4.1 Souhrnné údaje o sledovaných sociálních službách	74
4.1.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb	74
4.1.2 Zdroje pro financování výstavby ústavních zařízení	77
4.1.3 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)	77
4.1.4 Shrnutí	88
4.2 Domovy pro osoby se zdravotním postižením	89
4.2.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb	89
4.2.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)	91
4.2.3 Shrnutí	99
4.3 Domovy se zvláštním režimem	101
4.3.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb	101
4.3.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)	102
4.3.3 Shrnutí	110
4.4 Chráněné bydlení	112
4.4.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb	112
4.4.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)	113
4.4.3 Shrnutí	121
4.5 Týdenní stacionáře	123
4.5.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb	123
4.5.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)	124
4.5.3 Shrnutí	132

5 Závěr	134

Shrnutí nejvýznamnějších poznatků

1. Širší okruh relevantních sociálních služeb

Počet služeb a forma jejich poskytování

Do obecnějšího zhodnocení nabídky všech sociálních služeb, které jsou relevantní pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením, byly zahrnuty všechny služby sociální péče a ze služeb sociální prevence sociální rehabilitace a raná péče. Analýza se přitom zaměřila na úplné informace o těchto službách, tzn., že nebyly sledovány údaje pouze o těch službách, které byly zaměřeny výhradně na cílovou skupinu osob se zdravotním postižením.

Z celkového počtu 5749 sociálních služeb evidovaných v Registru k 21.2.2012, které byly k 1. 3. 2012 činné, se ve 3331 případech (58 %) jednalo o některý ze sledovaných druhů sociálních služeb. Z tohoto počtu registrovaných sociálních služeb jich 2993 (90 %) reprezentovaly služby sociální péče, v 293 případech (9 %) se jednalo o sociální rehabilitaci a ve 45 případech (1 %) o ranou péči.

Pobytové služby reprezentovaly téměř polovinu z celkového počtu sledovaných služeb, v terénní formě byly poskytovány přibližně dvě pětiny služeb a v ambulantní formě necelá třetina služeb. Mezi kraji nebyly u sledovaných druhů služeb zjištěny zásadní rozdíly co do podílu služeb poskytovaných v terénní, ambulantní a pobytové formě. Nejvíce sociálních služeb bylo poskytováno v Moravskoslezském a Středočeském kraji, dále pak v Ústeckém kraji a Hlavním městě Praha.

Kapacita služeb a jejich uživatelé

Při vyhodnocení kapacity služeb bylo sledováno více různých kapacitních indikátorů. Především se jednalo o údaje o počtu klientů. V případě, že byla kapacita vykazována prostřednictvím jiného nebo jiných indikátorů byly sledovány další relevantní údaje (počty lůžek, počty intervencí, počty kontaktů nebo počty hovorů).

Údaje o kapacitě služeb a o struktuře jejich uživatelů z hlediska stupně příspěvku na péči byly analyzovány s využitím údajů uvedených v žádostech o poskytnutí dotace z roku 2011. Zatímco údaje o kapacitě služeb byly v tomto datovém zdroji evidovány k období, kdy byla žádost o dotaci poskytovatelem sociální služby podána (tj. za rok 2011), údaje o struktuře uživatelů z hlediska stupně příspěvku na péči se týkaly výhledu na období, na něž by byla dotace v případě schválení poskytnuta (tj. na rok 2012). Tyto dva údaje tak nejsou zcela srovnatelné a nemusejí si navzájem v řadě ohledů odpovídat. *Údaje o (maximální) kapacitě* služby z hlediska jednotlivých indikátorů byly nicméně pro účely této analýzy vhodnější¹, než *údaje o počtech* klientů, intervencí, kontaktů, či hovorů². Ty byly v analyzovaném datovém souboru rovněž evidovány, a to jak ve formě skutečně vykazovaných počtů za dřívější období, tak právě i ve formě předpokládaných počtů na rok 2012. Tyto údaje ale ilustrovaly spíše (dosavadní nebo předpokládaný) nebo „výkonový“ rozsah poskytování služby, případně kapacitu ve smyslu předpokládaného či reálného provozního výkonu, naproti tomu údaje o kapacitě poskytovaly informaci o

¹ Mimo jiné proto, že údaje o kapacitě byly sledovány i při podrobnějším čtyř vybraných druhů sociálních služeb.

² V případě lůžek byl zjišťován pouze jediný údaj, protože počet lůžek současně vypovídá o maximální kapacitě služby z tohoto hlediska i o počtu lůžek evidovaných k určitému datu. V případě dalších indikátorů toto již neplatí.

maximální dostupné kapacitě služby. Na rozdíl od *výkonových ukazatelů* pro rok 2012 se také nejednalo o odhad, ale o skutečnou maximální kapacitu služby v roce 2011.

Vzájemné srovnání sledovaných služeb mezi sebou ukazovalo nejvyšší kapacitu u terénních služeb (85 300 klientů). Následovaly pobytové sociální služby (téměř 65 900 lůžek³) a nejnižší kapacitu měřenou počtem klientů vykazovaly služby poskytované ambulantně (přes 19 600 klientů).

Ze sledovaných terénních služeb měla nejvyšší kapacitu pečovatelská služba (přibližně 72 800 klientů), tísňová péče (4500 klientů) a osobní asistence (3900 klientů). Také v případě ambulantních služeb měla nejvyšší kapacitu pečovatelská služba (přibližně 9000 klientů). Následovaly denní stacionáře (necelých 4400 klientů), sociální rehabilitace (2500 klientů) a centra denních služeb (přes 2200 klientů). Ze sledovaných pobytových sociálních služeb měly největší kapacitu domovy pro seniory (přes 37 500 lůžek), domovy pro osoby se zdravotním postižením (téměř 13 300 lůžek), domovy se zvláštním režimem (8600 lůžek) a chráněné bydlení (přes 2400 lůžek). Z hlediska počtu lůžek měly ze sledovaných pobytových služeb nejnižší kapacitu týdenní stacionáře (799 lůžek) a sociální rehabilitace (546 lůžek).

Z vyhodnocení údajů o dotačním řízení z roku 2011 vyplynula dále též v roce 2012 žadateli předpokládaná struktura uživatelů služeb z hlediska stupně příspěvku na péči. Předpokládaný počet příjemců příspěvku na péči činil 72 109 osob, tj. 88 % z celkového předpokládaného počtu 81 618 uživatelů pobytových služeb sociální péče⁴. Celkový předpokládaný počet příjemců příspěvku na péči ve věku do 18 let byl 1 549 osob, tj. 96 % z celkem předpokládaného počtu 1614 uživatelů těchto služeb ve věku do 18 let. Pro rok 2012 byl předpokládán zcela srovnatelný počet příjemců příspěvku na péči ve 2., 3., a 4. stupni – u ve všech těchto třech stupních byl předpokládán počet příjemců příspěvku na péči přibližně 19 500 osob.

Celkové náklady a struktura příjmů

Při rozlišení služeb do osmi kategorií podle celkových nákladů na jejich poskytování se ukázalo, že všechny stanovené kategorie jsou zastoupeny přibližně ve srovnatelné míře. U poloviny služeb s nižšími náklady byly celkové náklady nižší než 3 000 000 Kč. Z těchto služeb měla přibližně polovina služeb náklady nižší než 1 000 000 Kč. U poloviny služeb spadajících do skupiny služeb s celkovými náklady 3 miliony Kč a více byly náklady nižší než 10 milionů. Služby s náklady 10 a více milionů tak reprezentovaly přibližně jednu čtvrtinu ze všech sledovaných služeb.

Nejvýznamnějším zdrojem při financování sociálních služeb⁵ byly úhrady od uživatelů (více než 9,7 miliardy Kč, tj. téměř polovina všech příjmů na poskytování sledovaných sociálních služeb). Dalším významným zdrojem prostředků byly dotace MPSV (více než 5,6 miliardy Kč, přibližně čtvrtina celkových příjmů). Velmi významným zdrojem příjmů byl také příspěvek od zřizovatele (celkem za obce a kraje 2,9 miliardy Kč, tj. 13 %).

³ Údaje o počtu klientů a o počtu lůžek nelze libovolně zaměňovat. I přesto je v případě pobytových sociálních služeb v tomto srovnání věnována pozornost údajům o počtu lůžek, neboť ten je u pobytových sociálních služeb v mnoha ohledech více vypovídající než údaj o počtu klientů, který ze sledovaných druhů sociálních služeb poskytovaných v pobytové formě indikoval kapacitu pouze u dvou (odlehčovací služby a sociální rehabilitace).

⁴ Tj. domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, týdenní stacionáře, odlehčovací služby poskytované v pobytové formě a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče.

⁵ Při analýze finančních ukazatelů byly využity údaje z dotačního řízení (údaje za rok 2009).

Mezi jednotlivými druhy sociálních služeb byly zjištěny poměrně výrazné rozdíly v jejich celkových nákladech. Ze sledovaných sociálních služeb byl největší podíl finančních prostředků alokovan na poskytování domovů pro seniory (45 %), domovy pro osoby se zdravotním postižením (21 %), domovy se zvláštním režimem (11 %) a pečovatelskou službu (10 %). Na služby poskytované pouze v pobytové formě byly alokovány čtyři pětiny finančních prostředků vynakládaných na sledované sociální služby. Přibližně desetina těchto finančních prostředků byla vynakládána na služby poskytované současně ambulantní a terénní formou.

2. Vybrané pobytové sociální služby

Souhrnné údaje o sledovaných sociálních službách

V souladu se zvolenou definicí ústavní služby byly dále podrobněji sledovány čtyři druhy sociálních služeb - domovy pro osoby se zdravotním postižením (celkem 218 služeb), domovy se zvláštním režimem (207 služeb), chráněné bydlení (147 služeb) a týdenní stacionáře (67 služeb). Z 639 služeb tohoto typu jich bylo 544 (85 %) ústavních služeb. Největší počet sociálních služeb v této skupině sídlil na území Středočeského kraje (91 služeb), Ústeckého kraje (87) a Moravskoslezského kraje (82).

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Jihomoravském kraji (3615 klientů), následovaly Ústecký (3419) a Středočeský kraj (3049). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem ve Středočeském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji (v prvním případě 377 klientů, ve druhém 333, v posledním 225, tj. tyto tři kraje reprezentovaly více než polovinu z celkové zjištěné neústavní kapacity všech sledovaných služeb⁶).

Ve 13 krajích, za které byly shromážděny údaje o počtu uživatelů sociálních služeb, využívalo ústavní služby (respektive vybrané druhy sociálních služeb, které byly označeny jako ústavní) celkem 20 275 osob (dále též uživatelé). Z tohoto počtu jich 1045 bylo ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních sociálních služeb byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Ústeckém kraji (2857 uživatelů) a Moravskoslezském kraji (2501 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 18 827 uživatelů sledovaných služeb (tj. 93 % z jejich celkového počtu). Nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí u ústavních služeb celkem byl zjištěn v Olomouckém (1777 žádostí), Moravskoslezském (1697), Zlínském (1517) a Ústeckém kraji (1414).

Počet pracovníků pracujících ve všech sledovaných ústavních službách byl celkem 22 869. Necelé dvě třetiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby (nejčastěji se jednalo o pracovníky v sociálních službách a zdravotnické pracovníky).

---

⁶ Údaj o celkové zjištěné kapacitě neústavních služeb nelze vnímat jako celkovou kapacitu neústavních služeb v ČR, protože v Hlavním městě Praha byly údaje o kapacitě získány pouze za ústavní služby. Údaj o kapacitě nebyl zjištěn u 12 neústavních služeb sídlících v tomto kraji.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

Z celkového počtu 218 domovů pro osoby se zdravotním postižením jich 208 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce domovů pro osoby se zdravotním postižením na území Ústeckého kraje (40 služeb), dále následovaly Středočeský kraj a Moravskoslezský kraj (v obou případech 26 služeb). V osmi krajích byly všechny na území kraje sídlící domovy pro osoby se zdravotním postižením identifikovány jako ústavní služby.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Ústeckém (1836 klientů), Středočeském (1480) a Moravskoslezském kraji (1362). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem v Ústeckém a Královéhradeckém kraji (v prvním případě 93 klientů, ve druhém 64).

Ve 13 sledovaných krajích využívalo domovy pro osoby se zdravotním postižením identifikované jako ústavní celkem 12 949 osob. Z tohoto počtu jich 901 bylo ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních domovů pro osoby se zdravotním postižením byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Ústeckém kraji (1806 uživatelů) a Středočeském kraji (1421). Příspěvek na péči pobíralo celkem 12 617 uživatelů domovů pro osoby se zdravotním postižením (tj. 97 % z jejich celkového počtu). Nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby byl zjištěn v Moravskoslezském (329), Jihomoravském (289) a Královéhradeckém kraji (289).

V domovech pro osoby se zdravotním postižením pracovalo 5171 pracovníků v sociálních službách (43 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 3855 pracovníků (34 %), kteří neposkytovali sociální služby, 1507 zdravotnických pracovníků (13 %) a 324 sociálních pracovníků (3 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Zjištěný rozdíl ale nebyl příliš veliký (změna o 3 %).

Domovy se zvláštním režimem

Z celkového počtu 207 domovů se zvláštním režimem jich 201 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce domovů se zvláštním režimem na území Jihomoravského kraje (31 služeb), dále následovaly Moravskoslezský a Ústecký kraj (v obou případech 29 služeb). V devíti krajích byly jako ústavní identifikovány všechny domovy se zvláštním režimem.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Jihomoravském (2136 klientů), Ústeckém (1438) a Moravskoslezském kraji (1191). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem v Moravskoslezském a Středočeském kraji (v prvním případě 52 klientů, ve druhém 40, tj. tyto dva kraje se na celkové neústavní kapacitě domovů se zvláštním režimem ve sledovaných krajích podílely ze tří čtvrtin).

Ve 13 sledovaných krajích využívalo domovy se zvláštním režimem identifikované jako ústavní celkem 5362 osob. Z tohoto počtu byly pouze dvě osoby ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních domovů se zvláštním režimem byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Moravskoslezském (1037) a Ústeckém kraji (973 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 4930 uživatelů domovů se zvláštním režimem (tj. 92 % z jejich celkového počtu). U domovů se zvláštním režimem byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Moravskoslezském (1340), Ústeckém (1245) a Plzeňském kraji (1104).

V domovech se zvláštním režimem pracovalo 3402 pracovníků v sociálních službách (39 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 3332 pracovníků (39 %), kteří neposkytovali sociální služby, 1518 zdravotnických pracovníků (18 %) a 317 sociálních pracovníků (4 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Zjištěný rozdíl byl poměrně výrazný (nárůst o 8 %).

Chráněné bydlení

Z celkového počtu 147 služeb chráněné bydlení jich 77 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce těchto služeb na území Středočeského kraje (27 služeb) a v Moravskoslezském kraji (23 služeb). Podíl služeb, které byly identifikovány jako ústavní, se mezi kraji lišil poměrně výrazně.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Olomouckém (392 klientů), Středočeském (257), Zlínském (211) a Moravskoslezském kraji (202). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem ve Středočeském kraji (285 klientů), Moravskoslezském kraji (199) a Hlavním městě Praha (118). Celková neústavní kapacita v těchto třech krajích představovala více než polovinu celkové zjištěné neústavní kapacity u chráněného bydlení.

Ve 13 sledovaných krajích využívalo službu chráněné bydlení identifikovanou jako ústavní celkem 1310 osob. Z tohoto počtu byla jedna osoba ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních služeb chráněné bydlení byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Olomouckém (357 uživatelů), Moravskoslezském (194 uživatelů) a Zlínském kraji (191 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 647 uživatelů chráněného bydlení (tj. 50 % z jejich celkového počtu). V případě chráněného bydlení byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Olomouckém (1149) a Zlínském kraji (209).

Službu chráněné bydlení zajišťovalo 386 pracovníků v sociálních službách (38 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 501 pracovníků (49 %), kteří neposkytovali sociální služby, 36 zdravotnických pracovníků (4 %) a 73 sociálních pracovníků (7 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný značný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali (podíl pracovníků přímo poskytujících sociální služby narostl z 51 % na 68 %).

Týdenní stacionáře

Z celkového počtu 67 týdenních stacionářů jich 59 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce těchto služeb na území Středočeského kraje (15 služeb). Neústavní týdenní stacionáře byly provozovány v sedmi krajích, přičemž s výjimkou Hlavního města Praha byla v každém z těchto krajů jako neústavní identifikována jedna služba.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna ve Středočeském kraji (207 klientů), Jihomoravském (129) a Jihočeském kraji (114). Celková ústavní kapacita v těchto třech krajích představovala přibližně polovinu celkové zjištěné ústavní kapacity týdenních stacionářů. Neústavní kapacita týdenních stacionářů byla celkově velice nízká (84 klientů), nejvyšší přitom byla v Moravskoslezském (19 klientů) ve Středočeském kraji (17 klientů).

Ve 13 sledovaných krajích využívalo týdenní stacionáře identifikované jako ústavní celkem 654 osob. Z tohoto počtu bylo 141 osob ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních týdenních stacionářů byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán ve Středočeském (172 uživatelů), Jihomoravském (102 uživatelů) a Jihočeském kraji (76 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 630 uživatelů týdenních stacionářů (tj. 96 % z jejich celkového počtu). U týdenních stacionářů byly celkové počty neuspokojených žádostí o služby velmi nízké. Nejvíce jich bylo ve 13 sledovaných krajích zaznamenáno ve Středočeském (25) a Jihomoravském kraji (24).

V týdenních stacionářích pracovalo 638 pracovníků v sociálních službách (36 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 598 pracovníků (34 %), kteří neposkytovali sociální služby, 246 zdravotnických pracovníků (14 %) a 64 sociálních pracovníků (4 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků. Zjištěný rozdíl byl poměrně výrazný (nárůst o 8 %).

Seznam použitých pojmů a zkratek

Dítě – pro potřeby tohoto materiálu byla využita určená věková hranice Úmluvou o právech dítěte, která ji vymezuje takto: „každá lidská bytost mladší osmnácti let...“⁷

Komunitní služby – pro účely tohoto materiálu se za komunitní typy služeb považují terénní a ambulantní služby sociální péče (včetně služeb pobytových, pokud nesplňují indikátory pro určení ústavní sociální služby) a služby sociální prevence, které jsou určeny pro osoby se zdravotním postižením. Konkrétně za komunitní druhy služeb byly označeny následující služby:

- odborné sociální poradenství
- osobní asistence
- pečovatelská služba
- tísňová péče
- tlumočnické služby
- průvodcovské a předčitatelské služby
- podpora samostatného bydlení
- odlehčovací služby
- centra denních služeb
- denní stacionáře
- týdenní stacionáře - které nebyly označeny jako ústavní
- domovy pro osoby se zdravotním postižením - které nebyly označeny jako ústavní
- domovy se zvláštním režimem - které nebyly označeny jako ústavní
- chráněná bydlení - která nebyla označena jako ústavní
- raná péče
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
- sociálně terapeutické dílny
- sociální rehabilitace

Kvalita sociálních služeb – za kvalitu sociálních služeb pro účely tohoto materiálu jsou považována normativně určená kritéria kvality sociálních služeb v souladu s § 99 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, tedy standardy kvality sociálních služeb vymezené v příloze č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Místo poskytování - za místo poskytování je pro potřeby tohoto materiálu určen areál/budova či místo blízké. Místo poskytování může být také několik čísel popisných. Místo poskytování je určeno především k možnosti, že jedna registrovaná služba (tj. jeden identifikátor služby) má dvě i více míst poskytování (třeba i v různých obcích/městech i několik kilometrů vzdálených).

PnP – příspěvek na péči

Pracovníci v přímé péči – za pracovníky v přímé péči jsou pro účely tohoto materiálu považováni pracovníci, kteří přímo poskytují základní činnosti uživatelům. Jedná se o pracovníky uvedené v § 115 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

---

⁷ Zdroj Úmluva o právech dítěte dostupná webové stránky OSN [ze dne 29.2.2012]: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>. Navzdory tomuto vymezení je v dalším textu používáno rozlišení věkových kategorií uživatelů sociálních služeb na 0-18 let, 19-26 let atd. Toto rozlišení věkových kategorií, které se od zde uvedeného chápání dítěte liší, vyplývá z toho, že takovéto třídění údajů o věku uživatelů sociálních služeb je používáno v Registru poskytovatelů sociálních služeb a dalších datových zdrojích.

Osoba se zdravotním postižením je osoba s tělesným, mentálním, duševním, smyslovým nebo kombinovaným postižením, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby. Tato závislost není však způsobena z důvodu věku⁸. V některých částech tohoto materiálu je určen odklon od této definice v důsledku možnosti a porovnatelnosti určitých dat, kdy za osobu se zdravotním postižením je považována osoba, která byla uznána osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, tj. byl jí přiznán stupeň závislosti.

Sociální služba – vychází se z definice normativní, tj. za sociální službu pro účely tohoto materiálu se považuje: „činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení“ - § 3 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní služba – za ústavní je označena taková sociální služba (nebo její část), která má registrovaný jeden z následujících druhů služby:

- domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- domovy se zvláštním režimem,
- týdenní stacionáře,
- chráněné bydlení

a jestliže současně splňuje alespoň jednu z následujících podmínek:

- v jedné budově/objektu (případně areálu nebo v místě blízkém) je kapacita lůžek (uživatelů) rovna nebo je vyšší než hodnota 19,
- kapacita je nižší než podle podmínky první, ale služba je poskytována v budově/objektu (případně areálu nebo v místě blízkém) s další pobytovou nebo ambulantní sociální službou a společná kapacita v budově/areálu (nebo v místě blízkém) přesahuje 19 lůžek.

Závazek udržitelnosti – jedná se o závazek udržitelnosti poskytování dané sociální služby (případně jiné pobytové sociální služby) v daném objektu/budově. Závazek udržitelnosti vyplývá především z vynaložených investičních prostředků z různých fondů (především z Regionálního operačního plánu, investičních titulů Ministerstva pro místní rozvoj)

Případné další pojmy jsou uvedeny v Metodice k realizaci analýz na krajské úrovni.

---

⁸ Definice přizpůsobena v návaznosti na definice zdravotního postižení uvedeného v § 3 písm. g) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

1 Úvod

„Přehled a charakteristika vybraných sociálních služeb“ byl vytvořen v rámci zakázky Národní centrum podpory transformace sociálních služeb (dále též „NCTSS“), která je součástí projektu Podpora transformace sociálních služeb realizovaného odborem sociálních služeb a sociální práce MPSV ČR. Projekt je financovaný z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

V České republice probíhá proces deinstitucionalizace sociální péče pro osoby se zdravotním postižením. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR ve svém projektu podporuje změnu ústavních zařízení na služby poskytované v přirozeném prostředí. Jedná se přitom o pilotní projekt, který vytváří znalosti a postupy pro deinstitucionalizaci dalších ústavních zařízení.

Zároveň v České republice chybí přehled ústavních sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. Dosud se používal počet registrovaných služeb domovů pro osoby se zdravotním postižením, ovšem tento údaj není dostatečný: může zahrnovat i služby, které ústavní nejsou (např. mají nízkou kapacitu), a zároveň nezahrnuje další typy pobytových služeb, které mohou nést ústavní prvky. Tento materiál doplňuje samostatné krajské analýzy zpracované ve 13 krajích České republiky (samostatná analýza nebyla provedena v kraji Hlavní město Praha).

Po stručné charakteristice používaných datových zdrojů budou shrnuty základní údaje o širší skupině sociálních služeb, které lze považovat za relevantní pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením. Tato část analýzy poskytuje základní vstupní informaci pro následné podrobnější vyhodnocení čtyř vybraných druhů pobytových sociálních služeb, které je stěžejní částí textu.

2 Charakteristika použitých datových zdrojů

Při analýze byly využity již shromážděné údaje pocházející z různých datových zdrojů (veřejně dostupných i zprostředkovaných po vyžádání Ministerstvem práce a sociálních věcí pro účely tohoto projektu) i údaje získané při vlastním sběru dat pro účely tohoto projektu.

Zpracovatelem nově shromážděné údaje umožňovaly především odlišení ústavních a neústavních zařízení podle stanovené metodiky. Společně s tímto parametrem byly sledovány i údaje umožňující propojení těchto informací s údaji z dalších datových zdrojů a tedy i sledování dalších informací pro obě výše uvedené skupiny zařízení.

Z dostupných datových zdrojů byly pro analýzu relevantní údaje shromážděné v Registru poskytovatelů sociálních služeb (dále jen „Registr“), údaje z Ročního výkazu o zařízeních sociálních služeb a poskytování sociálních služeb (statistický výkaz V1-01) a údaje shromážděné v dotačním řízení z roku 2011 (dále jen „údaje shromážděné v dotačním řízení“).

Uvedené čtyři typy datových zdrojů (tj. údaje získané šetřením provedeným NCTSS, údaje z Registru, údaje shromážděné prostřednictvím statistického výkazu V1-01 a údaje shromážděné v dotačním řízení) byly propojeny prostřednictvím identifikátoru služby a byly vytvořeny čtyři základní datové soubory, které byly využity při dalších analýzách:

1. **údaje poskytující základní přehled o všech relevantních službách** (tj. údaje o širším okruhu vybraných služeb) - jedná se o údaje získané⁹ z Registru poskytovatelů sociálních služeb bez duplicitních záznamů (celkem 3331 záznamů);
2. **údaje zprostředkávající vybrané doplňující informace o všech relevantních službách** (u širšího okruhu vybraných služeb) – údaje o službách, které byly současně evidovány v získané databázi údajů z Registru a v databázi údajů z dotačního řízení probíhajícího v roce 2011¹⁰ (z celkového počtu 2716 záznamů za jednotlivé služby se v 2556 případech jednalo o služby, které byly podle údajů z Registru i nadále činné; některé rozborů přitom byly přitom provedeny pouze u 2396 služeb, u kterých byly evidovány potřebné údaje za rok 2009);
3. **podrobné údaje o všech čtyřech vybraných pobytových sociálních službách** (tj. údaje o sociálních službách domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení a týdenní stacionáře) - údaje z Registru poskytovatelů sociálních služeb¹¹ doplněné o údaje ze statistických výkazů V1-01 a údaje získané sběrem dat (celkem 639 záznamů)¹² a
4. **podrobné údaje o budovách či objektech, ve kterých jsou poskytovány vybrané pobytové sociální služby, pokud tyto služby měly ústavní charakter** (tj. pouze budovy či objekty, ve kterých jsou poskytovány pouze některé ze služeb uvedené v předchozím bodě, pokud byly vyhodnoceny jako ústavní služby) – údaje získané z Registru poskytovatelů sociálních služeb doplněné o údaje ze statistických výkazů V1-01 a údaje získané sběrem dat¹³ (u těchto dat bylo

⁹ Export 21. 2. 2012, stav k 1. 3. 2012.

¹⁰ Údaje z dotačního řízení obsahovala data týkající se více různých období – definitivní výroční údaje za rok 2009, předběžné výroční údaje za rok 2010, údaje aktuální v době podání žádosti o dotaci (2011) a předpokládaný odhad pro dotační období u údajů, které jsou pro poskytnutí dotace klíčové (výkonové ukazatele, struktura příjemců příspěvku na péči).

¹¹ Viz pozn. 8.

¹² Sběr dat v průběhu roku 2012.

¹³ Data získání a platnosti jednotlivých skupin údajů viz výše.

nejprve vyhodnoceno všech 675 záznamy, následně bylo při většině podrobnějších analýz hodnoceno již pouze 575 záznamů o budovách či objektech, které mají ústavní charakter¹⁴).

Údaje uvedené v prvních dvou bodech budou vyhodnoceny ve třetí kapitole této práce. Ve čtvrté kapitole budou vyhodnoceny údaje uvedené v bodech 3. a 4.

Kromě analýzy primárních a sekundárních dat budou v analýze uvedeny také vybrané veřejně dostupné údaje, pokud příslušný v zadání analýzy požadovaný údaj nebylo možné sledovat s využitím žádného z výše uvedených datových zdrojů. K takovýmto údajům náležely údaje o počtu neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby, které jsou evidovány ve **Statistické ročence z oblasti práce a sociálních věcí 2011**¹⁵. Tyto údaje mohly zprostředkovat alespoň rámcovou představu¹⁶ o zájemcích o poskytnutí služby.

Údaje o počtu neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby se týkaly pouze některých druhů sociálních služeb. U druhů sociálních služeb, u kterých byly tyto údaje evidovány, se údaj týkal všech sociálních služeb v dané skupině, které tyto údaje vykazaly k 31.12.2011. Údaje o neuspokojených žádostech tak nebyly srovnatelné s údaji o službách sledovaných v analýzách založených na výše uvedených zdrojích dat, při kterých byl okruh sledovaných služeb vymezen odlišným způsobem.

---

¹⁴ Sociální služby mohly být poskytovány ve více budovách či objektech. I v případě, že byla služba celkově označena jako ústavní, mohly mít v některých budovách (objektech), v nichž byla poskytována, neústavní charakter. V tomto souboru byly právě tyto budovy odlišeny tak, aby bylo možné i v takovýchto případech hodnotit výhradně údaje o ústavních službách (respektive budovách či objektech, ve kterých jsou poskytovány jen ústavní služby).

¹⁵ Viz http://www.mpsv.cz/files/clanky/13613/rocenka_2011.pdf, <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/3201-12>

¹⁶ Současně ale ne zcela přesnou, a to vzhledem k řadě skutečností, které omezují vypovídací hodnotu tohoto údaje. Především je třeba uvést to, že řada žádostí nebyla podána s ohledem na aktuální zájem osoby o příslušnou službu, ale spíše jako určitá „pojistka“ pro případ náhlého zhoršení zdravotního stavu (z důvodu zařazení do pořadníku osob čekajících na uvolnění místa apod.).

3 Základní údaje o všech sociálních službách relevantních pro osoby se zdravotním postižením

3.1 Souhrnné údaje o všech vybraných sociálních službách

Do obecnějšího zhodnocení nabídky všech sociálních služeb, které jsou relevantní pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením, byly zahrnuty všechny služby sociální péče a ze služeb sociální prevence sociální rehabilitace a raná péče.¹⁷ Údaje z Registru poskytovatelů sociálních služeb i údaje shromážděné v dotačním řízení umožňují zaměřit se i výhradně na služby, u kterých jsou jednou z cílových skupin (případně převažující cílovou skupinou) osoby s některým typem zdravotního postižení. Hlavním cílem této části analýzy ale je popsat celkové údaje o všech hodnocených druzích sociálních služeb a přiblížit tak stávající nabídku všech služeb příslušného typu. Provedená analýza proto nebyla soustředěna pouze na služby poskytované vybraným cílovým skupinám a jejím záměrem je zprostředkovat rámcové informace o celkové nabídce sledovaných druhů sociálních služeb. Na sociální služby určené primárně osobám se zdravotním postižením je zároveň výrazněji zaměřena čtvrtá kapitola této analýzy, která se soustřeďuje pouze na čtyři druhy sociálních služeb, jež jsou pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením nejvíce relevantní.

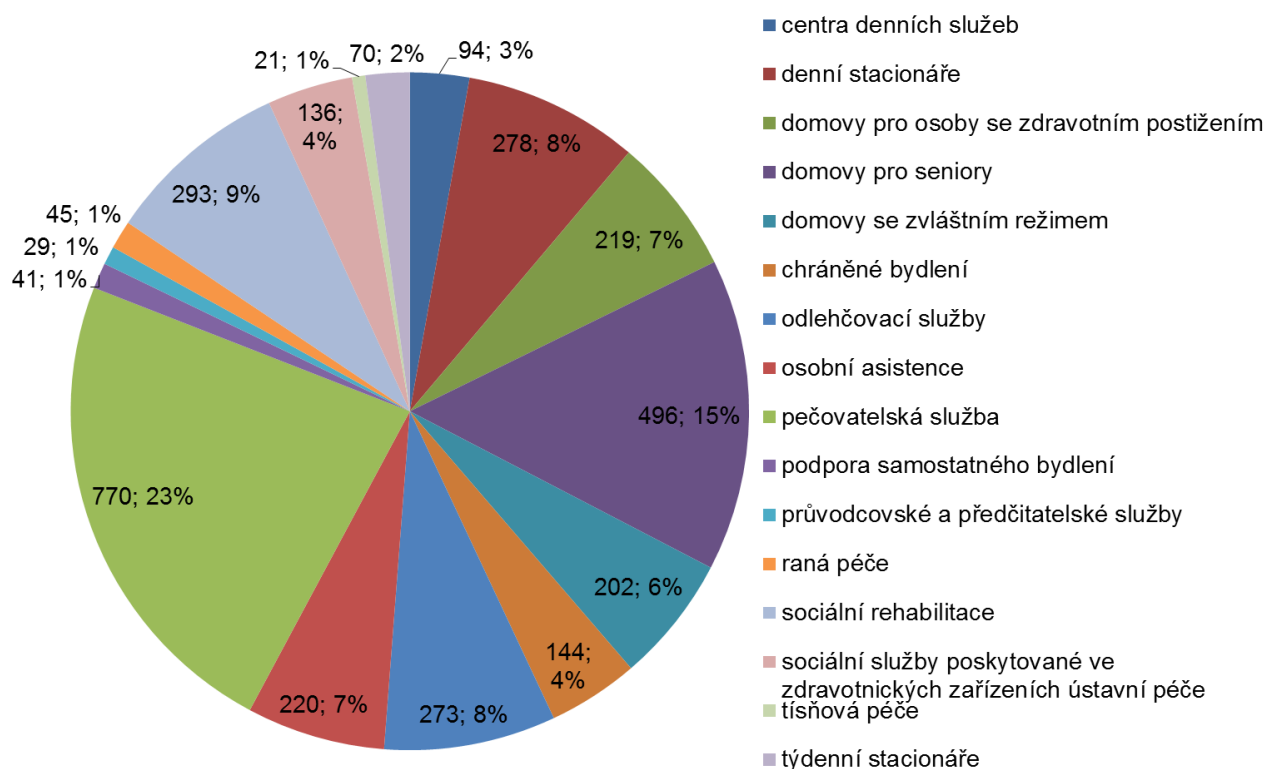
Z celkového počtu 5749 sociálních služeb evidovaných v Registru k 21.2.2012, které byly k 1. 3. 2012 činné, se ve 3331 případech (58 %) jednalo o některý ze sledovaných druhů sociálních služeb. Z tohoto počtu registrovaných sociálních služeb jich 2993 (90 %) reprezentovaly služby sociální péče, v 293 případech (9 %) se jednalo o sociální rehabilitaci a ve 45 případech (1 %) o ranou péči.

Ze sledovaných druhů sociálních služeb byla nejpočetnější pečovatelská služba (770 služeb, 23 % z celkového počtu služeb). Následovaly domovy pro seniory (496 služeb, 15 %) a s odstupem sociální rehabilitace (293 služeb, 9 %), denní stacionáře (278 služeb, 8 %), odlehčovací služby (273, 8 %), osobní asistence (220 služeb, 7 %), domovy pro osoby se zdravotním postižením (219 služeb, 7 %) a domovy se zvláštním režimem (202 služeb, 6 %).

---

¹⁷ V analýze nebyla s ohledem na zadání této studie věnována pozornost úplně všem službám zahrnutým mezi komunitní služby (srov. seznam použitých pojmů a zkratk). Jako hlavní důvod, proč nebylo sledováno odborné sociální poradenství, které je řazeno mezi komunitní služby, lze vnímat to, že tato služba může být poskytována v případě velmi různorodých situací a velmi širokému okruhu osob. Podobně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou velice často zaměřeny na řešení odlišných životních situací než těch, které by byly spojeny se zdravotním postižením. Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením a sociálně terapeutické dílny nebyly v zadání ke sledovaným druhům sociálních služeb patrně přiřazeny s ohledem na jejich výrazné zaměření na oblast volnočasových a aktivizačních činností (v případě první uvedené služby), respektive na oblast pracovního uplatnění, rozvoje pracovních schopností apod. (v případě druhé uvedené služby).

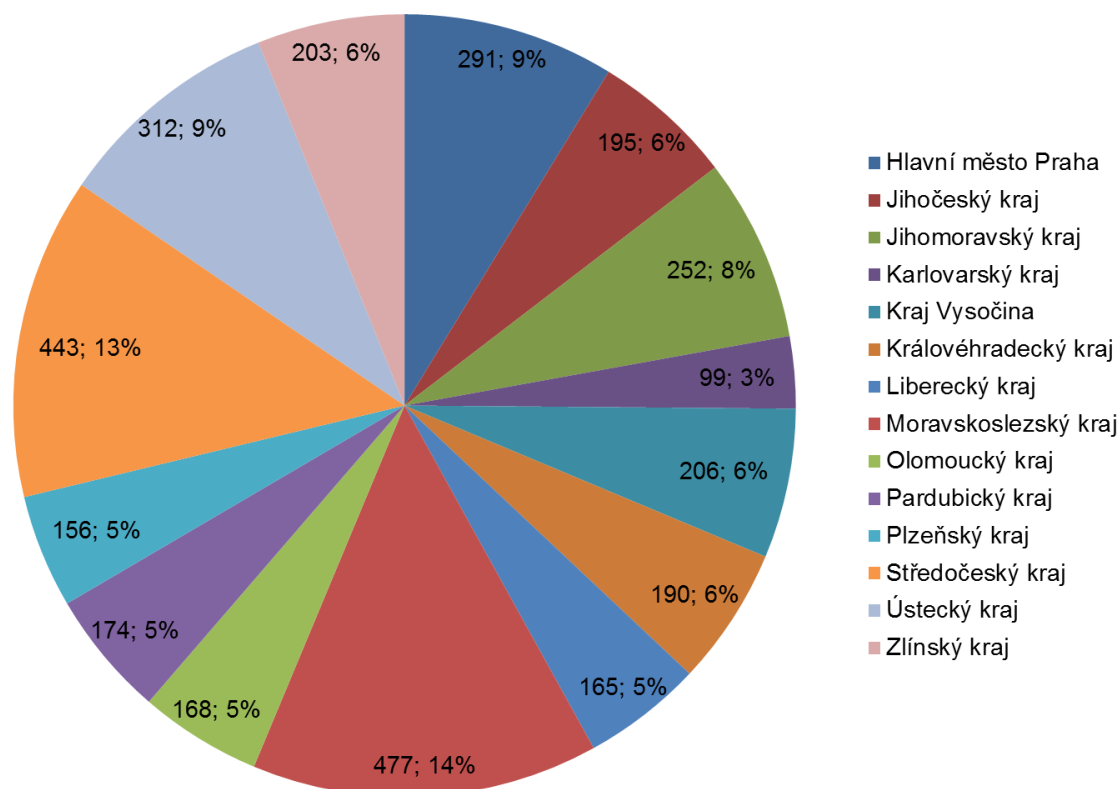
Graf 1 Počet a procentuální zastoupení jednotlivých druhů sledovaných sociálních služeb

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Ze sledovaných sociálních služeb jich nejvíce mělo sídlo v Moravskoslezském a Středočeském kraji (477 v prvním případě, 443 ve druhém). Celkově tak byla v těchto dvou krajích poskytována více jak čtvrtina z celkového počtu sledovaných druhů sociálních služeb. Nejmenší počet sledovaných sociálních služeb byl registrován v Karlovarském kraji (99 služeb).

Graf 2 Vybrané sociální služby podle jejich sídla

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Celkem 919 sledovaných sociálních služeb (28 %) bylo poskytováno pouze v terénní formě, 487 služeb (15 %) pouze v ambulantní formě a 421 (13 %) služeb bylo poskytováno těmito dvěma formami současně. V pobytové formě bylo poskytováno 1457 služeb (44 %) a společně v pobytové formě a některé z obou dalších forem (případně obou dvou) bylo poskytováno 47 služeb (1 %).

Pobytové služby tak celkově reprezentovaly téměř polovinu z celkového počtu sledovaných služeb. Služeb, které byly poskytovány v terénní formě (ať už výhradně v této formě nebo společně s další, především ambulantní, formou poskytování) byly poskytovány přibližně dvě pětiny z celkového počtu sledovaných služeb. Méně než třetina z celkového počtu sledovaných služeb byla poskytována v ambulantní formě (ať už výhradně v této formě nebo v kombinaci s další, především terénní formou).

Tabulka 1 Vybrané sociální služby podle formy poskytování

forma poskytování	abs. četnost	v %
pouze terénní	919	28%
pouze ambulantní	487	15%
pouze pobytová	1457	44%
ambulantní a terénní	421	13%
jiné kombinace (pobytová forma společně s ambulantní nebo s terénní formou, případně všechny formy)	47	1%
služby celkem	3331	

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012

.Pozn.: Kontrolní součet zde uvedených relativních četností (%) v této i v dalších tabulkách se může v některých případech mírně lišit od hodnoty 100 %. Situace, kdy kontrolní součet zaokrouhlených relativních četností této hodnotě neodpovídá (může se jednat o vyšší i nižší hodnoty), nastává v případě, že počet údajů zaokrouhlených k nižším hodnotám se liší od počtu hodnot zaokrouhlených k vyšším hodnotám.

Podíl služeb poskytovaných pouze terénní formou nebo současně terénní a ambulantní formou z celkového počtu registrovaných služeb, které byly při tomto srovnání sledovány, byl nejvyšší v Pardubickém kraji (88 služeb, 51 %), Kraji Vysočina (102 služeb, 50 %) a Libereckém kraji (82 služeb, 50 %). Nejnižší podíl těchto dvou skupin služeb byl zaznamenán ve Středočeském, Jihomoravském a Zlínském kraji (v prvním uvedeném kraji 156 služeb, ve druhém 89 a ve třetím 71 služeb; procentuální podíl těchto dvou skupin služeb činil ve všech těchto krajích 35 %). Procentuální zastoupení těchto služeb se tak ve všech krajích pohybovalo v intervalu 35 – 51 %.

V případě ambulantních služeb (pouze ambulantních služeb nebo ambulantních a terénních služeb) byl u sledovaných služeb nejvyšší podíl zjištěn v Hlavním městě Praha (101 služeb, 35 %), v Pardubickém kraji (59 služeb, 34 %) a v Kraji Vysočina (69 služeb, 33 %). Nejnižší podíl těchto služeb byl zaznamenán v Jihočeském kraji (33 služeb, 17 %) a v Ústeckém kraji (63 služeb, 20 %). Zastoupení těchto služeb se tak ve všech krajích pohybovalo v rozmezí od 17 do 35 %.

Největší podíl pobytových služeb z celkového počtu sledovaných služeb byl zaznamenán v Ústeckém kraji (157 služeb, 50 %), ve Zlínském kraji (100 služeb, 49 %) a v Karlovarském kraji (49 služeb, 49 %). Nejnižší byl podíl těchto služeb v Pardubickém kraji (61 služeb, tj. 35 %) a Hlavním městě Praha (104 služeb, 36 %). Ve všech krajích se tak zastoupení těchto služeb nacházelo v rozmezí 35 - 50 %.

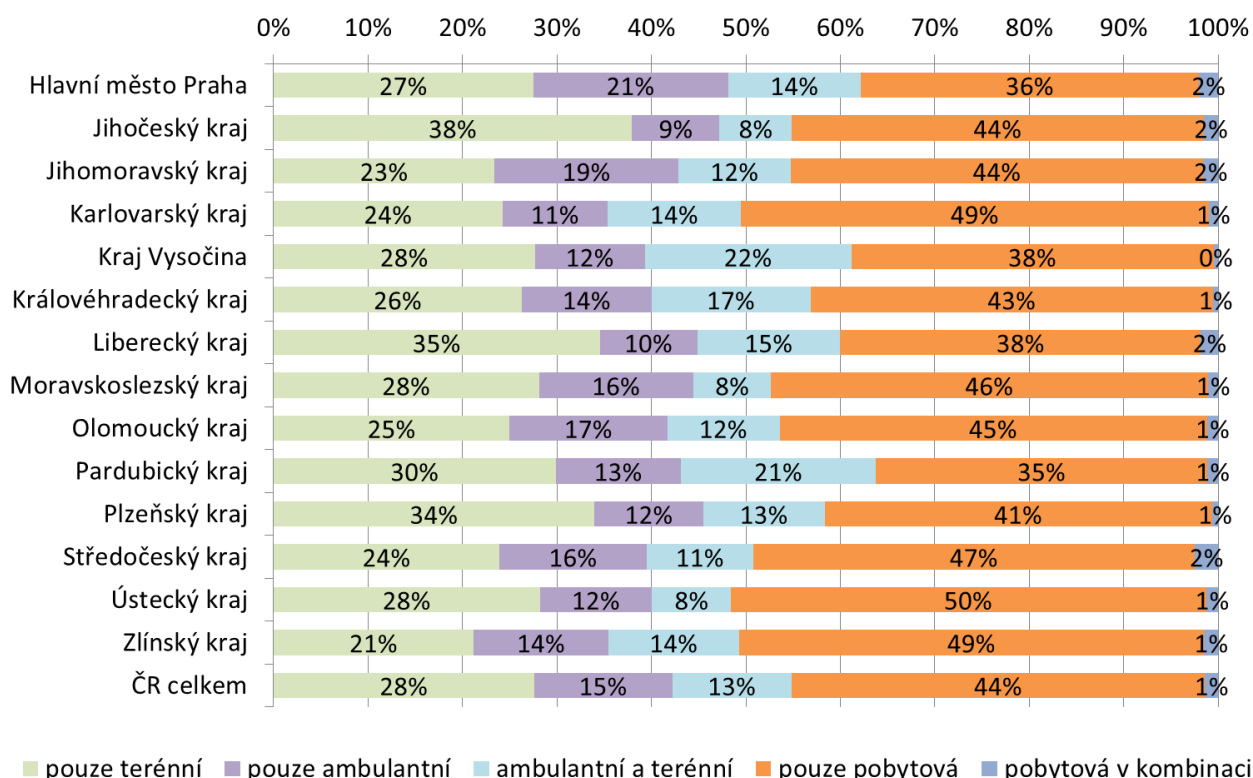
Celkově lze říci, že mezi kraji nebyly u sledovaných druhů služeb zjištěny zásadní rozdíly co do podílu služeb poskytovaných v terénní, ambulantní a pobytové formě. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší relativní četností se většinou pohyboval v relativně úzkém intervalu kolem 15 %¹⁸, jedinou výjimkou v tomto

¹⁸ Při rozdělení dat s průměrnou hodnotou uprostřed daného intervalu by všechny zjištěné hodnoty měly hodnotu lišící se od průměru nejvýše o 7,5 %. Takovéto rozdíly oproti průměrné hodnotě sice nejsou zanedbatelné, rozhodně je ale nelze vnímat jako příliš výrazné. Naproti tomu v případě, že je průměr více vychýlen od středu tohoto intervalu, lze krajní hodnoty, které jsou od průměru více vzdáleny, považovat za výrazně odchylné od situace v ostatních krajích i přesto, že celkově je výše uvedený interval poměrně úzký.

Z těchto důvodů byla při vyhodnocení dat věnována pozornost tomu, nakolik se jednotlivé zjištěné hodnoty vzdalují od průměrné hodnoty, nikoli pouze samotnému intervalu ohraničenému maximální a minimální hodnotou. Pro větší přehlednost a snazší srozumitelnost ale byla v textu věnována pozornost zpravidla pouze rozpětí mezi maximálními a minimálními hodnotami a pouze v případě, kdy tato informace o situaci dostatečně nevypovídala (hodnoty bylo

ohledu byl rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším zastoupením u ambulantních služeb (v širším smyslu, tj. služeb pouze ambulantních společně se službami poskytovanými ambulantně a terénně). V případě těchto služeb se od jiných krajů výrazněji lišila situace pouze v Jihočeském kraji. (V Jihočeském kraji činil podíl služeb poskytovaných ambulantně v širším smyslu 17 %, v celé ČR byla hodnota tohoto podílu 28 %, nejvyšší byla v Hlavním městě Praha, 35 %).

Graf 3 Formy poskytování sociálních služeb podle kraje

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Ze sledovaných sociálních služeb jich 1288 (tj. 39 %) poskytovaly subjekty s právní formou příspěvková organizace. Druhou nejpočetnější skupinou byly služby poskytované organizacemi s právní formou církevní organizace (587 služeb, 18 %). Třetí nejpočetnější skupinu služeb poskytovaly organizace s právní formou sdružení (503 služeb, 15 %). Pro účely dalšího srovnání bylo rozlišováno pouze 6 nejčastěji zastoupených právních forem právnických osob, obecnější skupina zahrnující ostatní právní formy právnických osob a fyzické osoby. Počty a procentuální zastoupení všech právních forem v celém souboru sledovaných služeb shrnuje tabulka 2, četnosti a procentuální zastoupení nejčastějších kategorií zachycuje graf 4.

možné považovat za výrazněji odchylné od průměru v důsledku výraznějšího vychýlení průměru od středu intervalu), bylo uvedeno také srovnání s průměrnou hodnotou.

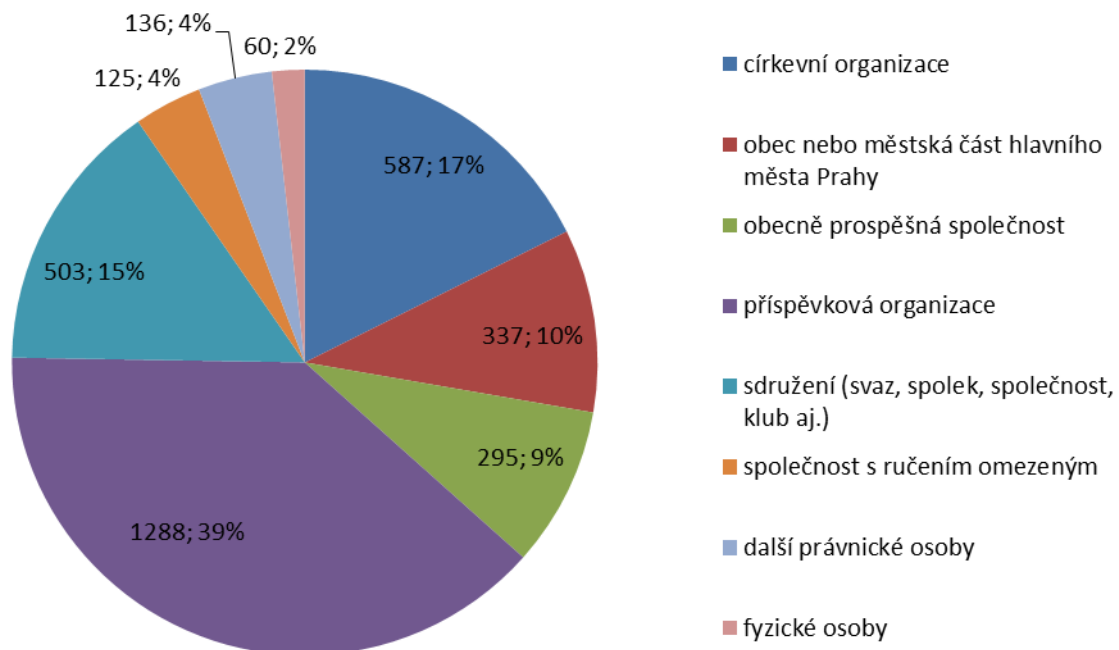
Tabulka 2 Vybrané sociální služby podle právní formy poskytovatele

právní forma poskytovatele	počet služeb	v %
akciová společnost	45	1%
církevní organizace	587	18%
družstvo	2	0%
fyzická osoba podnikající dle jiných zákonů než živnostenského a zákona o zemědělství nezapsaná v obchodním rejstříku	3	0%
fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona nezapsaná v obchodním rejstříku	47	1%
fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona zapsaná v obchodním rejstříku	10	0%
obec nebo městská část hlavního města Prahy ¹⁹	337	10%
obecně prospěšná společnost	295	9%
organizační jednotka sdružení	27	1%
organizační složka státu	17	1%
příspěvková organizace	1288	39%
rozpočtová organizace	2	0%
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	503	15%
společnost s ručením omezeným	125	4%
svazek obcí	3	0%
veřejná obchodní společnost	1	0%
zájmové sdružení	26	1%
zájmové sdružení právnických osob	12	0%
zdravotnické zařízení	1	0%
služby celkem	3331	100%

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

¹⁹ Terminologická poznámka: Název hlavního města je v textu záměrně používán ve dvou variantách, s uvedením malého či velkého písmene ve slově „hlavní“. Spojení „Hlavní město Praha“ odkazuje na název kraje, spojení „hlavní město Praha“ odkazuje na označení města (respektive se odkazuje na jeho městské části ve spojení „obec nebo městská část hlavního města Prahy“).

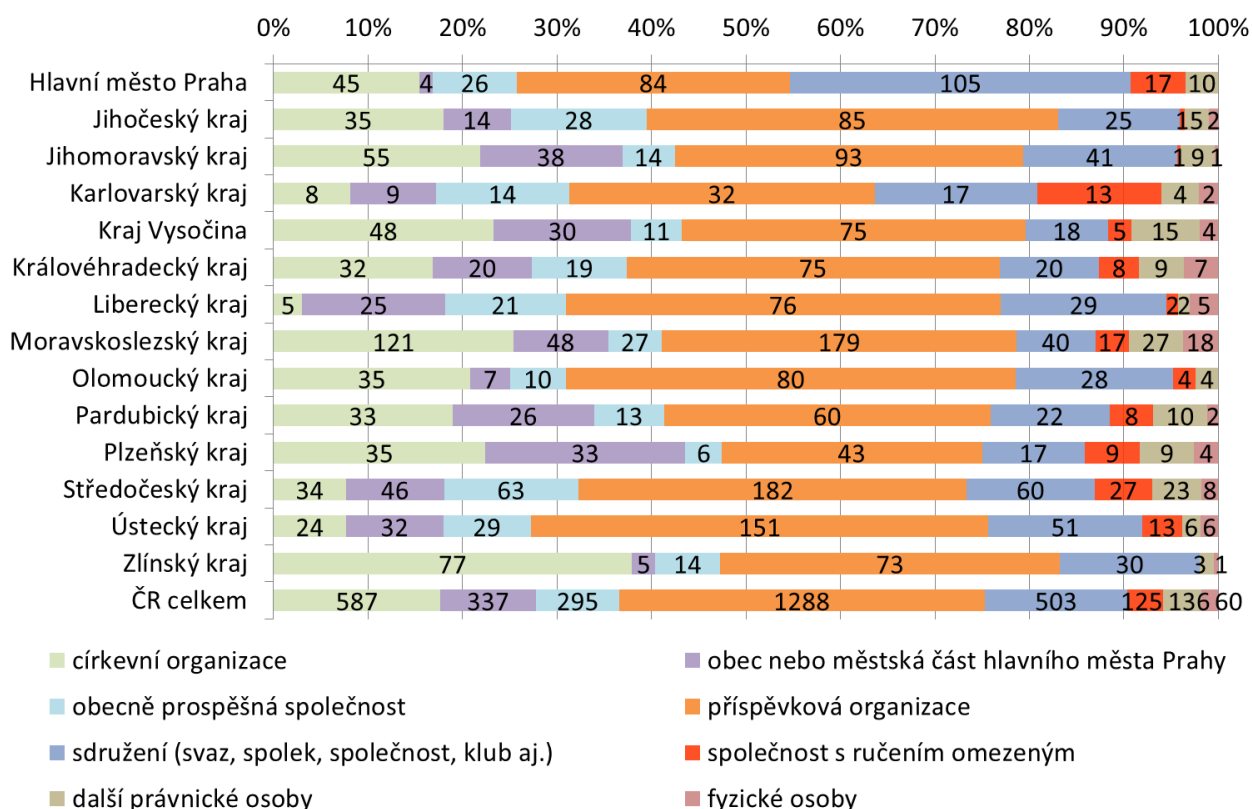
Graf 4 Počet a procentuální zastoupení sociálních služeb podle právní formy poskytovatele – nejčastější kategorie

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Mezi kraji se zřetelně lišily podíly (z celkového počtu služeb) sociálních služeb poskytovaných příspěvkovými organizacemi, obcemi nebo městskými částmi hlavního města Prahy, církevními organizacemi, sdruženími i obecně prospěšnými společnostmi. U služeb poskytovaných dalšími skupinami poskytovatelů byly rozdíly mezi kraji až na několik výjimek jen velmi malé, což lze ovšem přičítat zpravidla pouze marginálnímu počtu služeb poskytovaných těmito subjekty.

Graf 5 Sociální služby podle právní formy poskytovatele (nejčastější kategorie) a kraje

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Pro analýzu struktury financování sociálních služeb a jejich kapacity byly využity údaje shromážděné v dotačním řízení probíhajícím v roce 2011 (tj. týkající se žádostí o dotaci na rok 2012, obdobný typ údajů za následující rok neměl autor v době tvorby tohoto materiálu k dispozici). V tomto datovém souboru navíc bylo možné k tomuto účelu plnohodnotně využít jen údaje vypovídající o situaci v roce 2009.

Je zřejmé, že starší datum těchto údajů je jejich nevýhodou, na druhou stranu, ze všech údajů shromážděných pro potřeby této analýzy pouze tyto vypovídaly právě o nákladech na poskytování sociálních služeb a o struktuře financování sociálních služeb. Kromě značně odlišného data oproti dalším sledovaným údajům, je u těchto údajů potřebné vést v patrnosti také to, že v tomto a v dalších datových souborech se neshodují veškeré záznamy.²⁰

²⁰ Údaje v Registru obsahují jen záznamy o službách, které byly v roce 2012 stále poskytovány. Naopak mezi údaji shromážděnými v dotačním řízení jsou pouze záznamy o službách, v souvislosti s jejichž poskytováním byla v roce

Naopak výhodou údajů shromážděných v dotačním řízení byla jejich větší spolehlivost (nejednalo se pouze o odhady, neaktualizovaná data apod. jako je tomu u řady, především kapacitních, údajů v Registru, ale o definitivní údaje) a především samotná možnost vyhodnotit aspekty, které na základě údajů z Registru není možné hodnotit. I přesto je potřebné u této skupiny údajů mít na vědomí značně odlišnou povahu oproti údajům z Registru, skutečnost, že se již zdaleka nejedná o aktuální údaje a to, že je na základě nich možné analyzovat pouze údaje o žadatelích o dotace z roku 2011, kteří byli činní v roce 2009.

Při analýze údajů shromážděných v dotačním řízení lze hodnotit záznamy o všech službách, na jejichž poskytování byla podána žádost o dotaci. Možnosti srovnání poznatků získaných z tohoto zdroje s jinými sledovanými údaji ale jsou výrazně lepší v případě, kdy jsou z těchto služeb vyhodnoceny pouze ty, které jsou současně evidovány i v datovém souboru s údaji z Registru. Při vyhodnocení údajů shromážděných v dotačním řízení je v takovém případě pozornost věnována již pouze službám, které byly dle údajů z Registru činné i v březnu 2012. Analýza údajů z dotačního řízení pak mnohem spíše představuje doplnění (byť provedené pouze na určité části doposud zkoumaného vzorku služeb) údajů vyhodnocených v jiných analýzách (nejedná se o dvě zcela oddělené analýzy).

Vzhledem k popsáním významným rozdílům mezi těmito údaji a údaji z dalších zdrojů bylo v dalším textu nejprve zjišťováno, jak velký podíl z celkového počtu služeb sledovaných v Registru tvořily ty, na jejichž poskytování byla v roce 2011 podána žádost o poskytnutí dotace a byly u nich současně evidovány údaje za rok 2009. Také byly porovnány vybrané základní údaje o struktuře sociálních služeb evidovaných v obou srovnávaných datových souborech (druh služby, kraj, právní forma poskytovatele).

Údaje za rok 2009 byly mezi údaji shromážděnými v dotačním řízení evidovány celkem u 2396 služeb poskytovaných i v březnu 2012 (72 % z celkem 3331 služeb poskytovaných k tomuto datu). Z hlediska proporčního zastoupení jednotlivých druhů sociálních služeb byly výraznější rozdíly oproti výše sledovaným údajům zjištěny pouze u sociální rehabilitace (zatímco u údajů z Registru činil podíl těchto služeb 9 %, v tomto případě se jednalo o 5 %) a domovů pro seniory (v prvním případě 15 %, ve druhém 18 %). V případě datového souboru se službami evidovanými současně v Registru a mezi žadateli o poskytnutí dotace (poskytujícími služby od roku 2009) bylo možné pozorovat větší podíl služeb poskytovaných v Moravskoslezském kraji (14 % ve srovnání s 11 % v případě údajů z Registru). Z hlediska právní formy poskytovatele byly v této skupině služeb výrazněji zastoupeny příspěvkové organizace (45 % oproti 39 % z celkového počtu služeb evidovaných v Registru).

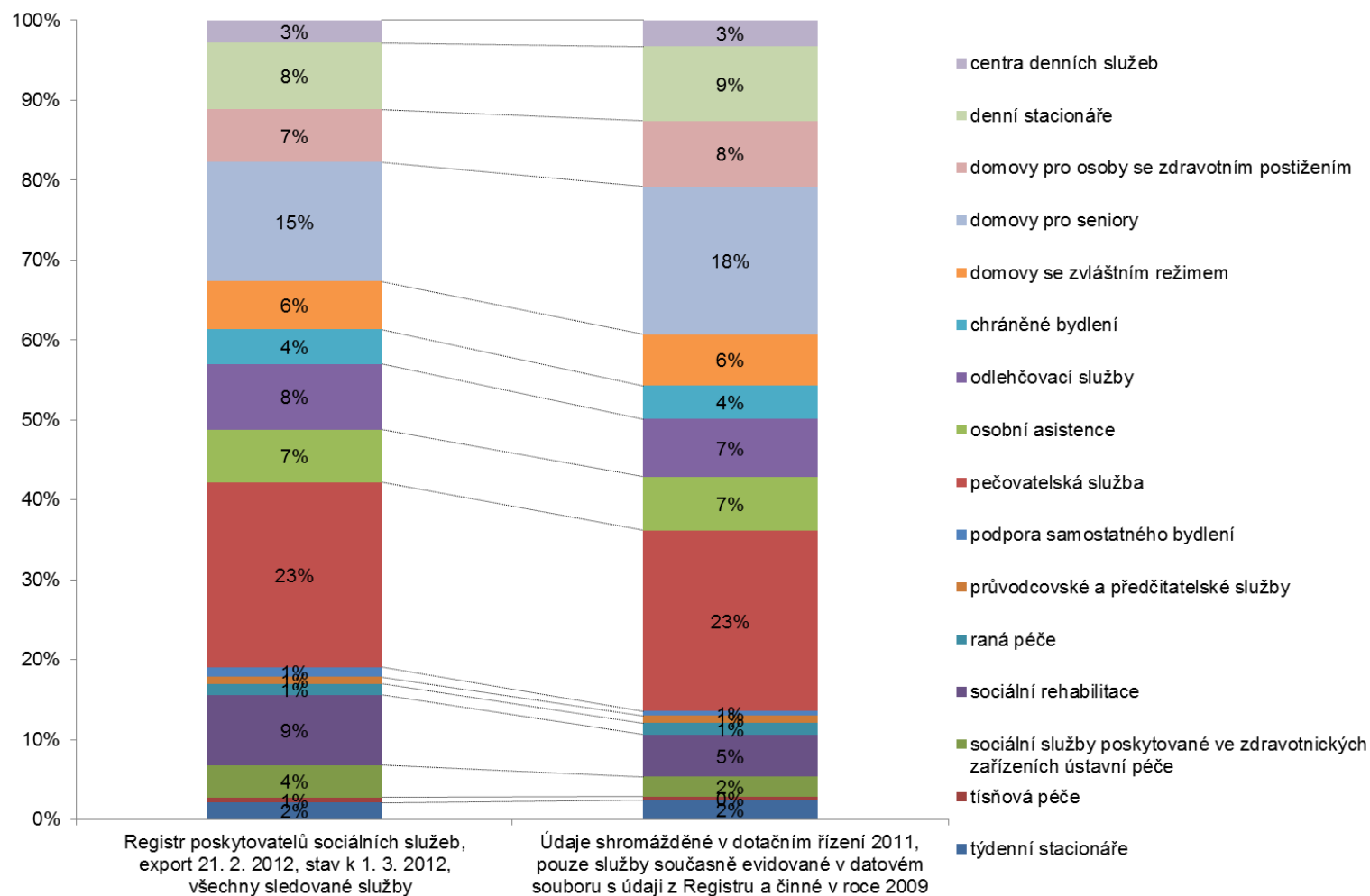
Navzdory popsáním rozdílným charakteristikám obou analyzovaných datových zdrojů lze ale celkově konstatovat, že oba analyzované datové soubory mají velmi podobnou strukturu z hlediska zastoupení jednotlivých druhů sociálních služeb, rozložení služeb v krajích i z hlediska právní formy poskytovatele analyzovaných služeb. Nelze proto předpokládat, že by údaje analyzované v dalším textu mohly být z hlediska některého z těchto tří parametrů nějak výrazněji „vychýleny“ lišícím se zastoupením služeb v některé ze sledovaných podskupin.

2011 podána žádost o dotaci. Mezi takové služby sice patřila převážná většina v době podání žádosti poskytovaných služeb, ale rozhodně se nejednalo o všechny v této době poskytované služby a data přirozeně neobsahovala údaje o službách evidovaných v Registru, které byly registrovány později. V neposlední řadě je potřebné vést v patrnosti také to, že zpětně evidované údaje za rok 2009 bylo možné sledovat pouze u těch služeb (na jejichž zajištění bylo požádáno o poskytnutí dotace), které byly poskytovány již v roce 2009.

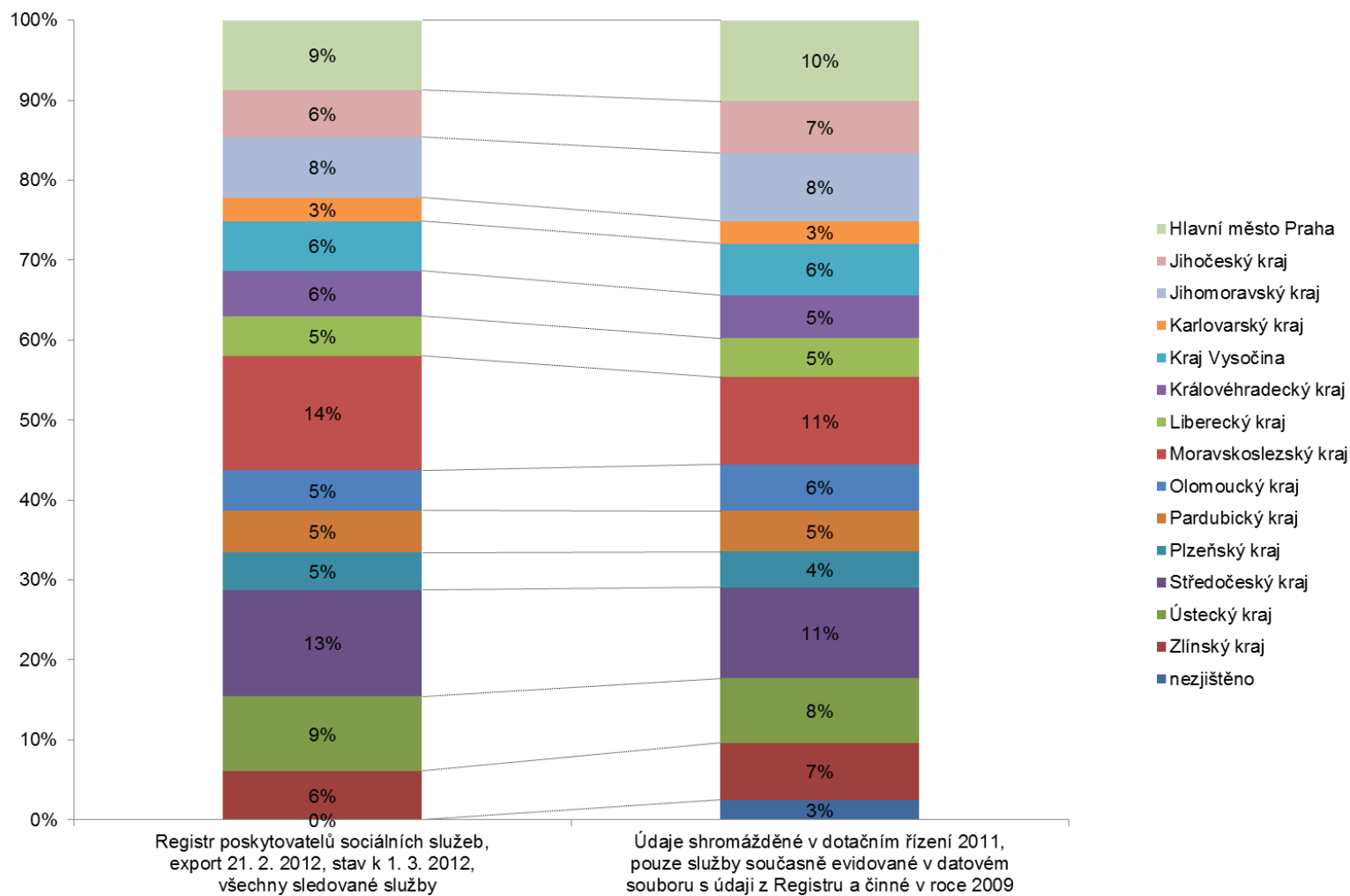
Dále analyzované údaje o výši nákladů a struktuře financování sociálních služeb vypovídají především o tom, jaké základní trendy bylo možné v roce 2009 sledovat u podstatné části služeb analyzovaných i v roce 2012 podle údajů z Registru. Nevypovídají tedy sice ani o shodném období ani o shodném vzorku služeb jako předchozí analýzy, ale týkají se převážné většiny z nich a struktura služeb z hlediska vybraných charakteristik je v obou sledovaných vzorcích navíc velmi podobná. S ohledem na to lze obdobné trendy předpokládat i u podstatné části služeb, které jsou činné v současnosti a do vzorku sledovaného v následující analýze nebyly zařazeny. Jako výraznější limit následujících analýz tak je možné vnímat spíše starší datum získání analyzovaných dat než rozdílný okruh záznamů evidovaných v obou sledovaných datových zdrojích.

Graf 6 Proporční zastoupení sledovaných druhů sociálních služeb podle využitého datového zdroje

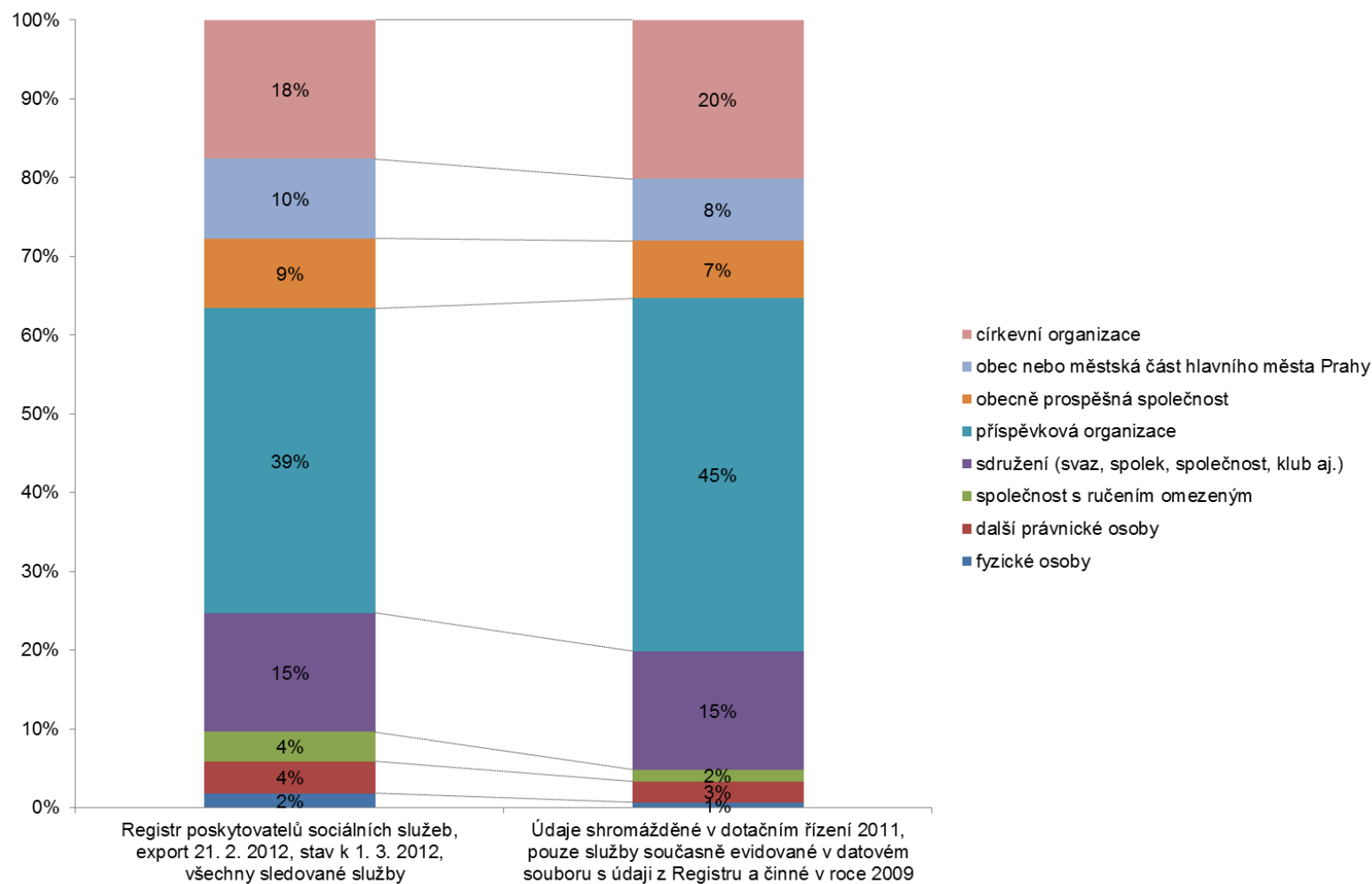
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012, údaje shromážděné v dotačním řízení 2011.

Graf 7 Rozložení sledovaných sociálních služeb v jednotlivých krajích podle využitého datového zdroje

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012, údaje shromážděné v dotačním řízení 2011.

Graf 8 Proporční zastoupení právních forem poskytovatele u sledovaných sociálních služeb podle využitého datového zdroje

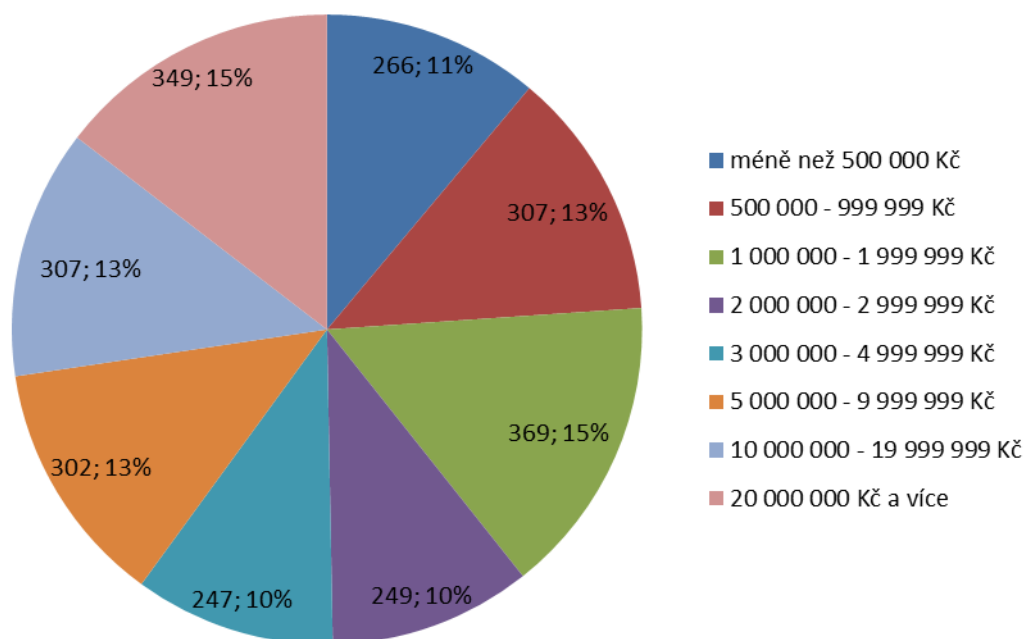
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012, údaje shromážděné v dotačním řízení 2011.

Za účelem srovnání celkových nákladů na poskytování sociálních služeb bylo rozlišeno osm skupin sociálních služeb podle celkové částky na jejich poskytování. Jednotlivé kategorie byly rozlišeny podle částek, které lze považovat za významné „psychologické“ hranice a jsou vhodné pro snadné porovnání sociálních služeb podle výše jejich celkových nákladů. Pro účely tohoto srovnání tak byly rozlišeny sociální služby s celkovou výší nákladů:

- méně než 0,5 milionu Kč,
- od 0,5 milionu Kč a s náklady nižšími než 1 milion Kč,
- od 1 milionu Kč a s náklady nižšími než 2 miliony Kč,
- od 2 milionů Kč a s náklady nižšími než 3 miliony Kč,
- od 3 milionů Kč a s náklady nižšími než 5 milionů Kč,
- od 5 milionů Kč a s náklady nižšími než 10 milionů Kč,
- od 10 milionů Kč a s náklady nižšími než 20 milionů Kč a
- od 20 milionů Kč výše.

Provedené srovnání ukázalo, že všechny stanovené kategorie jsou zastoupeny přibližně ve srovnatelné míře. U poloviny služeb s nižšími náklady byly celkové náklady nižší než 3 000 000 Kč. Z těchto služeb měla přibližně polovina služeb náklady nižší než 1 000 000 Kč. U poloviny služeb spadajících do skupiny služeb s celkovými náklady 3 miliony Kč a více byly náklady nižší než 10 milionů. Služby s náklady 10 a více milionů tak reprezentovaly přibližně jednu čtvrtinu ze všech sledovaných služeb.

Graf 9 Počty sledovaných sociálních služeb podle výše nákladů na jejich poskytování

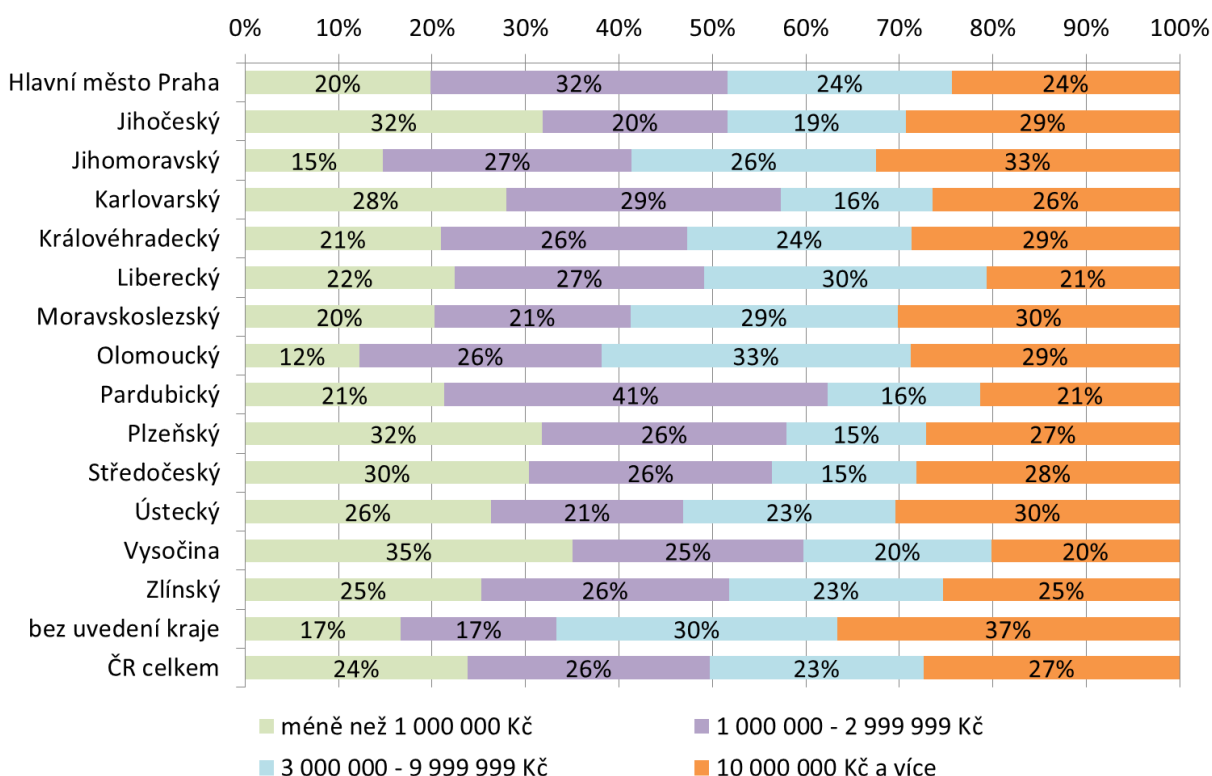
Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Při srovnání služeb podle výše nákladů na jejich poskytování v jednotlivých krajích již byly pro větší přehlednost rozlišovány pouze 4 kategorie služeb. Tyto kategorie byly odvozeny od předchozích osmi kategorií, přičemž do každé nové kategorie byly sloučeny vždy dvě po sobě následující kategorie z předchozího rozlišení. Při srovnání výše nákladů na služby v jednotlivých krajích tak byly sledovány tyto čtyři (v celé ČR srovnatelně zastoupené) skupiny sociálních služeb:

- služby s náklady nižšími než 1 milion Kč,
- služby s náklady od 1 milionu Kč, avšak nižšími než 3 miliony Kč,
- služby s náklady od 3 milionů Kč, avšak nižšími než 10 milionů Kč a
- služby s náklady od 10 milionů Kč výše.

Podíl služeb s náklady nižšími než jeden milion Kč byl nejvyšší v Kraji Vysočina (35 %) a Jihočeském a Plzeňském kraji (32 %) a nejnižší v Olomouckém a Jihomoravském kraji (12, respektive 15 %). V Pardubickém kraji byl zaznamenán výrazně vyšší podíl služeb s náklady 1 – 3 milionů Kč (41 %), nejnižší podíl s touto výší nákladů byl zjištěn v Jihočeském (20 %), Ústeckém a Moravskoslezském kraji (21 %). Služby s náklady 3 – 10 milionů byly častěji než v jiných krajích zastoupeny především v Olomouckém a Libereckém kraji (v prvním případě 33 % a ve druhém 30 %). Nejnižší podíl těchto služeb byl zjištěn v Plzeňském a Středočeském kraji (v obou případech 15 %). Podíl služeb s náklady 10 a více milionů byl nejvyšší v Jihomoravském kraji (33 %), výrazně nižší než v jiných krajích byl naproti tomu v Kraji Vysočina (20 %), Libereckém a Pardubickém kraji (v obou případech 21 %).

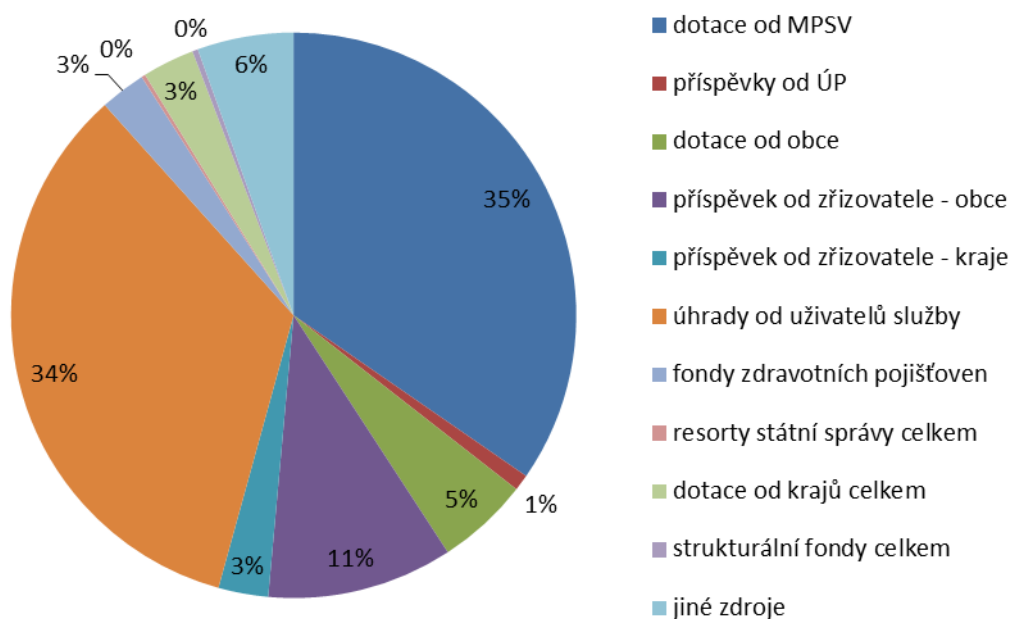
Graf 10 Poměrné zastoupení sledovaných sociálních služeb podle výše nákladů na jejich poskytování v jednotlivých krajích

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Nejvýznamnějším zdrojem příjmů při financování sledovaných sociálních služeb byly v průměru na jednu službu dotace od MPSV a úhrady od uživatelů služby. Oba tyto druhy příjmů se v průměru na jednu sociální službu na celkovém financování podílely z více než jedné třetiny. Z dalších typů příjmů se jako nejvýznamnější ukazovaly příspěvky od zřizovatele (obce nebo kraje), které se na celkovém rozpočtu služby podílely z jedné sedminy (tj. 14 %).

Graf 11 Zdroje finančních příjmů průměrné sociální služby (za všechny sledované služby*)

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Do výpočtu byly zahrnuty všechny sledované sociální služby. Zjištěné údaje tak byly silně ovlivněny nejvíce početnými službami. Přesnější než průměrné podíly vypočtené ze všech sledovaných sociálních služeb jsou hodnoty zjištěné za jednotlivé sociální služby, které jsou uvedeny v dalším textu.

Celková struktura finančních prostředků, které jsou na poskytování sociálních služeb alokovány, byla vypočtena odlišným způsobem než výše uvedené údaje o průměrných příjmech na jednu sociální službu.²¹

²¹ Průměrná výše finančních prostředků vynaložených na jednu sociální službu vypovídá o struktuře finančních zdrojů využívaných při poskytování jedné průměrné sociální služby (ze všech sledovaných služeb nebo v rámci určité skupiny služeb, např. u určitého druhu sociálních služeb). Tento údaj se počítá z procentuálního podílu jednotlivých zdrojů u každé sociální služby. Naproti tomu údaj o celkové struktuře finančních prostředků vynaložených na financování sociálních služeb ukazuje, v jakém celkovém objemu a v jaké proporcii se jednotlivé typy zdrojů podílejí na financování sociálních služeb (všech sledovaných služeb nebo určité skupiny služeb). Zatímco první uvedený údaj tak umožňuje charakterizovat *profil typické (průměrné) služby* v určité skupině služeb z hlediska jejích příjmů, druhý mapuje a porovnává celkový objem prostředků, který je na všechny služby v příslušné kategorii vynakládán z jednotlivých zdrojů (tj. *celkovou výši finančních prostředků vynaložených* na poskytování

Nejvýznamnějším zdrojem při financování sociálních služeb byly úhrady od uživatelů (více než 9,7 miliardy Kč, tj. téměř polovina všech prostředků vynaložených na poskytování sledovaných sociálních služeb). Dalším významným zdrojem prostředků byly dotace MPSV (více než 5,6 miliardy Kč, přibližně čtvrtina celkových příjmů). Velmi významným zdrojem příjmů byl také příspěvek od zřizovatele (celkem za obce a kraje 2,9 miliardy Kč, tj. 13 %).

Tabulka 3 Celková struktura zdrojů při financování všech sledovaných sociálních služeb

typ zdroje	celkem za všechny služby v tis. Kč	v %
dotace od MPSV	5 623 730	27%
příspěvky od ÚP	74 772	0%
dotace od obce	358 256	2%
příspěvek od zřizovatele - obce	1 770 849	8%
příspěvek od zřizovatele - kraje	1 137 034	5%
úhrady od uživatelů služby	9 759 647	47%
fondy zdravotních pojišťoven	1 097 506	5%
resorty státní správy celkem	16 807	0%
dotace od krajů celkem	193 224	1%
strukturální fondy celkem	18 481	0%
jiné zdroje	806 723	4%
celkem	20 857 029	100%

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

sledovaných sociálních služeb *pro instituce poskytující prostředky v rámci příslušného typu zdroje*), respektive umožňuje vzájemné srovnání významu těchto zdrojů).

Pravděpodobnost, že se oba dva procentuální ukazatele budou shodovat, je jen velmi malá. U jednotlivých služeb se totiž liší nejen procentuální podíl různých zdrojů na jejich financování, ale i celková výše prostředků, ze kterých je možné takovéto podíly počítat. Pro vyhodnocení okruhu příjmů u průměrné sociální služby je proto třeba u každé služby pracovat s procentuálními údaji, aby výsledné hodnoty odrážely nejčastěji se vyskytující zaznamenané podíly u jednotlivých zdrojů (respektive z nich vypočtený průměr), a nikoli primárně podíly jednotlivých zdrojů u služeb s největšími příjmy. Ty se totiž mohou od nejčastěji zaznamenaných hodnot lišit někdy i velmi výrazně a informace o struktuře příjmů u průměrné sociální služby by zkreslily. Naopak při hodnocení celkové struktury finančních prostředků vynakládaných na sociální služby z různých zdrojů není určující to, jaký význam mají jednotlivé zdroje při financování každé sociální služby, ale úhrnná výše prostředků (za všechny služby) u jednotlivých zdrojů. Do tohoto součtu se naopak musejí v plné míře promítnout i údaje o službách s vysokými příjmy, aby nebyl výsledný údaj zkreslen.

Při tomto úvodním srovnání za všechny druhy sociálních služeb jsou srovnány oba popsané typy údajů. Při podrobném hodnocení jednotlivých druhů sociálních služeb je ale pozornost věnována již pouze údajům o celkové struktuře prostředků vynakládaných na sociální služby z různých zdrojů. Důvodem je to, že do analýzy byla s ohledem na zadání zařazena i absolutní číselná vyjádření údajů o zdrojích finančních prostředků. Tyto údaje přitom ale nepředstavují celkovou výši finančních prostředků vynaložených na sociální služby příslušného typu, protože do analýzy byla zařazena jen určitá (jakkoli velmi významná) skupina služeb (pouze služby, u kterých byla v roce 2011 podána žádost o poskytnutí dotace a které byly činné v roce 2009 i v roce 2012). Z těchto důvodů je potřebné doplnit předkládané absolutní údaje o celkové výši finančních prostředků vynakládaných na poskytování sociálních služeb z jednotlivých zdrojů i o údaje o procentuálních podílech jednotlivých zdrojů na celkové struktuře finančních prostředků vynakládaných na tyto služby, které lze vnímat jako relevantnější. Údaje o podílu jednotlivých typů zdrojů na financování průměrné sociální služby v dalším textu již uvedeny nejsou, a to především z důvodu větší přehlednosti textu a proto, že pro účely této analýzy nejsou tyto údaje stěžejní.

Celkové výše finančních prostředků vynakládaných na sledované sociální služby byla nejvyšší v Moravskoslezském kraji 2,59 miliardy Kč), Hlavním městě Praha (necelých 2,30 miliardy Kč) a Jihomoravském kraji 2,00 miliardy Kč).

Nejdůležitějším zdrojem při financování sledovaných sociálních služeb byly ve všech krajích úhrady od uživatelů služby. Nejmenší rozdíly mezi kraji (co do podílu na celkovém financování všech sledovaných sociálních služeb sídlících v kraji) bylo možné pozorovat u nejméně často zastoupených položek, tj. u fondů zdravotních pojišťoven a u ostatních zdrojů. U dalších typů zdrojů byly zjištěné rozdíly velice výrazné (i v případech, kdy nejsou příliš velké rozdíly v procentním vyjádření, jde zpravidla o výrazné rozdíly, a to s ohledem na celkovou výši částek vynakládaných na financování sociálních služeb). Nejvýrazněji se z hlediska struktury finančních prostředků vynakládaných na financování sociálních služeb od ostatních krajů lišilo Hlavní město Praha (nejnižší podíl finančních prostředků od centrálních orgánů, nejvyšší podíl prostředků krajů, třetí nejvyšší podíl finančních prostředků obcí nebo městských částí, nejnižší podíl úhrad uživatelů služeb).

Zjištěné rozdíly lze spojovat s celou řadou velmi různorodých okolností. Jako nejvýznamnější lze v tomto směru chápat počet poskytovatelů sídlících v kraji, druhy jimi poskytovaných sociálních služeb, možnosti podpory poskytovatelů sociálních služeb existující v jednotlivých krajích, převažující strategie poskytovatelů při získávání finančních prostředků a míru jejich úspěšnosti, politickou podporu poskytování sociálních služeb (na národní, krajské i obecní úrovni, ve vztahu k různým druhům služeb, případně v souvislosti s právní formou organizací) apod.

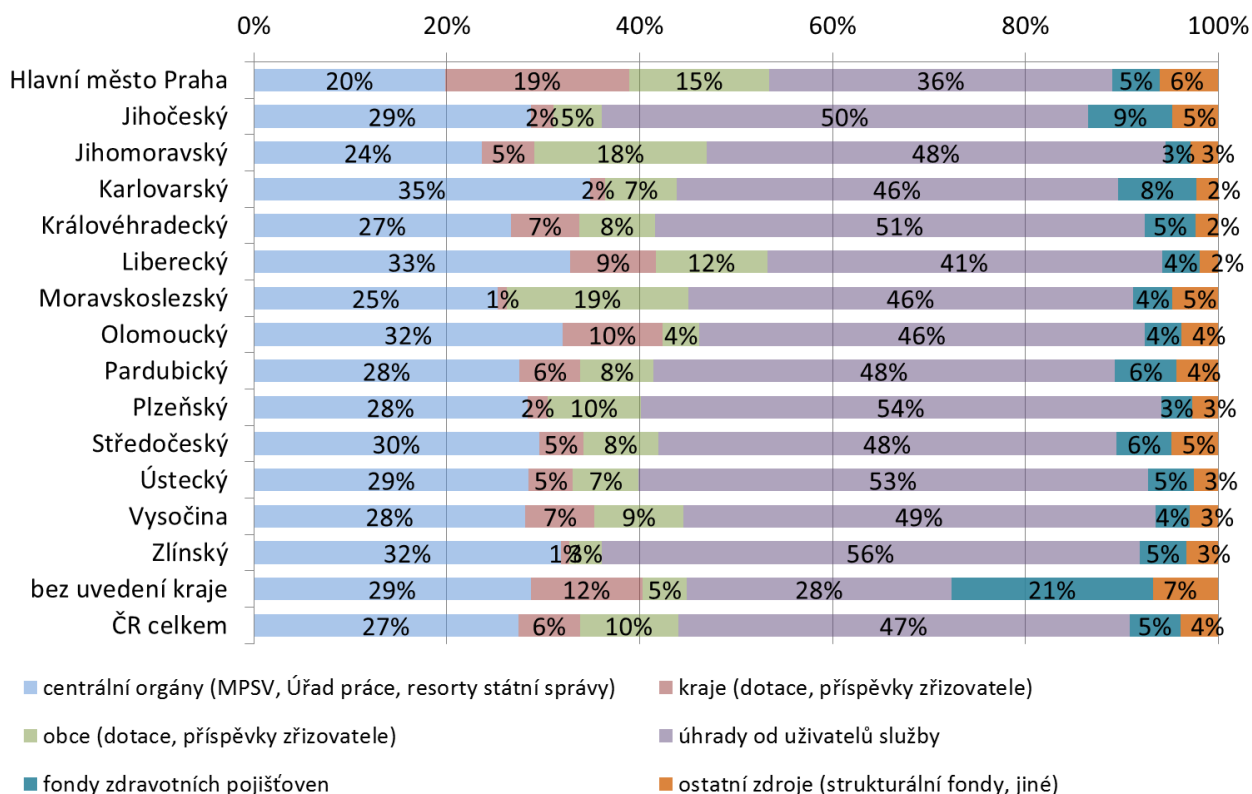
Tabulka 4 Celková struktura zdrojů při financování všech sledovaných sociálních služeb v jednotlivých krajích (v tis. Kč)*

kraj	centrální orgány (MPSV, Úřad práce, resorty státní správy)	kraje (dotace, příspěvky zřizovatele)	obce (dotace, příspěvky zřizovatele)	úhrady od uživatelů služby	fondy zdravotních pojišťoven	ostatní zdroje (strukturální fondy, jiné)	zdroje celkem
Hlavní město Praha	455 557	437 461	334 410	816 381	112 004	140 062	2 295 875
Jihočeský	388 670	31 584	68 334	683 259	118 101	64 769	1 354 717
Jihomoravský	473 483	108 827	356 572	952 785	51 420	57 584	2 000 671
Karlovarský	173 896	7 876	36 955	228 120	40 668	11 323	498 838
Královéhradecký	301 068	80 074	88 974	574 441	59 802	26 639	1 130 998
Liberecký	241 986	65 817	85 035	302 277	29 087	14 097	738 299
Moravskoslezský	654 675	23 547	486 863	1 194 113	105 234	123 083	2 587 515
Olomoucký	492 423	158 802	59 207	709 811	58 929	58 663	1 537 835
Pardubický	298 484	68 595	81 924	518 872	69 367	46 836	1 084 078
Plzeňský	261 719	19 372	89 266	498 157	29 931	24 904	923 349
Středočeský	589 685	91 359	154 878	949 017	113 417	96 852	1 995 208
Ústecký	494 712	79 346	118 078	916 810	82 374	44 491	1 735 811
Vysočina	298 433	75 819	97 504	519 044	37 718	31 441	1 059 959
Zlínský	417 372	11 592	43 635	730 514	63 801	43 397	1 310 311
bez uvedení kraje	173 147	70 187	27 471	166 045	125 651	41 065	603 566
ČR celkem	5 715 308	1 330 257	2 129 106	9 759 647	1 097 506	825 204	20 857 028

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

* Údaje za všechny sociální služby se sídlem v kraji, v důsledku zaokrouhlení údajů se mohou řádkové a sloupcové součty lišit od hodnot uvedených za ČR celkem, respektive za všechny zdroje.

Graf 12 Celková struktura zdrojů při financování všech sledovaných sociálních služeb podle krajů

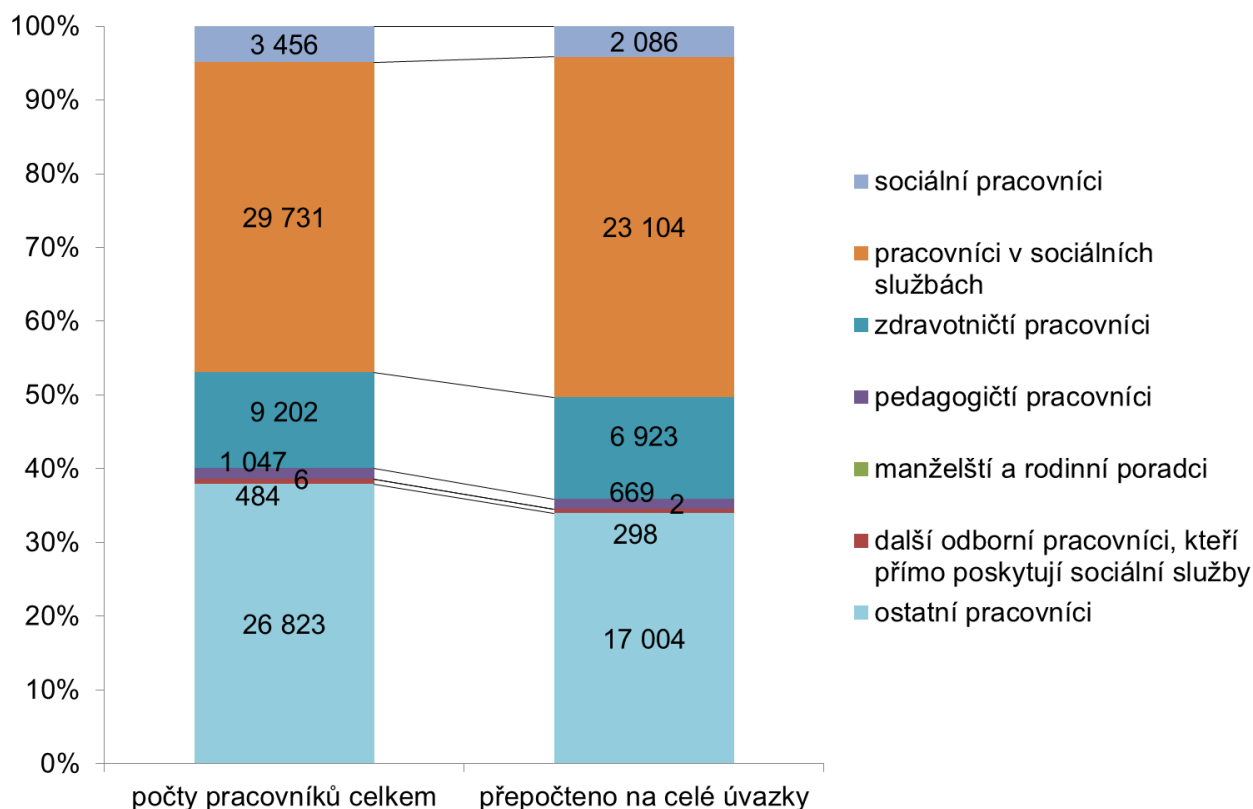

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Ve 2396 sociálních službách sledovaných v tomto srovnání bylo zaměstnáno celkem 70 749 pracovníků. Tři pětiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. Ve sledovaných službách pracovalo 29 731 pracovníků v sociálních službách (42 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 26 823 pracovníků (38 %), kteří neposkytovali sociální služby, 9202 zdravotnických pracovníků (13 %) a 3456 sociálních pracovníků (5 %).

Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Zjištěný rozdíl ve struktuře pracovníků podle údajů o počtu pracovníků a podle údajů o přepočtených úvazcích ale byl minimální.

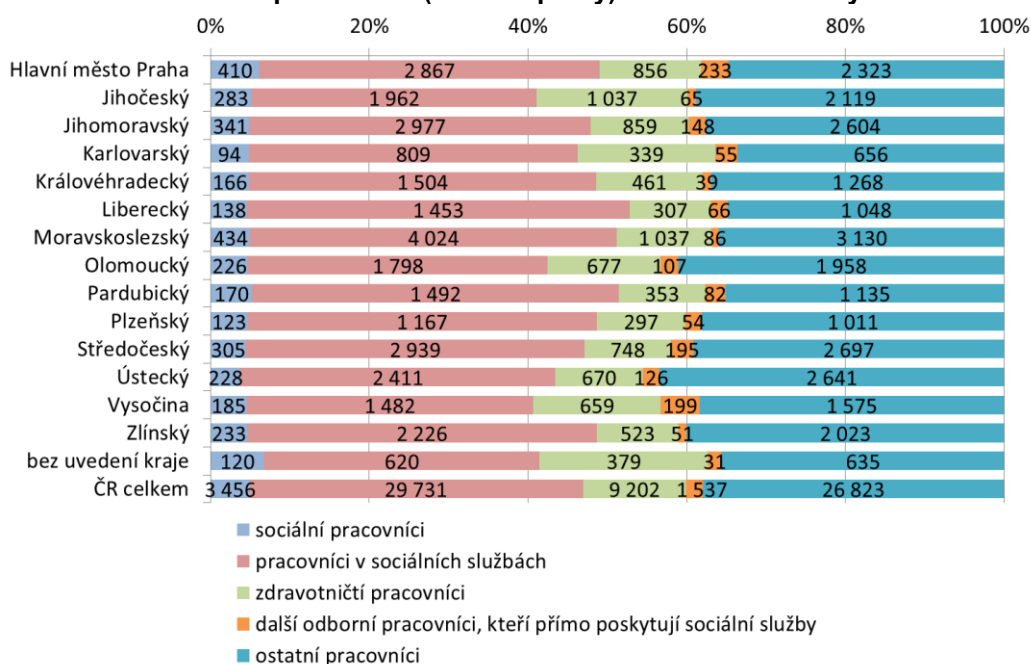
Graf 13 Struktura pracovníků domovů všech sledovaných služeb

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

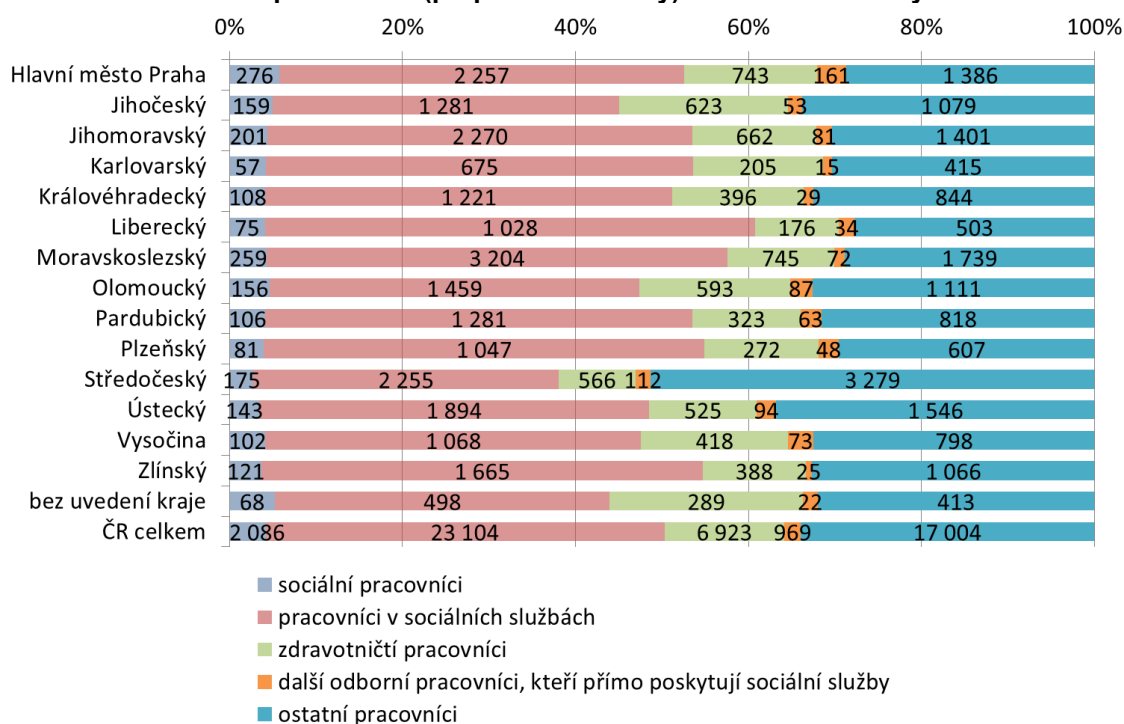
Podíly pracovníků v sociálních službách, zdravotnických pracovníků a pracovníků, kteří neposkytují sociální služby, se mezi kraji lišily, zjištěné rozdíly ale byly jen velmi malé. Podíly sociálních pracovníků a dalších odborných pracovníků, kteří přímo poskytovaly sociální služby, byly ve všech krajích zcela srovnatelné. Podíly jednotlivých skupin pracovníků z hlediska přepočtených úvazků byly v zásadě srovnatelné s podíly zjištěnými podle počtu pracovníků. Nepříliš výrazné rozdíly bylo možné pozorovat pouze ve Středočeském kraji, kde byl na základě srovnání přepočtených úvazků zjištěn nižší podíl pracovníků v sociálních službách a vyšší podíl pracovníků, kteří přímo sociální služby neposkytovali, než tomu bylo v případě prvního provedeného srovnání.

Graf 14 Struktura pracovníků (celkové počty) u všech sledovaných služeb

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Graf 15 Struktura pracovníků (přepočtené úvazky) u všech sledovaných služeb

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

* Pozn.: V tomto srovnání byly s ohledem na nízké počty pedagogických pracovníků a manželských a rodinných poradců tyto kategorie zahrnuty do kategorie „další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby“.

Údaje o dotačním řízení z roku 2011 umožňovaly zjistit také strukturu uživatelů služeb u pobytových forem poskytování z hlediska stupně příspěvku na péči předpokládanou žadateli o dotace v roce 2012. Při vyhodnocení tohoto údaje by sledování pouze údajů o těch žadatelích o dotace, kteří byli činní v roce 2009, zjištěné výsledky naopak zkreslovalo. I v tomto případě ale byly sledovány pouze pobytové služby (formy), které byly současně evidovány také v Registru, a to ze shodných důvodů, jaké byly popsány v souvislosti s údaji o nákladech a struktuře financování sledovaných sociálních služeb.

V případě této analýzy tak bylo sledováno celkem 2556 sociálních služeb, což představovalo 77 % z celkového počtu sledovaných služeb na základě údajů z Registru. V případě vyhodnocení údajů o struktuře příjemců příspěvku na péči již nebyla prováděna porovnání údajů mezi zde sledovanou skupinou sociálních služeb a službami evidovanými v Registru. Bylo totiž možné předpokládat ještě výraznější podobnost obou vzorků, než jaká byla zaznamenána u obou výše porovnaných skupin sociálních služeb.

Souvislosti uvedené v obou předchozích odstavcích (včetně výše uvedené velikosti vzorku) se týkají nejen na tomto místě hodnocených údajů o příspěvku na péči, ale také v následujících podkapitolách sledovaných údajů o počtu klientů jednotlivých sledovaných druhů sociálních služeb.

Předpokládaný počet příjemců příspěvku na péči u sledovaných sociálních služeb byl vyčíslen na 72 109 osob, tj. 88 % z celkového předpokládaného počtu 81 618 uživatelů pobytových služeb sociální péče²². Celkový předpokládaný počet příjemců příspěvku na péči ve věku do 18 let byl 1 549 osob, tj. 96 % z celkem předpokládaného počtu 1614 uživatelů těchto služeb ve věku do 18 let. Pro rok 2012 byl předpokládán zcela srovnatelný počet příjemců příspěvku na péči ve 2., 3., a 4. stupni – u ve všech těchto tří stupňů byl předpokládán počet příjemců příspěvku na péči přibližně 19 500 osob.

Tabulka 5 Struktura uživatelů pobytových služeb sociální péče podle věku a stupně příspěvku na péči u všech sledovaných služeb*

stupeň příspěvku na péči	věk				celkem	
	0-17 let		18 a více let			
	abs.	řádková %	abs.	řádková %	abs.	řádková %
I	103	6%	13 770	17%	13 873	17%
II	182	11%	19 204	24%	19 386	24%
III	392	24%	18 812	24%	19 204	24%
IV	872	54%	18 774	23%	19 646	24%
bez příspěvku na péči	65	4%	9 444	12%	9 509	12%
celkem osob	1 614		80 004		81 618	

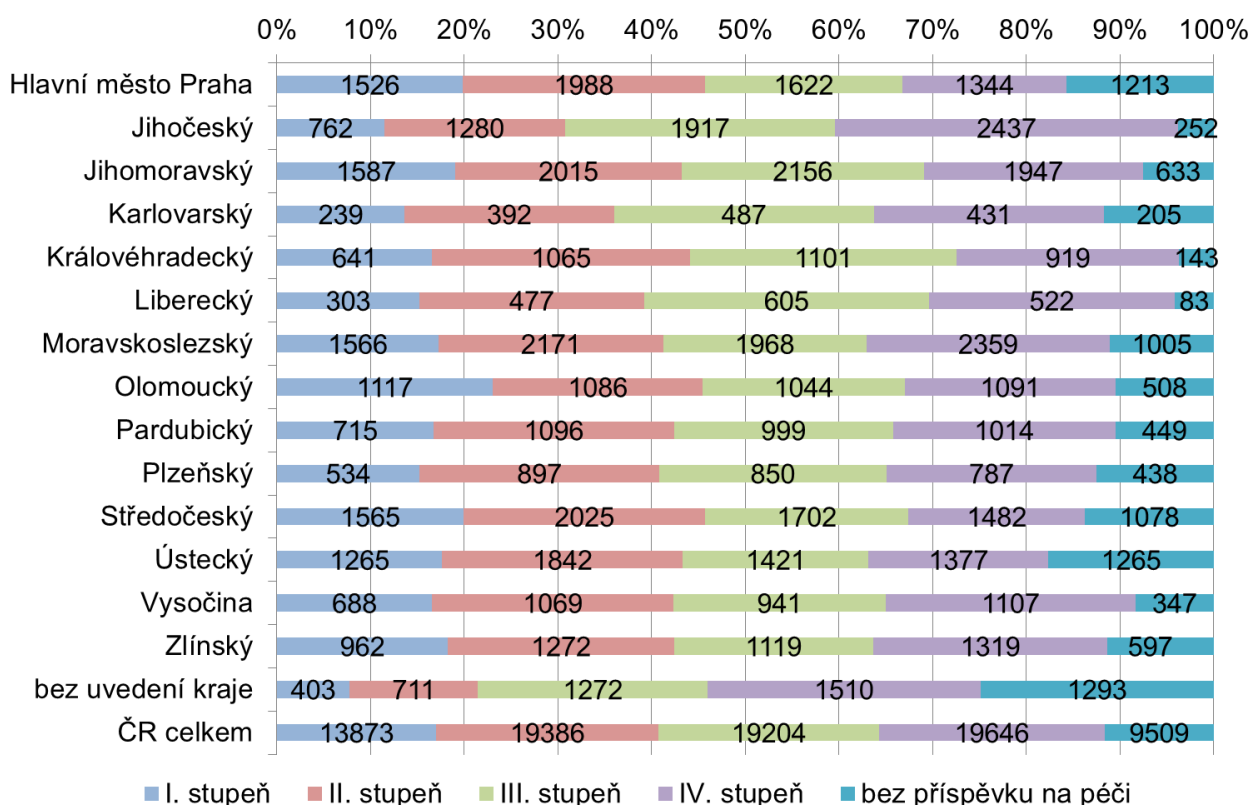
Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

* Údaje se týkají pouze služeb, které jsou poskytovány v pobytové formě

²² Tj. domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, týdenní stacionáře, odlehčovací služby poskytované v pobytové formě a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče.

Odhadovaná struktura příjemců příspěvku na péči v roce 2012 byla u sledovaných sociálních služeb v jednotlivých krajích srovnatelná. Nejvyšší podíl příjemců příspěvku na péči z celkového počtu uživatelů byl předpokládán u služeb působících v Královéhradeckém a Libereckém kraji, nejnižší naopak u služeb poskytovaných v Ústeckém kraji a Hlavním městě Praha.

Graf 16 Srovnání struktury příjemců příspěvku na péči podle kraje u všech sledovaných služeb*

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

* Údaje se týkají pouze služeb, které jsou poskytovány v pobytové formě

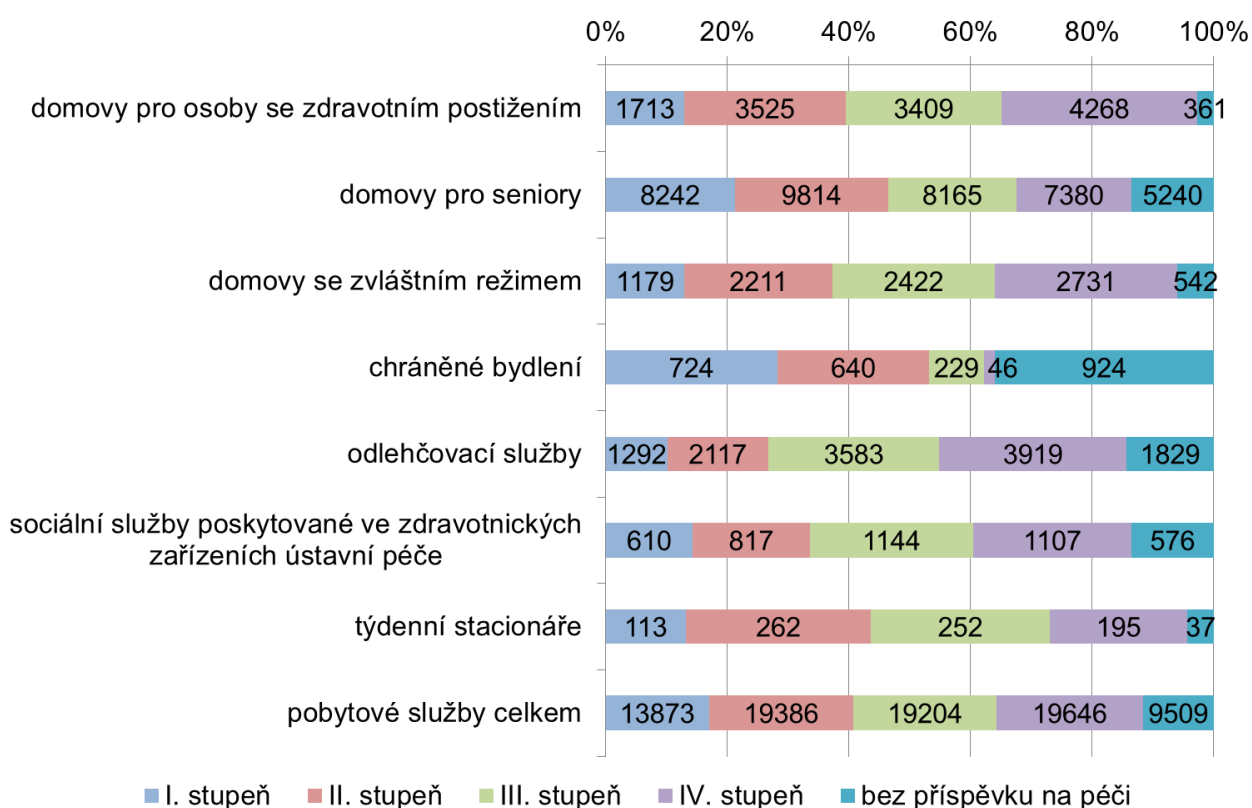
Nejvýrazněji se předpokládaná struktura příjemců příspěvku na péči v roce 2012 od ostatních sledovaných sociálních služeb lišila u chráněného bydlení. U této sociální služby byl na straně jedné předpokládán nejnižší podíl (z celkového počtu uživatelů služby) osob s přiznaným příspěvkem na péči celkem, osob s příspěvkem ve třetím stupni a osob s příspěvkem na péči ve čtvrtém stupni. Na straně druhé byl u této sociální služby předpokládán nejvyšší podíl příjemců příspěvku na péči v prvním stupni a příjemců příspěvku na péči v prvním a druhém stupni dohromady.

Velmi podobná struktura příjemců příspěvku na péči byla naopak předpokládána u domovů pro osoby se zdravotním postižením, domovů se zvláštním režimem a týdenních stacionářů na straně jedné a u odlehčovacích služeb a sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních sociálních ústavní péče.

U první tří jmenovaných druhů sociálních služeb byla předpokládána podobná struktura příjemců u všech čtyř stupňů příspěvku na péči a srovnatelný byl u nich také celkový podíl osob s přiznaným příspěvkem na péči z celkového počtu uživatelů. Ten byl zároveň u těchto tří služeb nejvyšší.

Další tři druhy sociálních služeb (tj. domovy pro seniory, odlehčovací služby a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče) se vyznačovaly poněkud nižším předpokládaným podílem příjemců příspěvku na péči z celkového počtu uživatelů služby oproti výše jmenovaným službám. Srovnatelná struktura příjemců příspěvku na péči v jednotlivých stupních ale byla předpokládána již pouze u odlehčovacích služeb a sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče. U těchto dvou služeb byl odhadován nejvyšší podíl u příjemců příspěvku na péči ve třetím a čtvrtém stupni, zatímco v případě domovů pro seniory byly předpokládány počty příjemců příspěvku ve všech stupních srovnatelné.

Graf 17 Srovnání struktury příjemců příspěvku na péči podle druhu sociální služby

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

3.2 Pobytové služby sociální péče

V této první skupině bylo společně sledováno těchto pět pobytových sociálních služeb: domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení a týdenní stacionáře.²³ Nejvíce služeb z této skupiny bylo poskytováno v Moravskoslezském (169 služeb), Středočeském (153) a Ústeckém kraji (130). V těchto třech krajích měly sídlo dvě pětiny z celkového počtu těchto služeb registrovaných na území ČR.

V těchto třech krajích sídlily více než dvě pětiny z celkového počtu domovů pro osoby se zdravotním postižením (40 v Ústeckém kraji, 30 v Moravskoslezském kraji a 25 ve Středočeském kraji) a více jak třetina z celkového počtu domovů pro seniory (Moravskoslezský kraj 74 služeb, Středočeský 65 a Ústecký 43). Domovy se zvláštním režimem měly nejčastěji sídlo v Moravskoslezském (30 služeb), Ústeckém (29) a Jihomoravském kraji (26). Služba chráněné bydlení byla nejčastěji registrována ve Středočeském kraji (27 služeb), Moravskoslezském kraji (26) a v Hlavním městě Praha (15). Týdenní stacionáře měly sídlo nejčastěji ve Středočeském kraji (14 služeb), Moravskoslezském (9) a Zlínském kraji (8).

---

²³ Zvolené označení této skupiny služeb odkazuje i k některým dalším pobytovým službám sociální péče, v této kapitole je nicméně pozornost zaměřena pouze na uvedené druhy služeb sociální péče, jejichž společným znakem je to, že je lze poskytovat výhradně v pobytové formě (na rozdíl od odlehčovacích služeb, které jsou sledovány v dalším textu). Zároveň jde o služby poskytované v zařízeních poskytujících sociální služby (na rozdíl od sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče – více k těmto službám viz dále v textu). Pro označení zde sledované skupiny sociálních služeb je s vědomím určitého zjednodušení používáno spojení „pobytové služby sociální péče“, které bylo zvoleno především proto, že podrobnější upřesnění zvoleného označení této skupiny služeb (s cílem zajistit, aby označení odkazovalo pouze na uvedené druhy sociálních služeb), by bylo možné provést pouze za cenu toho, že by zvolené spojení bylo nepřiměřeně dlouhé, obtížněji srozumitelné a značně by narušovalo plynulost a srozumitelnost textu.

Tabulka 6 Vybrané pobytové sociální služby podle sídla

kraj	domovy pro osoby se zdravotním postižením	domovy pro seniory	domovy se zvláštním režimem	chráněné bydlení	týdenní stacionáře	vybrané služby celkem
Hlavní město Praha	7	26	6	15	5	59
Jihočeský kraj	9	38	10	8	6	71
Jihomoravský kraj	16	40	26	5	5	92
Karlovarský kraj	9	17	7	4	2	39
Kraj Vysočina	9	25	14	9	2	59
Královéhradecký kraj	11	37	9	7	2	66
Liberecký kraj	13	16	11	6	4	50
Moravskoslezský kraj	30	74	30	26	9	169
Olomoucký kraj	11	35	9	9	3	67
Pardubický kraj	9	22	7	7	2	47
Plzeňský kraj	12	22	6	5	1	46
Středočeský kraj	25	65	22	27	14	153
Ústecký kraj	40	43	29	11	7	130
Zlínský kraj	18	36	16	5	8	83
ČR celkem	219	496	202	144	70	1131

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Nejvíce sociálních služeb v této skupině poskytovaly organizace s právní formou příspěvková organizace. Příspěvkové organizace poskytovaly 192 domovů pro osoby se zdravotním postižením (tj. 88 % z celkového počtu těchto služeb), 354 domovů pro seniory (71 % z jejich celkového počtu), 144 domovů se zvláštním režimem (taktéž 71 %), 64 služeb chráněné bydlení (44 %) a 44 týdenní stacionářů (63 %).

Tabulka 7 Vybrané pobytové sociální služby podle právní formy poskytovatele

Právní forma poskytovatele	domovy pro osoby se zdravotním postižením	domovy pro seniory	domovy se zvláštním režimem	chráněné bydlení	týdenní stacionáře	vybrané služby celkem
církevní organizace	13	76	16	21	12	138
obec nebo městská část hlavního města Prahy		5		4		9
obecně prospěšná společnost	6	11	11	10	4	42
příspěvková organizace	192	354	144	64	44	798
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	3	18	10	35	7	73
společnost s ručením omezeným	1	22	16	2	1	42
fyzická osoba		5	3	1	1	10
jiná právnická osoba	4	5	2	7	1	19
všechny služby	219	496	202	144	70	1131

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Všechny sociální služby patřící do této skupiny bylo možné poskytovat pouze v pobytové formě. U všech pěti sledovaných služeb byla kapacita evidována pouze prostřednictvím údaje o počtu lůžek. Z pěti sledovaných pobytových sociálních služeb měly nejvyšší kapacitu domovy pro seniory (přes 37 500 lůžek), následovaly domovy pro osoby se zdravotním postižením (necelých 13 300 lůžek) a domovy se zvláštním režimem (8600 lůžek). Kapacita chráněného bydlení a týdenních stacionářů byla výrazně nižší (v prvním případě přibližně 2500 lůžek, ve druhém přibližně 800).

Tabulka 8 Kapacita vybraných pobytových sociálních služeb

druh sociální služby	pobytová forma
	počet lůžek
domovy pro osoby se zdravotním postižením	13 292
domovy pro seniory	37 564
domovy se zvláštním režimem	8 621
chráněné bydlení	2 459
týdenní stacionáře	799

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Počet neuspokojených žadatelů o sociální služby v roce 2011 byl ze služeb v této skupině nejvyšší u domovů pro seniory (více než 58 000 neuspokojených žádostí). Následovaly domovy se zvláštním režimem (13 713 žádostí) a s odstupem domovy pro osoby se zdravotním postižením (3241) a chráněné bydlení (2053).

Počet neuspokojených žádostí o poskytnutí sociálních služeb v domovech pro seniory byl nejvyšší v Jihomoravském kraji (9763), následovaly Moravskoslezský kraj (8746) a Hlavní město Praha (7505). V případě domovů se zvláštním režimem byl nejvyšší počet neuspokojených žádostí v Jihomoravském kraji (3466), Ústeckém kraji (1987) a v Moravskoslezském kraji (1634). Počet neuspokojených žádostí v domovech pro osoby se zdravotním postižením byl nejvyšší v Ústeckém (602), Moravskoslezském (486) a Jihomoravském kraji (305). Nejvíce neuspokojených žádostí o chráněné bydlení bylo v Olomouckém (1228) a Zlínském kraji (199). Neuspokojené žádosti o poskytnutí služeb v týdenních stacionářích byly nejčetnější ve Středočeském (35) a Jihomoravském kraji (26).

Tabulka 9 Počet neuspokojených žádostí o sociální služby k 31. 12. 2011 u vybraných pobytových sociálních služeb podle druhu služby a kraje

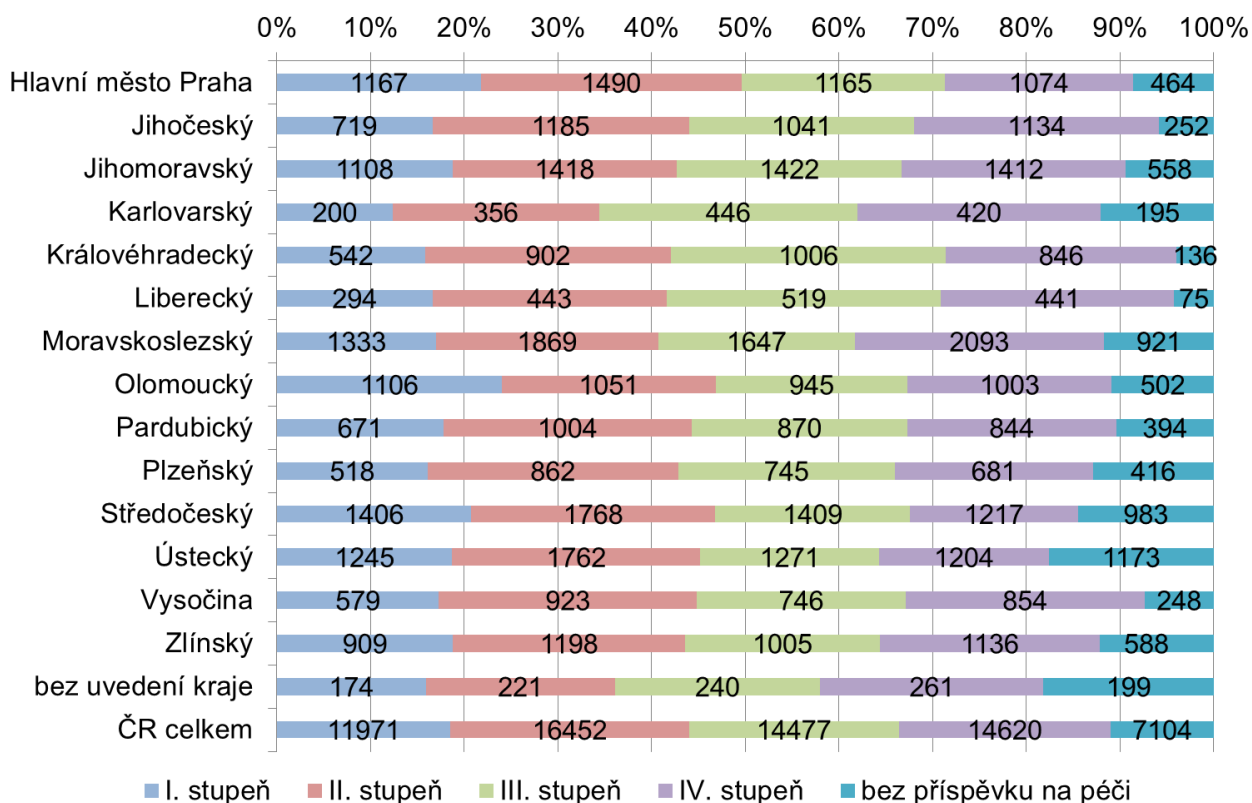
kraj	domovy pro osoby se zdravotním postižením	domovy pro seniory	domovy se zvláštním režimem	chráněné bydlení	týdenní stacionáře
Hlavní město Praha	182	7 505	557	105	12
Jihočeský kraj	205	3 360	488	44	1
Jihomoravský kraj	305	9 763	3 466	108	26
Karlovarský kraj	21	314	172	17	0
Kraj Vysočina	76	2 741	676	3	8
Královéhradecký kraj	327	2 554	350	23	1
Liberecký kraj	72	1 173	568	34	3
Moravskoslezský kraj	486	8 746	1 634	83	11
Olomoucký kraj	139	3 832	543	1 228	14
Pardubický kraj	232	2 518	333	34	0
Plzeňský kraj	192	2 217	1 023	1	0
Středočeský kraj	172	6 394	1 019	100	35
Ústecký kraj	602	4 230	1 987	74	17
Zlínský kraj	230	3 143	897	199	12
ČR celkem	3 241	58 490	13 713	2 053	140

Zdroj: Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2011, s 80.

Odhadovaná struktura příjemců příspěvku na péči v roce 2012 byla u sledovaných sociálních služeb v jednotlivých krajích srovnatelná. Nejvyšší podíl příjemců příspěvku na péči z celkového počtu uživatelů byl předpokládán u služeb působících v Královéhradeckém a Libereckém kraji, nejnižší naopak u služeb poskytovaných v Ústeckém a Středočeském kraji. Předpokládaná struktura příjemců příspěvku na péči u těchto čtyř sociálních služeb byla velmi podobná jako v případě všech šesti sociálních služeb poskytovaných v pobytové formě (srov. kapitola 3.2), a to v důsledku toho, že převážná většina uživatelů

všech šesti porovnávaných druhů sociálních služeb reprezentovala právě některou z těchto čtyř sociálních služeb.

Graf 18 Srovnání struktury příjemců příspěvku na péči podle kraje u vybraných pobytových služeb sociální péče

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Ze sledovaných pobytových sociálních služeb bylo nejvíce finančních prostředků vynaloženo na poskytování sociální služby domovy pro seniory (9,36 miliard Kč), dále následovaly domovy pro osoby se zdravotním postižením (4,39 miliardy Kč) a domovy se zvláštním režimem (2,37 miliardy Kč). Celková výše prostředků na poskytování chráněného bydlení byla necelých 330 milionů Kč, na týdenní stacionáře bylo v roce 2009 vynaloženo 200 milionů Kč.

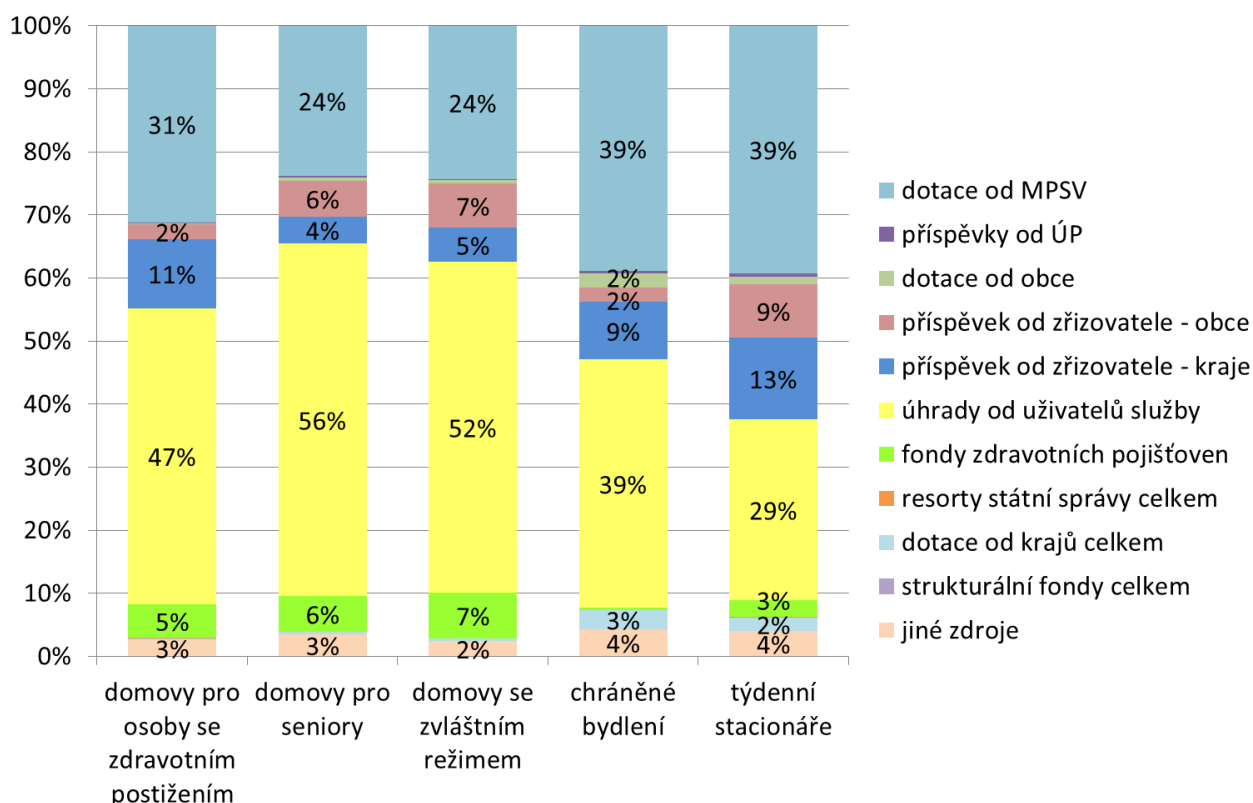
Tabulka 10 Celková výše finančních prostředků vynaložených na financování sledovaných pobytových sociálních služeb podle typu zdroje a druhu sociální služby (v tis. Kč)

typ zdroje	domovy pro osoby se zdravotním postižením	domovy pro seniory	domovy se zvláštním režimem	chráněné bydlení	týdenní stacionáře
dotace od MPSV	1 370 889	2 227 955	576 775	127 493	78 696
příspěvky od ÚP	7 526	23 001	4 007	1 323	1 175
dotace od obce	4 292	52 548	12 260	7 327	2 185
příspěvek od zřizovatele - obce	103 374	529 469	165 479	7 330	17 158
příspěvek od zřizovatele - kraje	481 816	400 289	127 776	29 970	25 839
úhrady od uživatelů služby	2 059 880	5 240 805	1 241 722	128 874	57 590
fondy zdravotních pojišťoven	236 710	521 950	170 733	1 210	5 220
resorty státní správy celkem	1 432	2 563	624	112	244
dotace od krajů celkem	12 850	35 502	10 154	9 645	4 254
strukturální fondy celkem	720	2 490	152	34	0
jiné zdroje	112 580	327 687	56 470	14 139	8 017
celkem	4 392 069	9 364 259	2 366 151	327 457	200 378

Zdroj: Údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Na financování prvních tří uvedených druhů sociálních služeb se nejvýrazněji podílely úhrady od uživatelů. V případě domovů pro osoby se zdravotním postižením tvořily úhrady od uživatelů necelou polovinu finančních prostředků vynaložených na tyto služby. U domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem jejich podíl přesahoval 50 %. Druhým nejvýznamnějším zdrojem finančních prostředků byly u těchto tří služeb dotace MPSV (24 – 31 %). Chráněné bydlení bylo z těchto dvou zdrojů financováno ve srovnatelné míře (v obou případech 39 %). Na financování týdenních stacionářů se nejvíce podílely dotace od MPSV (39 %), které byly následovány rovněž úhradami od uživatelů (29 %). U všech sociálních služeb v této skupině byly dalším významným zdrojem příspěvky od zřizovatele. Finanční prostředky na poskytování domovů pro osoby se zdravotním postižením a chráněného bydlení vynakládaly z pozice zřizovatele především kraje, v případě dalších tří služeb byl podíl prostředků, které na jejich financování z pozice zřizovatele vynakládaly obce a kraje srovnatelný.

Graf 19 Podíl jednotlivých zdrojů na financování vybraných pobytových sociálních služeb

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

3.3 Centra denních služeb a denní stacionáře

Ke krajům, v nichž byly tyto služby provozovány nejčastěji, patřily Moravskoslezský (celkem 56 center denních služeb nebo denních stacionářů), Středočeský (49 služeb) a Jihomoravský kraj a Hlavní město Praha (v obou krajích 38 služeb). V těchto krajích měla sídlo polovina z celkového počtu registrovaných center denních služeb a denních stacionářů.

Nejvíce center denních služeb bylo provozováno v Moravskoslezském (16), Jihomoravském kraji (15) a Zlínském kraji (9). Celkem byla v těchto třech krajích soustředěna třetina všech těchto služeb. Denních stacionářů bylo nejvíce ve Středočeském kraji (42), Moravskoslezském kraji (40) a Hlavním městě Praha (31) a služby v těchto krajích reprezentovaly dvě pětiny z celkové nabídky těchto služeb.

Tabulka 11 Centra denních služeb a denní stacionáře podle sídla

kraj	centra denních služeb	denní stacionáře	vybrané služby celkem
Hlavní město Praha	7	31	38
Jihočeský kraj	3	13	16
Jihomoravský kraj	15	23	38
Karlovarský kraj	3	6	9
Kraj Vysočina	3	17	20
Královéhradecký kraj	6	15	21
Liberecký kraj	6	10	16
Moravskoslezský kraj	16	40	56
Olomoucký kraj	8	16	24
Pardubický kraj	4	12	16
Plzeňský kraj	2	12	14
Středočeský kraj	7	42	49
Ústecký kraj	5	21	26
Zlínský kraj	9	20	29
ČR celkem	94	278	372

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Z hlediska právní formy měly tyto dvě sociální služby odlišnou strukturu. Největší počet center denních služeb provozovaly církevní organizace (30 služeb, tj. 32 %), druhým nejčastějším poskytovatelem těchto služeb byla sdružení (27 služeb, 29 %) a třetím nejčastějším příspěvkové organizace (23 služeb, 24 %). Nejvíce denních stacionářů provozovaly příspěvkové organizace (117 případů, 42 %), druhou nejčastější skupinou byly služby poskytované církevními organizacemi (64 služeb, 23 %) a následovaly služby poskytované sdruženími (52 služeb, 19 %).

Tabulka 12 Centra denních služeb a denní stacionáře podle právní formy poskytovatele

právní forma poskytovatele	centra denních služeb	denní stacionáře	vybrané služby celkem
církevní organizace	30	64	94
obec nebo městská část hlavního města Prahy	6	5	11
obecně prospěšná společnost	7	27	34
příspěvková organizace	23	117	140
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	27	52	79
společnost s ručením omezeným		1	1
fyzická osoba		3	3
jiná právnická osoba	1	9	10
všechny služby	94	278	372

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Centra denních služeb a denní stacionáře jsou poskytovány ambulantně a jejich kapacitu je možné vyhodnotit na základě údajů o počtu klientů. Z těchto dvou sociálních služeb měly vyšší kapacitu denní stacionáře (necelých 4400 klientů), kapacita obou těchto služeb byla srovnatelná, u center denních služeb byla zjištěna kapacita přes 2200 klientů.

Tabulka 13 Kapacita center denních služeb a denních stacionářů

druh sociální služby	ambulantní forma
	počet klientů
centra denních služeb	2261
denní stacionáře	4383

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

V centrech denních služeb bylo v roce 2011 evidováno 231 neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby, z toho nejvíce v Jihomoravském (50), Plzeňském (41) a Zlínském kraji (37) a v Hlavním městě Praha (také 37). V denních stacionářích bylo evidováno celkem 77 neuspokojených žádostí, z toho nejvíce ve Středočeském (20), Plzeňském (19) a Olomouckém kraji (16).

Tabulka 14 Počet neuspokojených žádostí o sociální služby k 31. 12. 2011 u center denních služeb a denních stacionářů podle kraje

kraj	centra denních služeb	denní stacionáře
Hlavní město Praha	37	9
Jihočeský kraj	7	20
Jihomoravský kraj	0	0
Karlovarský kraj	41	19
Kraj Vysočina	1	0
Královéhradecký kraj	8	3
Liberecký kraj	7	0
Moravskoslezský kraj	1	0
Olomoucký kraj	4	0
Pardubický kraj	6	0
Plzeňský kraj	50	3
Středočeský kraj	6	16
Ústecký kraj	37	1
Zlínský kraj	26	6
ČR celkem	231	77

Zdroj: Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2011, s 80.

Celkový příjem sledovaných center denních služeb dosahoval necelých 140 milionů Kč, celkový příjem denních stacionářů byl 590 milionů.

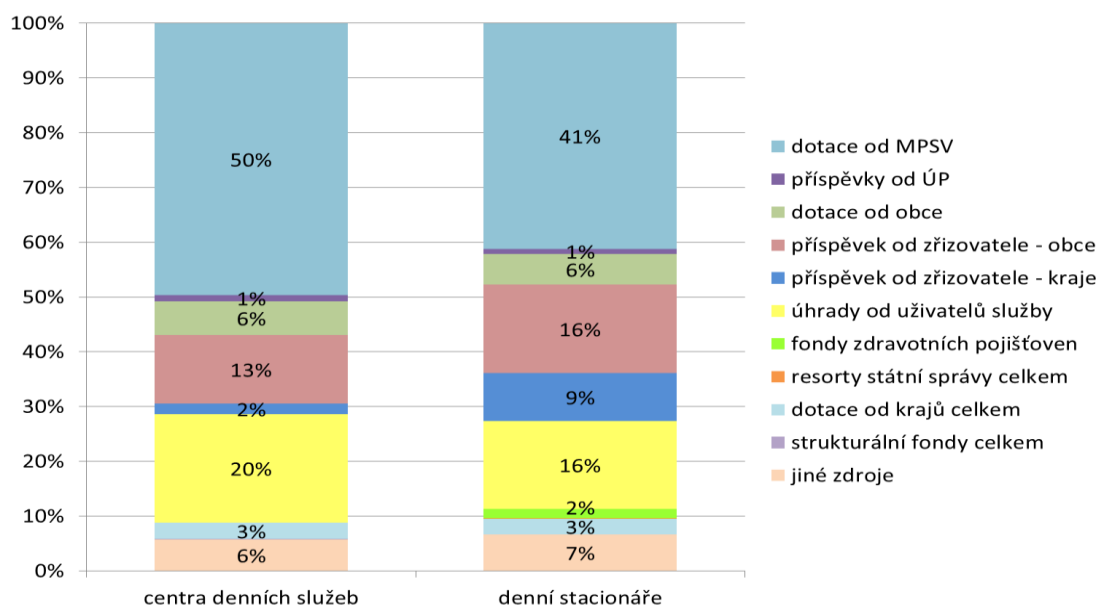
Tabulka 15 Celková výše finančních prostředků vynaložených na financování center denních služeb a denních stacionářů podle typu zdroje (v tis. Kč)

typ zdroje	centra denních služeb	denní stacionáře
dotace od MPSV	68 182	243 148
příspěvky od ÚP	1 514	5 550
dotace od obce	8 492	33 386
příspěvek od zřizovatele - obce	17 259	95 251
příspěvek od zřizovatele - kraje	2 579	51 482
úhrady od uživatelů služby	27 167	94 820
fondy zdravotních pojišťoven	0	10 363
resorty státní správy celkem	105	456
dotace od krajů celkem	4 095	16 588
strukturální fondy celkem	23	46
jiné zdroje	7 935	39 451
celkem	137 351	590 541

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Struktura finančních prostředků vynaložených na tyto dvě sociální služby byla velmi podobná. Největší podíl finančních prostředků vynaložených na poskytování těchto služeb pokrývaly dotace MPSV (u center denních služeb polovina z celkového objemu prostředků, u denních stacionářů dvě pětiny). Dalšími významnými zdroji prostředků u těchto dvou sociálních služeb byly příspěvky od zřizovatele (15 – 25 %) a úhrady od uživatelů (16 – 20 %). Z titulu zřizovatele se na poskytování center denních služeb a denní stacionářů výrazněji podílely obce.

Graf 20 Podíl jednotlivých zdrojů na financování center denních služeb a denních stacionářů

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

3.4 Osobní asistence a pečovatelská služba

Mezi kraje s největším počtem těchto dvou služeb patřily Moravskoslezský (celkem 122 služeb osobní asistence nebo pečovatelská služba), Středočeský (120 služeb) a Ústecký kraj (78 služeb). V těchto krajích byla soustředěna třetina všech služeb tohoto typu.

Nejvíce služeb osobní asistence mělo sídlo v Moravskoslezském kraji (34 služeb), následovaly Středočeský kraj (27) a Hlavní město Praha (25). Celkem v těchto krajích sídlily dvě pětiny z celkového počtu těchto služeb. Ke krajům, ve kterých byla nejčastěji poskytována pečovatelská služba, patřily Středočeský kraj (93 služeb), Moravskoslezský kraj (88 služeb) a Kraj vysočina (65 služeb). V těchto třech krajích byla poskytována celkem třetina ze všech služeb tohoto typu.

Tabulka 16 Osobní asistence a pečovatelská služba podle sídla

kraj	osobní asistence	pečovatelská služba	vybrané služby celkem
Hlavní město Praha	25	44	69
Jihočeský kraj	15	51	66
Jihomoravský kraj	14	56	70
Karlovarský kraj	7	22	29
Kraj Vysočina	10	65	75
Královéhradecký kraj	16	51	67
Liberecký kraj	13	48	61
Moravskoslezský kraj	34	88	122
Olomoucký kraj	11	36	47
Pardubický kraj	13	61	74
Plzeňský kraj	7	51	58
Středočeský kraj	27	93	120
Ústecký kraj	15	63	78
Zlínský kraj	13	41	54
ČR celkem	220	770	990

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Osobní asistenci nejčastěji poskytovala sdružení (80 služeb, 36 %) a církevní organizace (59 služeb, 27 %). Příspěvkové organizace poskytovaly pouze 15 těchto služeb (7 %) a byly čtvrtým nejčastějším poskytovatelem těchto služeb po obecně prospěšných společnostech (37 služeb, 17 %). Pečovatelskou službu nejčastěji poskytovaly obce nebo městské části hlavního města Prahy (296 případů, 38 %), následovaly církevní organizace (165 služeb, 21 %) a příspěvkové organizace (162 služeb, 21 %).

Tabulka 17 Osobní asistence a pečovatelská služba podle právní formy poskytovatele

právní forma poskytovatele	osobní asistence	pečovatelská služba	vybrané služby celkem
církevní organizace	59	165	224
obec nebo městská část hlavního města Prahy	2	296	298
obecně prospěšná společnost	37	48	85
příspěvková organizace	15	162	177
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	80	33	113
společnost s ručením omezeným	8	22	30
fyzická osoba	10	27	37
jiná právnická osoba	9	17	26
všechny služby	220	770	990

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Osobní asistenci lze poskytovat pouze terénní formou, pečovatelskou službu lze poskytovat v terénní i ambulantní formě. U obou těchto služeb je odpovídajícím ukazatelem kapacity údaj o počtu klientů. Kapacita osobní asistence byla přibližně 4000 klientů. Kapacita pečovatelské služby poskytované terénní formou byla téměř 73 000 klientů, v ambulantní formě pak 9000 klientů.

Tabulka 18 Kapacita osobní asistence a pečovatelské služby

druh sociální služby	ambulantní forma	terénní forma
	počet klientů	počet klientů
osobní asistence	netýká se	3942
pečovatelská služba	9012	72823

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Celkové náklady na pečovatelskou službu činily za všechny sledované služby tohoto typu 1,99 miliardy Kč, celkové náklady na osobní asistenci byly v roce 2009 u sledovaných služeb 300 milionů Kč.

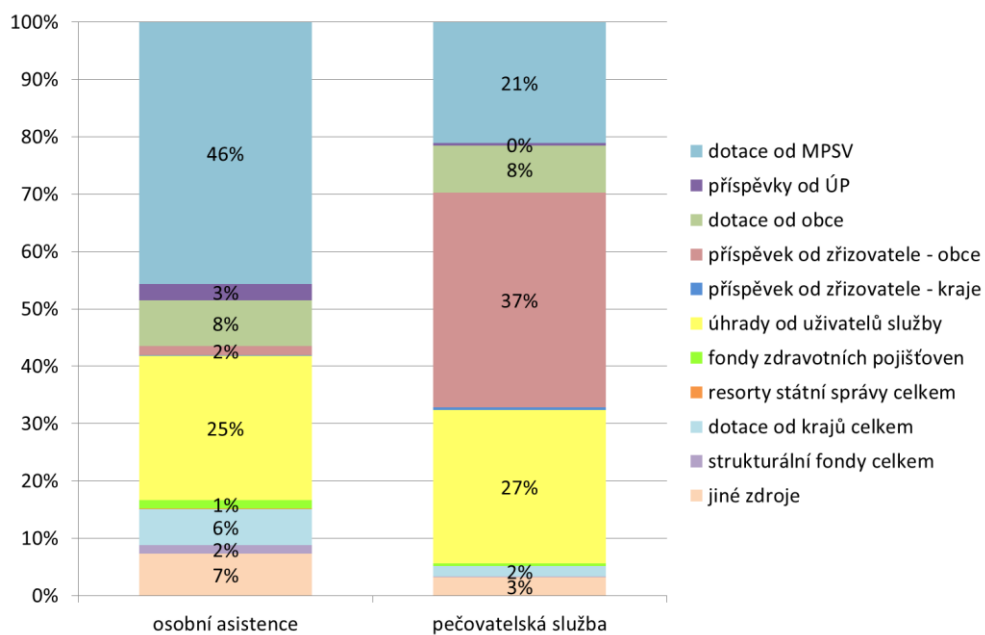
Tabulka 19 Celková výše finančních prostředků vynaložených na financování osobní asistence a pečovatelské služby podle typu zdroje (v tis. Kč)

typ zdroje	osobní asistence	pečovatelská služba
dotace od MPSV	137 930	420 630
příspěvky od ÚP	8 441	8 882
dotace od obce	24 283	163 151
příspěvek od zřizovatele - obce	4 887	745 027
příspěvek od zřizovatele - kraje	172	10 143
úhrady od uživatelů služby	76 086	532 949
fondy zdravotních pojišťoven	4 267	8 937
resorty státní správy celkem	430	37
dotace od krajů celkem	18 840	36 825
strukturální fondy celkem	4 541	2 528
jiné zdroje	22 158	63 861
celkem	302 037	1 992 969

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Náklady na poskytování osobní asistence byly téměř z poloviny hrazeny z dotací MPSV, z jedné čtvrtiny se na jejich financování podílely úhrady od uživatelů a z 8 % dotace od obcí. Poskytování pečovatelské služby bylo téměř ze dvou pětín financováno z příspěvků zřizovatele (až na ojedinělé výjimky se jednalo o obce), z více než jedné čtvrtiny se na něm podílely úhrady od uživatelů, z jedné pětiny dotace MPSV a osm procent nákladů na poskytování těchto služeb bylo hrazeno prostřednictvím dotací od obcí.

Graf 21 Podíl jednotlivých zdrojů na financování osobní asistence a pečovatelské služby

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

3.5 Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních

Z celkem 136 registrovaných sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče jich 21 sídlilo v Moravskoslezském a Středočeském kraji a 15 v Hlavním městě Praha. V těchto třech krajích tak byly soustředěny dvě pětiny z celkového počtu těchto služeb.

Tabulka 20 Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče podle sídla

kraj	sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče
Hlavní město Praha	15
Jihočeský kraj	0
Jihomoravský kraj	6
Karlovarský kraj	7
Kraj Vysočina	12
Královéhradecký kraj	5
Liberecký kraj	7
Moravskoslezský kraj	21
Olomoucký kraj	7
Pardubický kraj	7
Plzeňský kraj	11
Středočeský kraj	21
Ústecký kraj	14
Zlínský kraj	3
ČR celkem	136

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Nejčastějším poskytovatelem těchto služeb byly příspěvkové organizace (56 služeb, 41 %) a společnosti s ručením omezeným (37 služeb, 27 %). Celkem 33 služeb (24 %) poskytovaly organizace zařazené do kategorie jiná právnická osoba (především se jednalo o akciové společnosti).

Tabulka 21 Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních podle právní formy poskytovatele

právní forma poskytovatele	sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče
církevní organizace	2
obecně prospěšná společnost	4
příspěvková organizace	56
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	4
společnost s ručením omezeným	37
jiná právnická osoba	33
ČR celkem	136

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče jsou pobytovou službou, o jejíž kapacitě vypovídá pouze údaj o počtu lůžek. Kapacita těchto služeb byla více než 1100 lůžek.

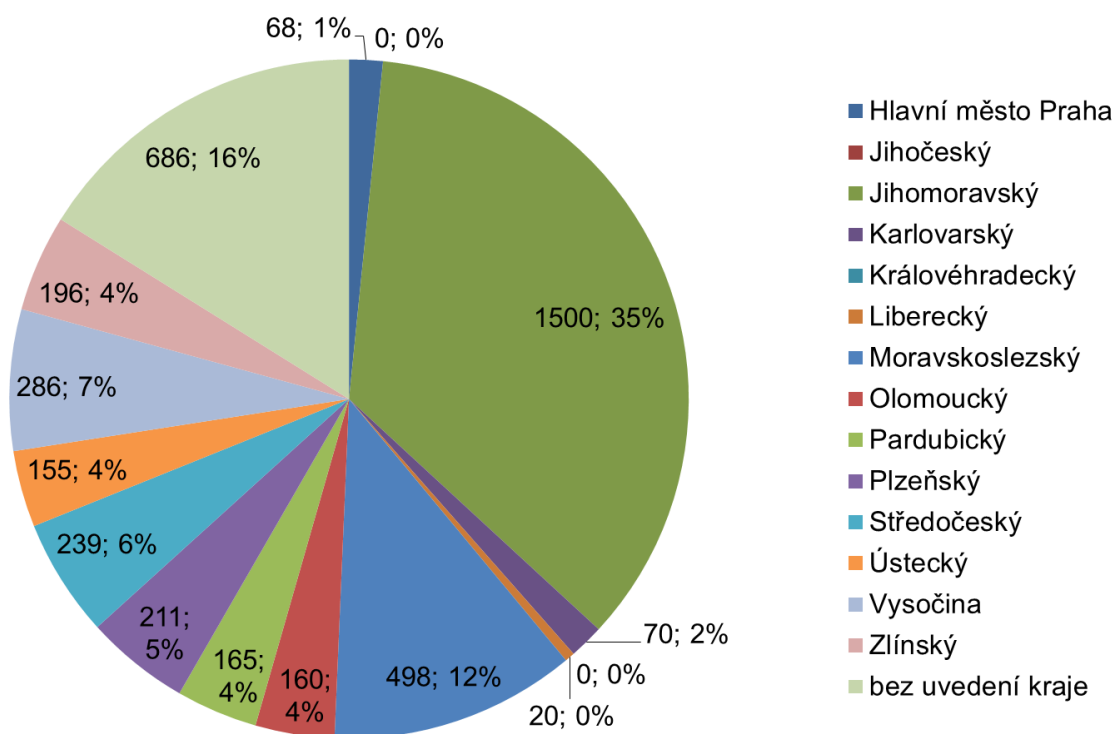
Tabulka 22 Kapacita sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních

druh sociální služby	pobytová forma
	počet lůžek
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	1169

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Při hodnocení sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče podle předpokládané struktury příjemců příspěvku na péči bylo potřebné vést v patrnosti to, že již celkový počet uživatelů této sociální služby se mezi kraji velmi výrazně lišil a zároveň že značnému počtu uživatelů byly poskytovány služby, u kterých nebyl údaj o sídle poskytovatele k dispozici. Ve dvou krajích nebyly údaje o počtu uživatelů k dispozici vůbec.

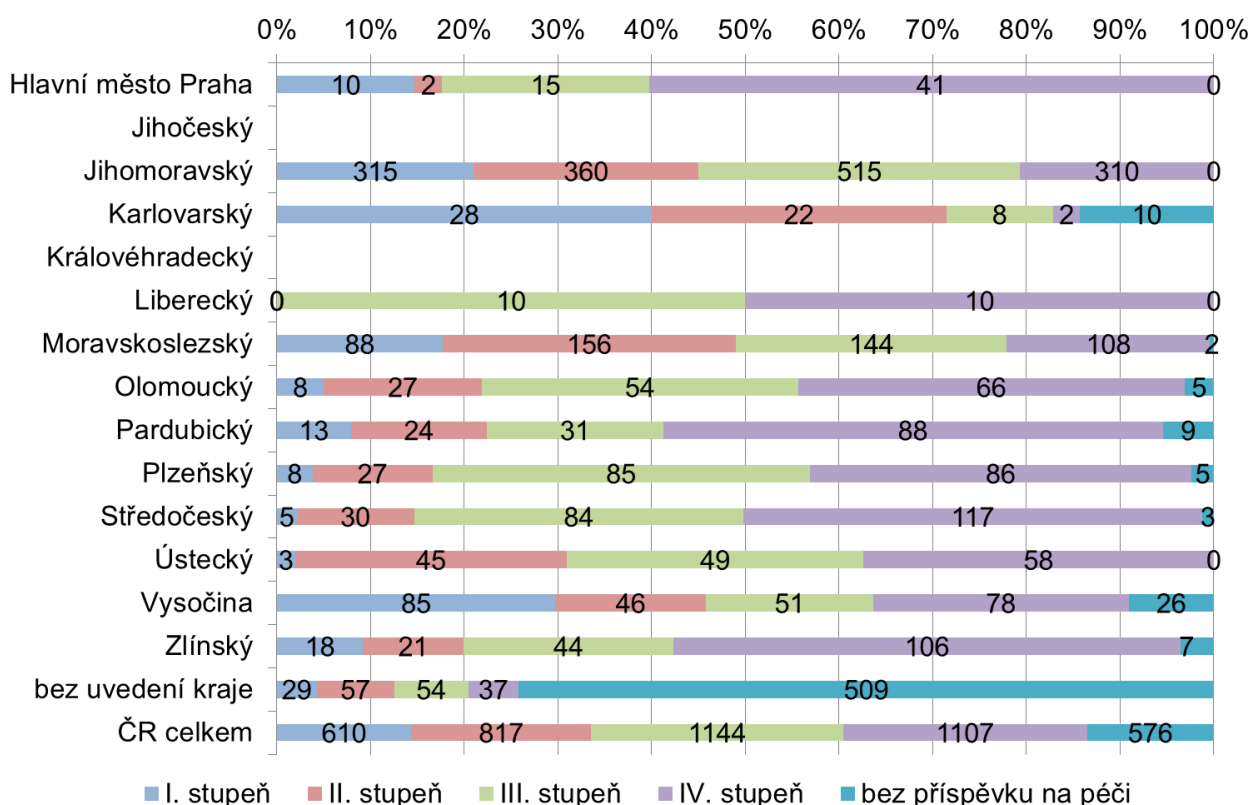
Graf 22 Srovnání struktury příjemců příspěvku na péči podle kraje u odlehčovacích služeb

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Ve všech deseti krajích, za které bylo provedeno srovnání předpokládané struktury příjemců příspěvku na péči, bylo předpokládáno, že pokud nebudou mít příspěvek na péči přiznaný přímo všichni uživatelé služby, budou mezi uživateli tyto osoby výrazně převažovat. Předpokládaná struktura uživatelů z hlediska výše příspěvku na péči v roce 2012 se ale mezi jednotlivými kraji již lišila velmi výrazně.

Graf 23 Srovnání struktury příjemců příspěvku na péči podle kraje u sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Celková výše finančních prostředků vynaložených na poskytování sledovaných sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče dosahovala výše 4,39 miliardy Kč.

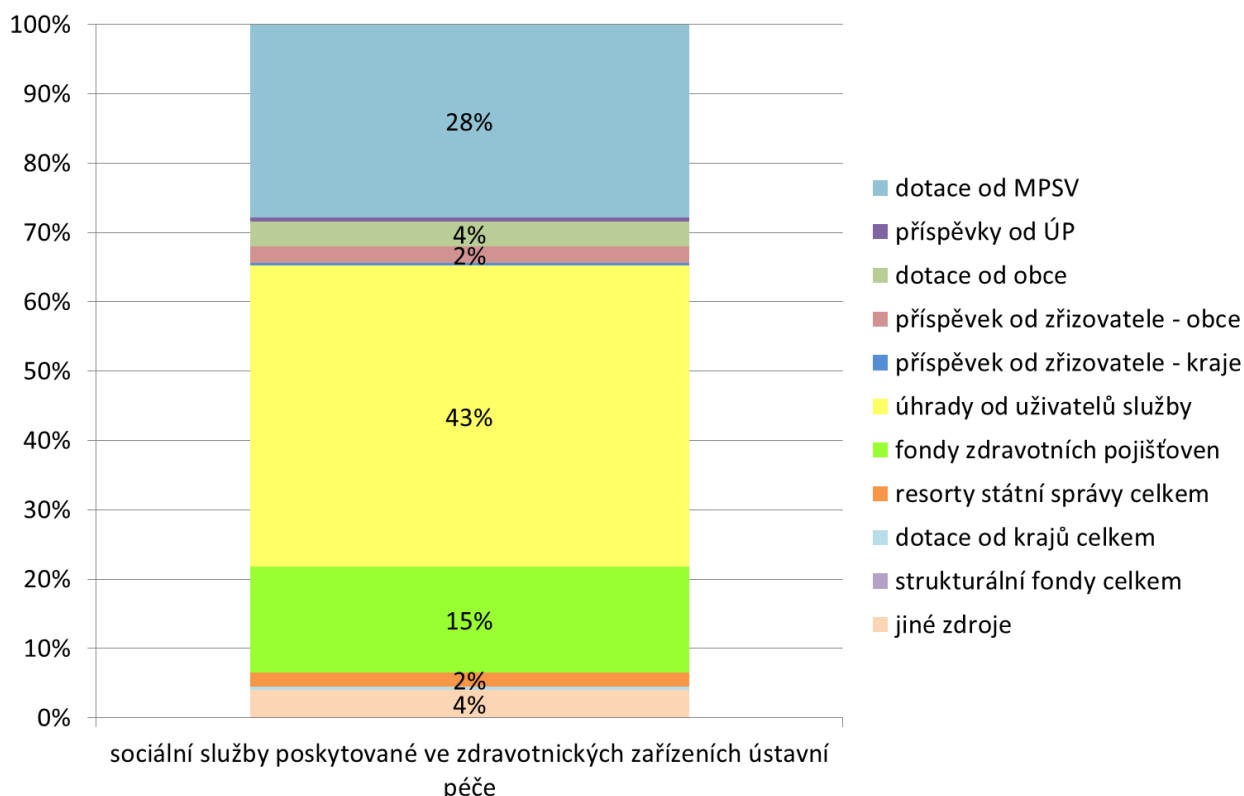
Tabulka 23 Celková výše finančních prostředků vynaložených na financování sledovaných sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče podle typu zdroje (v tis. Kč)

typ zdroje	sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče
dotace od MPSV	85 947
příspěvky od ÚP	1 857
dotace od obce	11 068
příspěvek od zřizovatele - obce	7 644
příspěvek od zřizovatele - kraje	1 050
úhrady od uživatelů služby	134 406
fondy zdravotních pojišťoven	47 096
resorty státní správy celkem	6 400
dotace od krajů celkem	1 275
strukturální fondy celkem	0
jiné zdroje	12 521
celkem	309 265

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Na financování této sociální služby se ze dvou pětín podílely úhrady od uživatelů služeb, a z více než jedné čtvrtiny dotace MPSV. Důležitým zdrojem pro financování těchto služeb byly také fondy zdravotních pojišťoven, které se na celkové výši nákladů podílely z 15 %.

Graf 24 Podíl jednotlivých zdrojů na financování sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

3.6 Další služby sociální péče

V této skupině služeb byly společně sledovány tyto čtyři druhy sociálních služeb: odlehčovací služby, podpora samostatného bydlení, průvodcovské a předčitatelské služby a tísňová péče. Celkový počet služeb v této skupině určovaly především odlehčovací služby, jejichž počet výrazně převyšoval počty ostatních služeb v této skupině. Počty všech služeb zařazených do této skupiny se tak v jednotlivých krajích odvíjely především od počtu odlehčovacích služeb sídlících na území příslušného kraje.

Ten byl nejvyšší ve Středočeském kraji (50 služeb), Moravskoslezském kraji (49 služeb) a Hlavním městě Praha (38 služeb). V těchto třech krajích měla sídlo polovina z celkového počtu těchto služeb registrovaných na území ČR.

V případě všech služeb zařazených do této skupiny se situace lišila jen minimálně (největší počet služeb sídlil také v těchto krajích a služby poskytované v těchto krajích reprezentovaly také téměř polovinu z celkové nabídky všech služeb registrovaných na území ČR).

V případě dalších služeb zařazených do této skupiny byly za jednotlivé kraje evidovány jen jednotky případů. Podpora samostatného bydlení a průvodcovské a předčitatelské služby byly nejčastěji poskytovány v Moravskoslezském (9, respektive 5 služeb), Ústeckém (9 služeb v prvním případě, 4 ve druhém) a Středočeském kraji (5 služeb v prvním případě, 4 ve druhém). V případě obou služeb tak byla

značná část těchto služeb do tří uvedených krajů (v prvním případě více než polovina, ve druhém více než dvě pětiny). Tísňová péče byla nejčastěji poskytována v Hlavním městě Praha (6 služeb) a Středočeském kraji (3 služby).

Tabulka 24 Další služby sociální péče podle sídla

kraj	odlehčovací služby	podpora samostatného bydlení	průvodcovské a předčitatelské služby	tísňová péče	vybrané služby celkem
Hlavní město Praha	38	3	1	6	48
Jihočeský kraj	15	2	2	1	20
Jihomoravský kraj	18	1	2	1	22
Karlovarský kraj	5	1	1	2	9
Kraj Vysočina	17		2	1	20
Královéhradecký kraj	11	1	1	2	15
Liberecký kraj	15	3	3	1	22
Moravskoslezský kraj	49	9	5	1	64
Olomoucký kraj	4	3	1	0	8
Pardubický kraj	9	1	1	1	12
Plzeňský kraj	7	1	2	2	12
Středočeský kraj	50	5	4	3	62
Ústecký kraj	19	9	4	0	32
Zlínský kraj	16	2	0	0	18
ČR celkem	273	41	29	21	364

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Odlehčovací služby byly nejčastěji poskytovány organizacemi s právní formou příspěvkové organizace (92 služeb, 34 %), církevní organizace (58 služeb, 21 %) a sdružení (53 služeb, 19 %). Organizace s některou z těchto tří právních forem poskytovaly také největší počet služeb podpora samostatného bydlení. Také v tomto případě poskytovaly nejvíce služeb příspěvkové organizace (15 služeb), následovala sdružení (13) a církevní organizace (6). Průvodcovské a předčitatelské služby byly nejčastěji poskytovány organizacemi s právní formou obecně prospěšná společnost (26 služeb). Tísňovou péči ve srovnatelné míře poskytovalo hned několik skupin organizací rozlišených podle jejich právní formy: čtyři služby poskytovaly organizace s právními formami obecně prospěšná společnost, příspěvková organizace, sdružení a společnost s ručením omezeným, tři služby poskytovaly církevní organizace.

Tabulka 25 Další služby sociální péče podle právní formy poskytovatele

právní forma poskytovatele	odlehčovací služby	podpora samostatného bydlení	průvodcovské a předčitatelské služby	tísňová péče	vybrané služby celkem
církevní organizace	58	6	0	3	67
obec nebo městská část hlavního města Prahy	14	0	0	1	15
obecně prospěšná společnost	28	5	26	4	63
příspěvková organizace	92	15	0	4	111
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	53	13	2	4	72
společnost s ručením omezeným	9	0	0	4	13
fyzická osoba	7	0	1	1	9
jiná právnická osoba	12	2	0	0	14
všechny služby	273	41	29	21	364

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Všechny sociální služby patřící do této skupiny bylo možné poskytovat terénní formou. Ambulantně bylo možné poskytovat průvodcovské a předčitatelské služby a odlehčovací služby. Odlehčovací služby bylo možné poskytovat i v pobytové formě. Ve všech relevantních formách bylo možné u všech sledovaných hodnotit kapacitu podle údajů o počtu klientů. V případě odlehčovací služby poskytované v pobytové formě bylo možné sledovat kapacitu na základě údaje o počtu lůžek.

Údaje o počtu lůžek a údaje o počtu klientů byly zjištěny u zcela shodného počtu odlehčovacích služeb poskytovaných v pobytové formě (počet klientů i počet lůžek uvedlo 150 z 200 sledovaných služeb). Z tohoto hlediska lze oba údaje vnímat jako rovnocenné, liší se však možnost jejich využití při různých srovnáních. Zatímco údaj o počtu klientů umožňuje provést srovnání kapacity různých forem poskytování této služby a také srovnání s dalšími službami poskytovanými (kromě pobytové také) ambulantní a/nebo terénní formou, údaj o počtu lůžek je vhodnější pro srovnávání kapacity se sociálními službami poskytovanými výhradně v pobytové formě.

V této kapitole je pozornost věnována již pouze údajům o počtu klientů. Podle formy poskytování (a tedy i na základě údajů o počtu lůžek v případě pobytových služeb, a to včetně pobytové formy poskytování odlehčovací služby) jsou údaje o sociálních službách porovnány v kapitole 3.8.

Ze sociálních služeb v této skupině měla největší kapacitu tíšňová péče (4500 klientů). Následovaly odlehčovací služby s celkovou kapacitou (tj. za všechny formy poskytování služby) přibližně 4000 klientů, přičemž největší kapacitu měla pobytová forma poskytování této služby (přibližně 3000 klientů). Celková kapacita (tj. za obě formy poskytování služby) byla u průvodcovských a předčitatelských služeb přibližně 250 klientů a kapacita podpory samostatného bydlení byla nižší než 150 klientů.

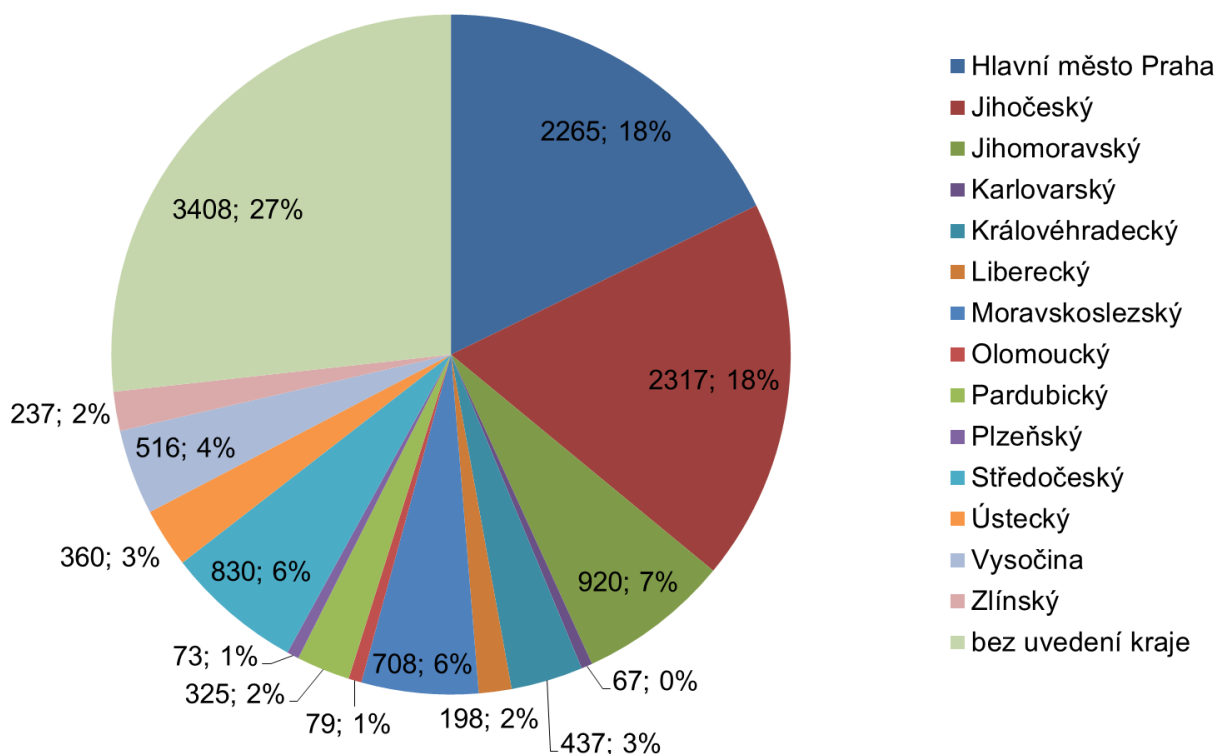
Tabulka 26 Kapacita dalších služeb sociální péče

druh sociální služby	pobytová forma		ambulantní forma	terénní forma
	počet klientů	počet lůžek	počet klientů	počet klientů
odlehčovací služby	3049	1427	371	590
podpora samostatného bydlení	0	0	0	130
průvodcovské a předčitatelské služby	0	0	110	144
tísňová péče	0	0	0	4543

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

U odlehčovacích služeb bylo při porovnání předpokládané struktury příjemců příspěvku na péči podle krajů potřebné vést v patrnosti to, že již celkový počet uživatelů této sociální služby se mezi kraji velmi výrazně lišil a zároveň že značnému počtu uživatelů byly poskytovány služby, u kterých nebyl údaj o sídle poskytovatele k dispozici.

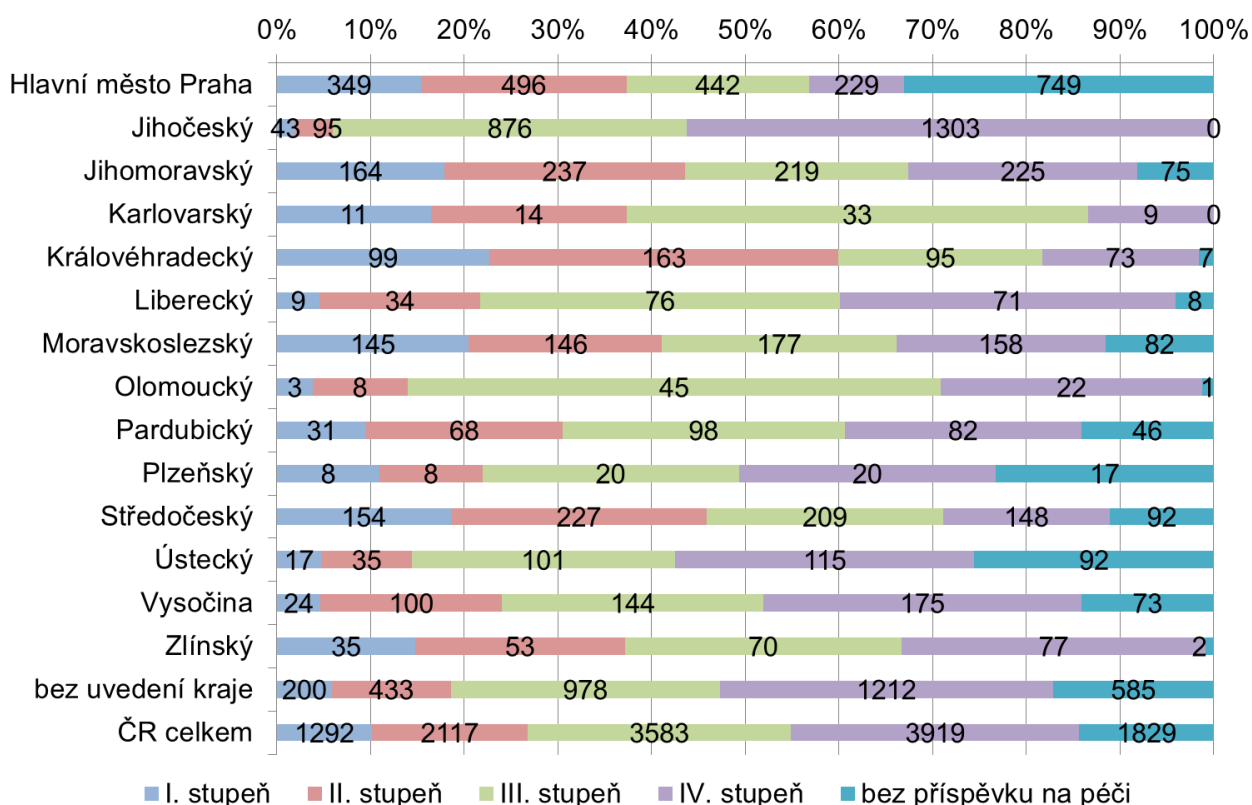
Graf 25 Srovnání struktury příjemců příspěvku na péči podle kraje u odlehčovacích služeb

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Také předpokládaná struktura uživatelů odlehčovacích služeb z hlediska výše příspěvku na péči se v roce 2012 mezi jednotlivými kraji lišila velmi výrazně. Přiznání příspěvku u všech nebo téměř všech uživatelů této služby bylo předpokládáno v šesti krajích. Nejnižší předpokládaný počet uživatelů s přiznaným příspěvkem na péči byl předpokládán v Hlavním městě Praha, v Ústeckém a Plzeňském kraji.

Graf 26 Srovnání struktury příjemců příspěvku na péči podle kraje u odlehčovacích služeb

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

V této skupině služeb sociální péče bylo nejvíce finančních prostředků vynaloženo na odlehčovací služby (více než 530 milionů Kč). Celková výše finančních prostředků vynaložených na další druhy sociálních služeb v této skupině byla výrazně nižší (tísňová péče necelých 22 milionů Kč, průvodcovské a předčitatelské služby necelých 9 milionů Kč a podpora samostatného bydlení necelých 8 milionů Kč).

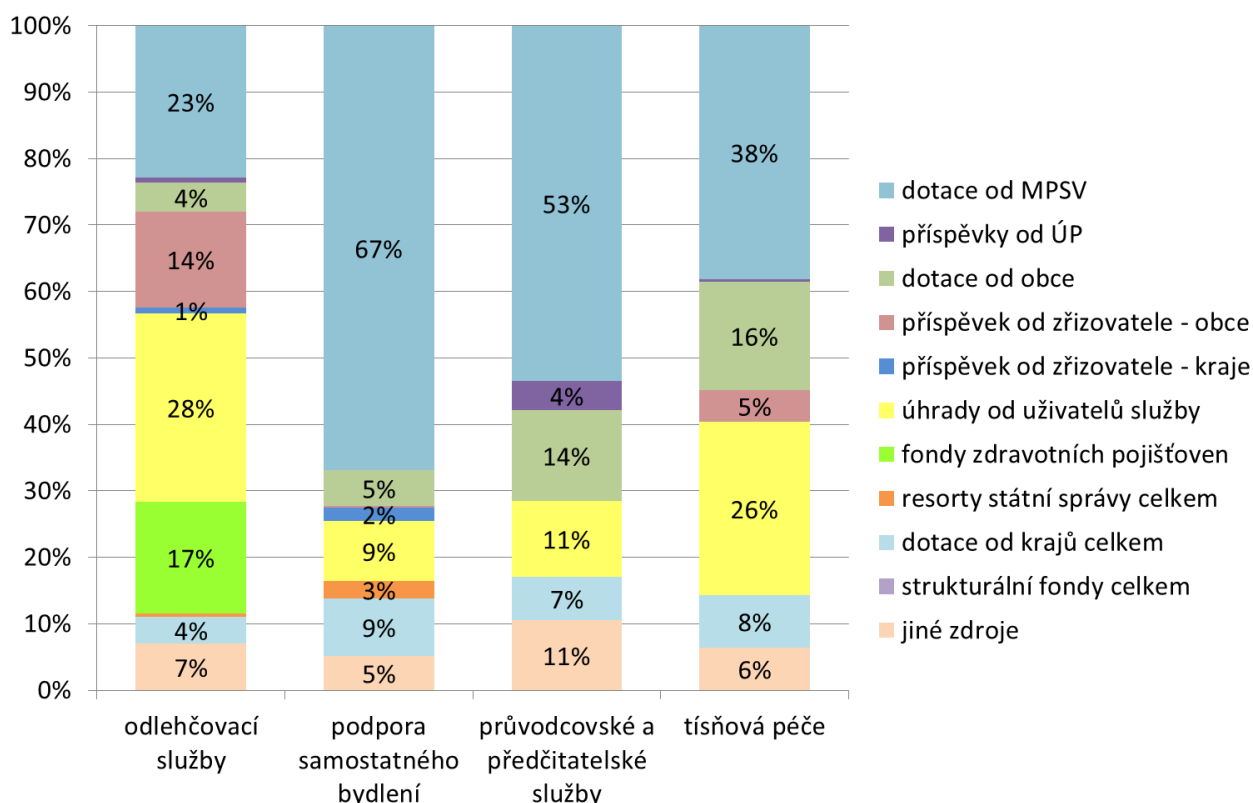
Tabulka 27 Celková výše finančních prostředků vynaložených na financování dalších služeb sociální péče podle typu zdroje a druhu sociální služby (v tis. Kč)

typ zdroje	odlehčovací služby	podpora samostatného bydlení	průvodcovské a předčitatelské služby	tísňová péče	vybrané služby celkem
dotace od MPSV	122 341	5 245	4 743	8 326	140 655
příspěvky od ÚP	4 217	0	394	99	4 710
dotace od obce	23 128	417	1 208	3 537	28 290
příspěvek od zřizovatele - obce	76 884	20	0	1 066	77 970
příspěvek od zřizovatele - kraje	5 016	157	0	0	5 173
úhrady od uživatelů služby	151 545	712	1 015	5 688	158 960
fondy zdravotních pojišťoven	89 765	0	0	0	89 765
resorty státní správy celkem	2 866	200	0	0	3 066
dotace od krajů celkem	21 360	680	580	1 718	24 338
strukturální fondy celkem	331	0	0	0	331
jiné zdroje	37 322	404	933	1 402	40 061
celkem	534 775	7 834	8 874	21 836	573 320

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

U odlehčovacích služeb byly nejvýznamnějším zdrojem finančních prostředků úhrady od uživatelů (pokrývaly 28 % z celkové výše finančních prostředků vynaložených na tyto služby). Následovaly dotace MPSV (23 %), fondy zdravotních pojišťoven (17 %) a příspěvky od zřizovatele (15 %, převážně od obcí). V případě ostatních sociálních služeb sledovaných v této skupině byly nejvýznamnějším zdrojem prostředků dotace od MPSV (u podpory samostatného bydlení 67 %, u průvodcovských a předčitatelských služeb 53 % a u tísnové péče 38 %). Dalšími významnými zdroji pro financování těchto služeb byly úhrady od uživatelů (9 – 26 %), dotace od obcí (5 – 16 %) a dotace od krajů (7 – 9 %). U průvodcovských a předčitatelských služeb patřily mezi významné zdroje jejich financování také jiné, blíže nespecifikované zdroje (11 %).

Graf 27 Podíl jednotlivých zdrojů na financování dalších služeb sociální péče

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

3.7 Raná péče a sociální rehabilitace

Raná péče a sociální rehabilitace jsou jedinými dvěma službami sociální prevence, které byly zahrnuty do sledovaného okruhu sociálních služeb. Navzdory této společné charakteristice se však tyto dva druhy sociálních služeb od sebe liší velmi výrazně a údaj o celkovém počtu služeb sociální prevence není příliš vhodné samostatně sledovat. A to tím spíše, že odráží především počet služeb sociální rehabilitace, která byla z obou těchto služeb poskytována výrazně častěji (viz následující tabulka).

V případě rané péče byly za jednotlivé kraje evidovány jen jednotky případů, nejvíce v Moravskoslezském kraji (8 služeb) a Hlavním městě Praha (7). V těchto krajích tak sídlila třetina z celkového počtu služeb rané péče. Sociální rehabilitace byla nejčastěji poskytována v Hlavním městě Praha (55 služeb), Moravskoslezském (37), Středočeském kraji (34) a Ústeckém kraji (31). V těchto čtyřech krajích byla poskytována více než polovina služeb sociální rehabilitace.

Tabulka 28 Raná péče a sociální rehabilitace podle sídla

kraj	raná péče	sociální rehabilitace	vybrané služby celkem
Hlavní město Praha	7	55	62
Jihočeský kraj	4	18	22
Jihomoravský kraj	4	20	24
Karlovarský kraj	1	5	6
Kraj Vysočina	3	17	20
Královéhradecký kraj	2	14	16
Liberecký kraj	1	8	9
Moravskoslezský kraj	8	37	45
Olomoucký kraj	3	12	15
Pardubický kraj	1	17	18
Plzeňský kraj	3	12	15
Středočeský kraj	4	34	38
Ústecký kraj	1	31	32
Zlínský kraj	3	13	16
ČR celkem	45	293	338

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Ranou péčí nejčastěji poskytovala sdružení (17 služeb) a církevní organizace (13). Sociální rehabilitaci nejčastěji poskytovala sdružení (145 služeb), obecně prospěšné společnosti (62) a církevní organizace (49).

Tabulka 29 Raná péče a sociální rehabilitace podle právní formy poskytovatele

právní forma poskytovatele	raná péče	sociální rehabilitace	vybrané služby celkem
církevní organizace	13	49	62
obec nebo městská část hlavního města Prahy	2	2	4
obecně prospěšná společnost	5	62	67
příspěvková organizace	2	4	6
sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.)	17	145	162
společnost s ručením omezeným		2	2
fyzická osoba		1	1
jiná právnická osoba	6	28	34
všechny služby	45	293	338

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Ranou péčí bylo možné poskytovat terénní a ambulantní formou a o její kapacitě vypovídal v obou případech počet klientů. Sociální rehabilitaci bylo možné poskytovat terénní, ambulantní i pobytovou

formou. U všech těchto forem poskytování služby o její kapacitě vypovídaly údaje o počtu klientů, v případě pobytové formy poskytování také údaj o počtu lůžek.

Každý z těchto údajů byl v případě pobytové formy poskytování této služby evidován u 27 ze 143 služeb. Podobně jak v případě odlehčovacích služeb je také v tomto případě míra využití tohoto údaje při vykazování kapacity pobytové formy poskytování služby srovnatelná. A stejně jako v případě odlehčovacích služeb lze každý z těchto údajů využít pro odlišná srovnání kapacity sociálních služeb: údaj o počtu klientů při vzájemném srovnání kapacity jednotlivých forem poskytování této služby nebo při porovnání s dalšími, zejména terénními a/nebo ambulantními, službami, údaj o počtu lůžek pak především při srovnání se sociálními službami poskytovanými pouze v pobytové formě.

Sociální rehabilitace měla celkovou kapacitu (tj. za všechny formy poskytování služby) přibližně 4900 klientům, přičemž největší kapacitu měla ambulantní forma poskytování této služby (přibližně 2500 klientů). Celková kapacita (tj. za obě formy poskytování služby) rané péče byla služeb více než 2600 klientů. Kapacita terénní formy poskytování této služby byla téměř dvojnásobná (necelých 1700 klientů) ve srovnání s ambulantní formou rané péče (přes 900).

Tabulka 30 Kapacita rané péče a sociální rehabilitace

druh sociální služby	pobytová forma		ambulantní forma	terénní forma
	počet klientů	počet lůžek	počet klientů	počet klientů
raná péče			943	1698
sociální rehabilitace	957	546	2537	1420

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

U rané péče bylo v roce 2011 evidováno 39 neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby, z toho 18 v Olomouckém kraji, 16 v Hlavním městě Praha a 5 v Moravskoslezském kraji. U sociální rehabilitace bylo evidováno celkem 2564 neuspokojených žádostí, z toho nejvíce v Hlavním městě Praha (1172), Jihomoravském (380) a Moravskoslezském kraji (311).

Tabulka 31 Počet neuspokojených žádostí o sociální služby k 31. 12. 2011 u rané péče a sociální rehabilitace podle kraje

kraj	raná péče	sociální rehabilitace
Hlavní město Praha	16	1172
Jihočeský kraj	0	25
Jihomoravský kraj	0	380
Karlovarský kraj	0	3
Kraj Vysočina	0	6
Královéhradecký kraj	0	13
Liberecký kraj	0	26
Moravskoslezský kraj	5	311
Olomoucký kraj	18	102
Pardubický kraj	0	89
Plzeňský kraj	0	123
Středočeský kraj	0	125
Ústecký kraj	0	108
Zlínský kraj	0	81
ČR celkem	39	2564

Zdroj: Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2011, s 80.

Celková výše finančních prostředků vynaložených na poskytování sledovaných služeb rané péče činila necelých 61 milionů Kč, u sociální rehabilitace tato částka dosahovala 240 milionů Kč.

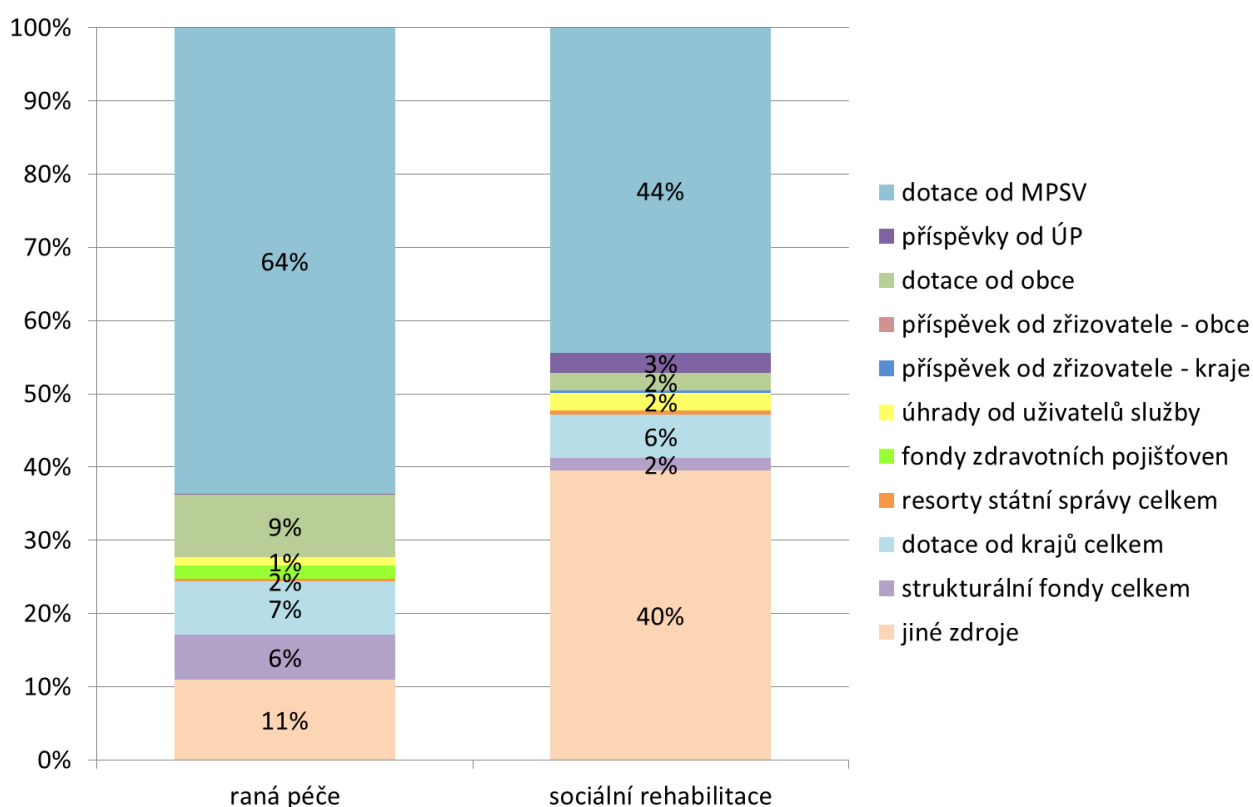
Tabulka 32 Celková výše finančních prostředků vynaložených na financování rané péče a sociální rehabilitace podle typu zdroje (v tis. Kč)

typ zdroje	raná péče	sociální rehabilitace
dotace od MPSV	38 704	106 726
příspěvky od ÚP	86	6 700
dotace od obce	5 203	5 773
příspěvek od zřizovatele - obce	0	0
příspěvek od zřizovatele - kraje	0	745
úhrady od uživatelů služby	687	5 701
fondy zdravotních pojišťoven	1 115	140
resorty státní správy celkem	212	1 125
dotace od krajů celkem	4 420	14 437
strukturální fondy celkem	3 698	3 918
jiné zdroje	6 700	95 142
celkem	60 825	240 408

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Téměř dvě třetiny z celkových finančních prostředků vynaložených na poskytování rané péče představovaly dotace MPSV. Dalšími významnými zdroji finančních prostředků při poskytování této sociální služby byly jiné zdroje (11 %), dotace od obcí (9 %) a dotace od krajů (7 %). Ve srovnání s jinými sledovanými druhy sociálních služeb byl u rané péče výraznější podíl strukturálních fondů na financování služby. Více než dvě pětiny finančních prostředků na poskytování služby sociální rehabilitace reprezentovaly dotace MPSV, dalších dvě pětiny jiné zdroje. U obou těchto služeb jsou patrné poměrně výrazné rozdíly při jejich financování, které souvisejí především s tím, že na rozdíl od všech doposud sledovaných sociálních služeb se v tomto případě jedná o služby sociální prevence.

Graf 28 Podíl jednotlivých zdrojů na financování rané péče a sociální rehabilitace

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

3.8 Shrnutí a vzájemné srovnání sledovaných sociálních služeb

Nejvíce sociálních služeb bylo poskytováno v Moravskoslezském a Středočeském kraji, dále pak v Ústeckém kraji a Hlavním městě Praha. V tomto ohledu se přirozeně situace liší u jednotlivých druhů sociálních služeb. I přesto ale z provedeného srovnání plyne, že tyto kraje charakterizuje (oproti jiným krajům) vyšší počet služeb u více různých druhů sociálních služeb. U více druhů sociálních služeb bylo současně zjištěno i to, že v těchto krajích se soustřeďuje výrazně větší podíl služeb z jejich celkového počtu, než by tomu bylo v případě rovnoměrného rozložení služeb mezi kraji.

Největší počet sociálních služeb poskytovaly příspěvkové organizace, církevní organizace a sdružení. Především pobytové sociální služby poskytovaly převážně příspěvkové organizace (někdy i velice výrazně). Příspěvkové organizace současně byly velice významným poskytovatelem i u většiny služeb, které ve větší míře poskytovaly církevní organizace nebo sdružení. V případě některých druhů sociálních služeb byly významnými poskytovateli také organizace s dalšími právními formami – např. obce nebo městské části hlavního města Prahy (významná skupina poskytovatelů pečovatelské služby), obecně prospěšné společnosti (významné u průvodcovských a předčitatelských služeb, sociální rehabilitace a osobní asistence) nebo jiné právnické osoby (především akciové společnosti, a to u sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče).

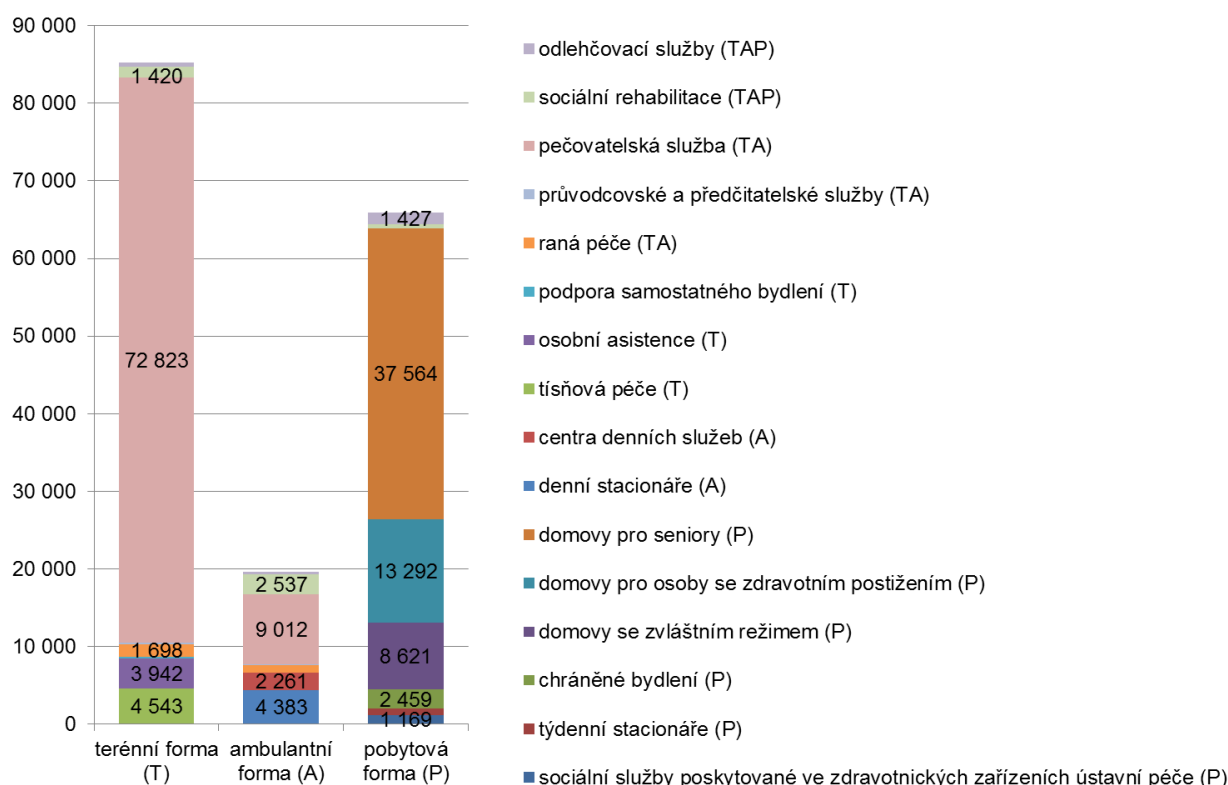
Vzájemné srovnání sledovaných služeb mezi sebou ukazovalo nejvyšší kapacitu u terénních služeb (85 300 klientů). Následovaly pobytové sociální služby (téměř 65 900 lůžek²⁴) a nejnižší kapacitu měřenou počtem klientů vykazovaly služby poskytované ambulantně (přes 19 600 klientů).

Ze sledovaných terénních služeb měla nejvyšší kapacitu pečovatelská služba (přibližně 72 800 klientů), tísňová péče (4500 klientů) a osobní asistence (3900 klientů). Také v případě ambulantních služeb měla nejvyšší kapacitu pečovatelská služba (přibližně 9000 klientů). Následovaly denní stacionáře (necelých 4400 klientů), sociální rehabilitace (2500 klientů) a centra denních služeb (přes 2200 klientů). Ze sledovaných pobytových sociálních služeb měly největší kapacitu domovy pro seniory (přes 37 500 lůžek), domovy pro osoby se zdravotním postižením (téměř 13 300 lůžek), domovy se zvláštním režimem (8600 lůžek) a chráněné bydlení (přes 2400 lůžek). Z hlediska počtu lůžek měly ze sledovaných pobytových služeb nejnižší kapacitu týdenní stacionáře (799 lůžek) a sociální rehabilitace (546 lůžek).

U odlehčovacích služeb a sociální rehabilitace je potřebné vést v patrnosti, že na rozdíl od ostatních sledovaných pobytových sociálních služeb mohly tyto služby být poskytovány také ambulantní nebo terénní formou. Podstatné je také to, že u obou těchto služeb vykazoval shodný počet poskytovatelů kapacitu pobytové formy poskytování služby prostřednictvím údajů o počtu lůžek (u odlehčovacích služeb to bylo 1427 lůžek, u sociální rehabilitace 546) a údajů o počtu klientů (u odlehčovacích služeb činila kapacita vykazována počtem klientů 3049 osob, u sociální rehabilitace 957 osob). Naproti tomu u všech ostatních sledovaných sociálních služeb byly získány od všech poskytovatelů vždy buď pouze údaje o počtu klientů (v případě terénních a ambulantních služeb), nebo o počtu lůžek (u pobytových služeb).

²⁴ Údaje o počtu klientů a o počtu lůžek nelze libovolně zaměňovat. I přesto je v případě pobytových sociálních služeb v tomto srovnání věnována pozornost údajům o počtu lůžek, neboť ten je u pobytových sociálních služeb v mnoha ohledech více vypovídající než údaj o počtu klientů, který ze sledovaných druhů sociálních služeb poskytovaných v pobytové formě indikoval kapacitu pouze u dvou (odlehčovací služby a sociální rehabilitace).

Graf 29 Srovnání kapacity u všech sledovaných služeb podle formy poskytování

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Pozn.: U pobytových sociálních služeb je uvedena kapacita služeb vykazovaná počtem lůžek. Je zřejmé, že se jedná o odlišný údaj, při sledování pouze údajů o počtu klientů by bylo možné ze služeb poskytovaných v pobytové formě do srovnání zahrnout pouze sociální služby odlehčovací údaje a sociální rehabilitace, jejichž pobytová kapacita byla evidována jak prostřednictvím údajů o počtu klientů.

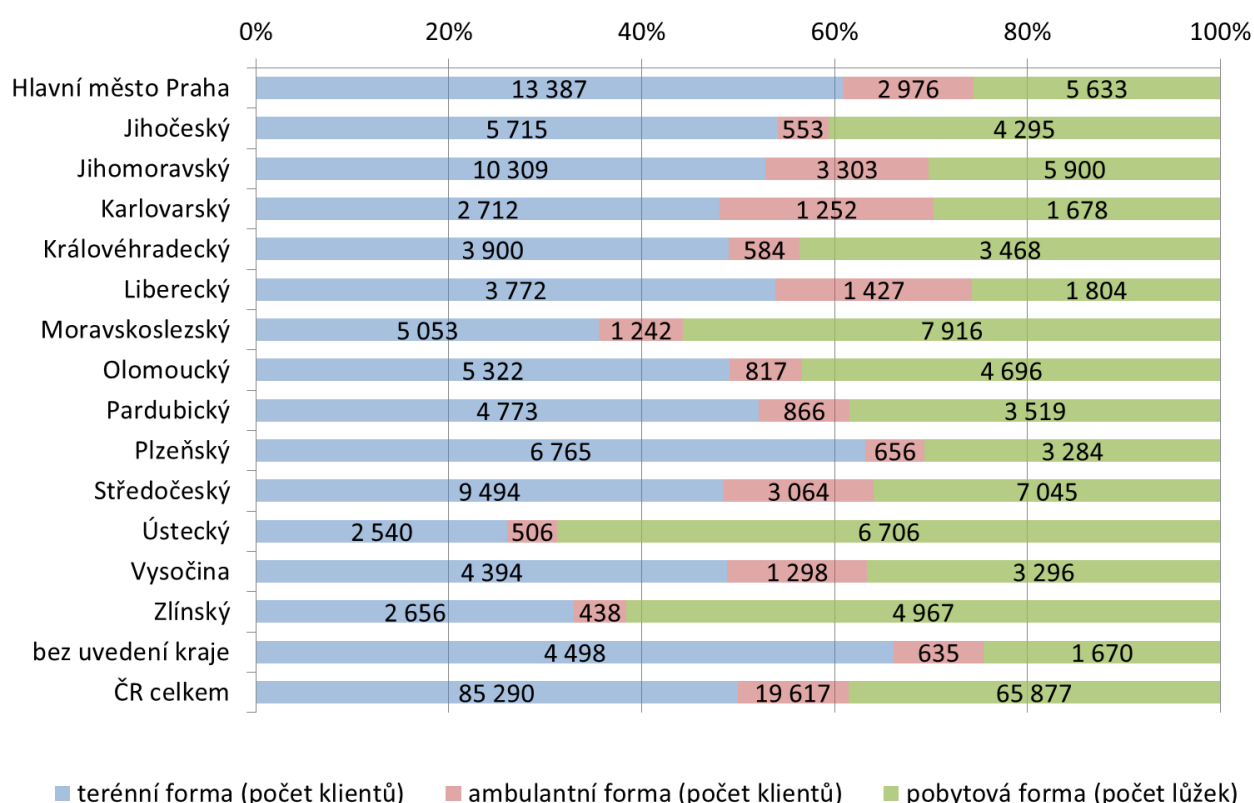
Kapacita sledovaných sociálních služeb podle krajů byla hodnocena zvlášť pro všechny sledované sociální služby poskytované v terénní formě, všechny sledované služby poskytované ambulantně a všechny sledované služby poskytované v pobytové formě. V případě služeb poskytovaných v terénní a ambulantní formě vycházelo srovnání z údajů o počtu klientů, v případě pobytové formy poskytování služby byly vyhodnoceny údaje o počtu lůžek.

Společné sledování více sociálních služeb (kdy jsou skupiny služeb rozlišovány pouze podle formy poskytování) samozřejmě představuje poměrně značné zjednodušení. Podobně i vyhodnocení kapacity pouze podle jednoho kapacitního indikátoru nemusí o sledované oblasti dostatečně vypovídat. Následující srovnání je proto třeba vnímat pouze jako orientační.²⁵

²⁵ Na druhou stranu, není možné ani účelné (s ohledem na výrazné snížení přehlednosti textu a možnosti zhodnocení poznatků) provést podrobné krajské srovnání u všech 16 sociálních služeb, které se nadto dále liší formou jejich poskytování (a u některých je přípustných více forem poskytování služby) a kdy u některých z těchto kombinací lze kapacitu vykazovat více než jedním indikátorem. Pro opravdu ucelené srovnání kapacity sociálních služeb podle krajů by navíc zároveň bylo potřebné porovnávat i míru využívání jednotlivých typů údajů. To by dále ztěžovalo možnosti vyhodnocení a interpretace poznatků. Dalším faktorem

Zatímco ze srovnání krajů podle počtu služeb poskytovaných v jednotlivých formách nevyplynuly výraznější rozdíly (srov. graf 3), vzájemné srovnání kapacity terénních, ambulantních a pobytových sociálních služeb ukázalo, že v tomto směru jsou rozdíly mezi kraji velmi výrazné. Ve všech krajích měly ze sledovaných služeb nejnižší kapacitu služby poskytované v ambulantní formě. Rozdíly mezi kraji byly nejmenší u ambulantních služeb, jejichž podíl na celkové kapacitě poskytovaných služeb se pohyboval od 5 do 22 %. Zcela zásadně se ale v krajích lišily podíly terénních a pobytových služeb na celkové kapacitě poskytovaných služeb: v prvním případě 26-63 %, ve druhém 25-69 %. Kapacita terénní formy poskytování služby reprezentovala než tři pětiny celkové kapacity sledovaných služeb ve dvou krajích (Plzeňský kraj, Hlavní město Praha), ve dvou krajích naopak více než tři pětiny z celkové kapacity sledovaných sociálních služeb reprezentovala kapacita pobytových sociálních služeb (Ústecký kraj, Zlínský kraj).

Graf 30 Srovnání kapacity u všech sledovaných služeb podle formy poskytování

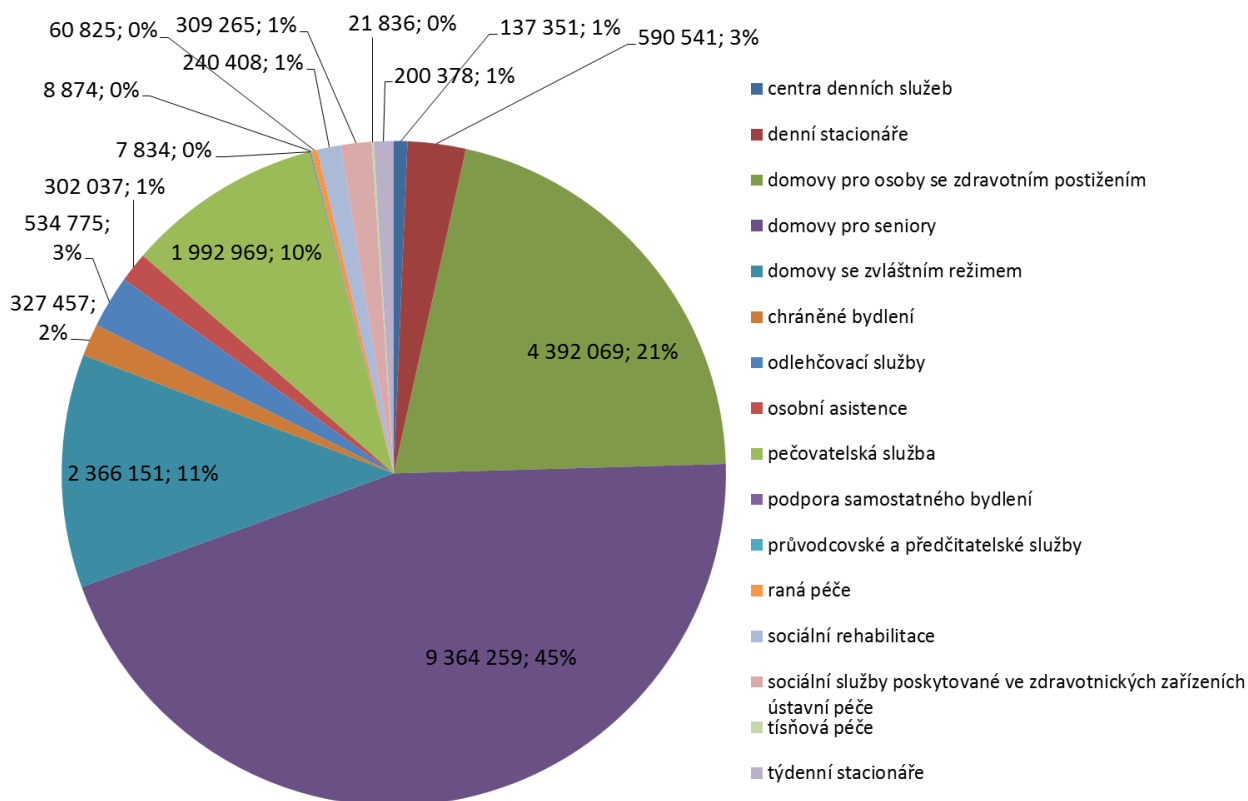
Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Pozn.: U pobytových sociálních služeb je uvedena kapacita služeb vykazovaná počtem lůžek. Je zřejmé, že se jedná o odlišný údaj, při sledování pouze údajů o počtu klientů by bylo možné ze služeb poskytovaných v pobytové formě do srovnání zahrnout pouze sociální služby odlehčovací údaje a sociální rehabilitace, jejichž pobytová kapacita byla evidována jak prostřednictvím údajů o počtu klientů.

ztěžujícím možnosti porozumění získaným poznatkům by bylo také to, že u některých sledovaných kombinací druhu sociální služby, formy jejího poskytování a kapacitního indikátoru lze očekávat jen omezené využívání a minimální nebo nulové hodnoty ve více krajích.

Mezi jednotlivými druhy sociálních služeb byly zjištěny poměrně výrazné rozdíly v jejich celkových nákladech. Ze sledovaných sociálních služeb byl největší podíl finančních prostředků alokovan na poskytování domovů pro seniory (45 %), domovy pro osoby se zdravotním postižením (21 %), domovy se zvláštním režimem (11 %) a pečovatelskou službu (10 %).

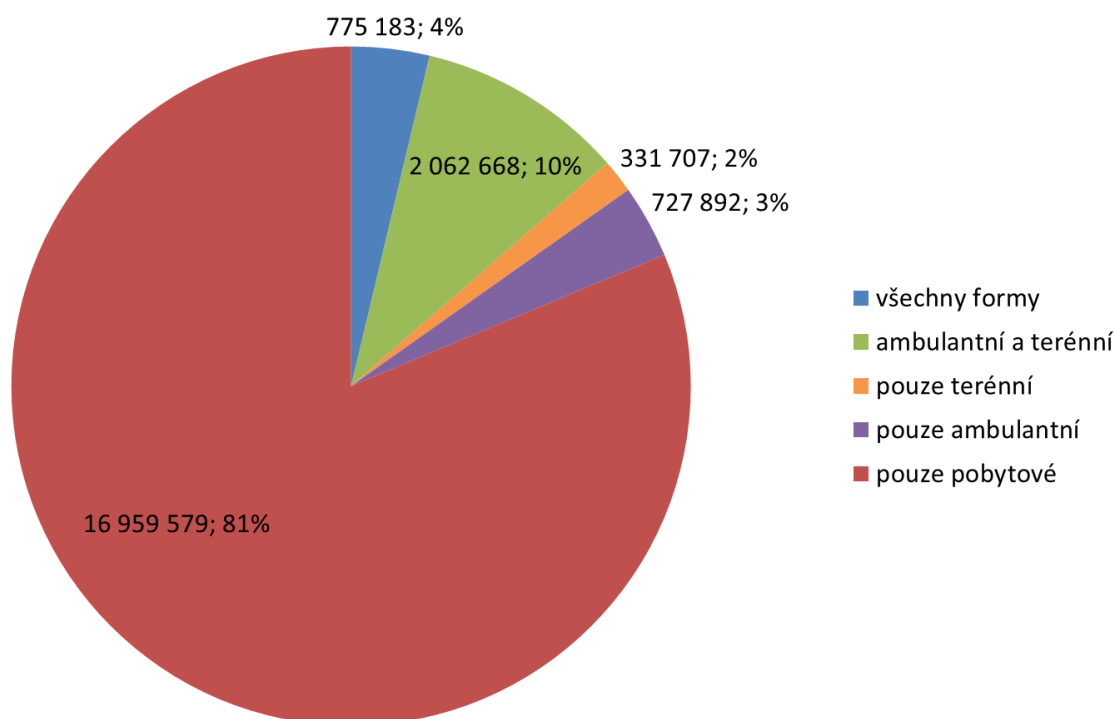
Graf 31 Celková výše finančních prostředků vynaložených na sociální služby podle druhu sociální služby (v tis. Kč)

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Na služby poskytované pouze v pobytové formě byly alokovány čtyři pětiny finančních prostředků vynakládaných na sledované sociální služby. Přibližně desetina těchto finančních prostředků byla vynakládána na služby poskytované současně ambulantní a terénní formou. V této souvislosti je potřebné připomenout, že zjištěné podíly jednotlivých skupin sociálních služeb podle forem jejich poskytování by se patrně výrazně lišily v případě, kdy by mezi srovnávanými druhy sociálních služeb byl větší počet služeb sociální prevence.

Graf 32 Celková výše finančních prostředků vynaložených na sociální služby podle forem poskytování sledovaných sociálních služeb (v tis. Kč)

Zdroj: údaje shromážděné v dotačním řízení 2011, Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012.

Mezi sledovanými sociálními službami se výrazně lišily také podíly jednotlivých typů zdrojů na celkové struktuře finančních prostředků vynaložených na jejich poskytování (více viz předchozí kapitoly). I tak lze nicméně konstatovat, většina služeb sociální péče byla z velké části financována především z dotací od MPSV, úhradami od uživatelů a dotacemi od zřizovatele (sledované služby se přitom lišily z hlediska toho, jaký podíl dotací od zřizovatele poskytovaly obce a jaký kraje).

4 Vybrané pobytové sociální služby a zhodnocení ústavních služeb

4.1 Souhrnné údaje o sledovaných sociálních službách

4.1.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb

V souladu se zvolenou definicí ústavní služby byly dále podrobněji sledovány čtyři druhy sociálních služeb - domovy pro osoby se zdravotním postižením (celkem 218 služeb), domovy se zvláštním režimem (207 služeb), chráněné bydlení (147 služeb) a týdenní stacionáře (67 služeb).

Z celkového počtu 639 služeb tohoto typu jich bylo 545 (85 %) označeno jako ústavní služby. Podíl ústavních služeb byl nejvyšší u domovů se zvláštním režimem (97 %) a domovů pro osoby se zdravotním postižením (95 %). Nejnižší byl u chráněného bydlení, u něhož byla jako ústavní označena polovina služeb.

Tabulka 33 Srovnání počtu ústavních a neústavních pobytových sociálních služeb podle druhu sociální služby

druh sociální služby	celkem služeb	z toho		
		ústavní		neústavní
		abs.	v %	
domovy pro osoby se zdravotním postižením	218	208	95%	10
domovy se zvláštním režimem	207	201	97%	6
chráněné bydlení	147	77	52%	70
týdenní stacionáře	67	59	88%	8
vybrané služby celkem	639	545	85%	94

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Největší počet sociálních služeb zařazených do tohoto srovnání sídlil na území Středočeského kraje (91 služeb), Ústeckého kraje (87 služeb) a Moravskoslezského kraje (82 služeb). S výjimkou Hlavního města Praha byly ve všech krajích jako ústavní služby označeny více než tři čtvrtiny ze sledovaných sociálních služeb. V některých krajích byly jako ústavní sociální služby chápány téměř všechny sledované sociální služby sídlící na území kraje (Plzeňský, Zlínský, Olomoucký či Karlovarský kraj).

Tabulka 34 Srovnání počtu ústavních a neústavních pobytových sociálních služeb podle kraje

kraj	celkem služeb	z toho		
		ústavní		neústavní
		abs.	v %	
Hlavní město Praha	33	21	64%	12
Jihočeský kraj	33	28	85%	5
Jihomoravský kraj	66	58	88%	8
Karlovarský kraj	22	20	91%	2
Kraj Vysočina	34	30	88%	4
Královéhradecký kraj	29	25	86%	4
Liberecký kraj	34	28	82%	6
Moravskoslezský kraj	82	63	77%	19
Olomoucký kraj	32	29	91%	3
Pardubický kraj	25	21	84%	4
Plzeňský kraj	24	23	96%	1
Středočeský kraj	91	76	82%	15
Ústecký kraj	87	78	90%	9
Zlínský kraj	47	45	96%	2
ČR celkem	639	545	85%	94

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Z celkové kapacity sledovaných druhů sociálních služeb připadala kapacita 1730 klientů (6 %) na neústavní služby nebo oddělení ústavních služeb, která ale neměla ústavní charakter. Nejvyšší neústavní kapacita byla zjištěna u chráněného bydlení (1168 klientů, 41 % z celkové kapacity těchto služeb). Následovaly domovy pro osoby se zdravotním postižením (357 klientů, 3 %). Nejmenší neústavní kapacitu měly domovy se zvláštním režimem (121 klientů, 1 %) a týdenní stacionáře (84 klientů, 9 % z celkové kapacity těchto služeb).

Tabulka 35 Srovnání ústavní a neústavní kapacity podle příslušnosti služby k ústavním nebo neústavním službám a podle druhu služby

druh služby	všechny služby		ústavní služby			neústavní služby	
	počet služeb	celková kapacita	počet služeb	kapacita		počet služeb	kapacita (neústavní)
				ústavní	neústavní		
domovy pro osoby se zdravotním postižením	218	13 955	208	13 583	266	10	106
domovy se zvláštním režimem	207	10 502	201	10 381	43	6	78
chráněné bydlení	147	2 843	77	1 675	419	70	749
týdenní stacionáře	67	914	59	830	17	8	67
vybrané služby celkem	639	25 135	545	26 469	745	94	1000

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Jihomoravském kraji (3615 klientů), následovaly Ústecký (3385) a Středočeský kraj (3049). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem ve Středočeském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji (v prvním případě 377 klientů, ve druhém 333, v posledním 225, tj. tyto tři kraje reprezentovaly více než polovinu z celkové zjištěné neústavní kapacity všech sledovaných služeb²⁶).

Tabulka 36 Srovnání ústavní a neústavní kapacity podle příslušnosti služby k ústavním nebo neústavním službám a podle kraje

kraj	všechny služby		ústavní služby			neústavní služby	
	počet	celková kapacita	počet služeb	kapacita		počet služeb	kapacita (neústavní)
				ústavní	neústavní		
Hlavní město Praha	33	1 035	21	900	135	12	nezjištěno
Jihočeský kraj	33	1 370	28	1 323	16	5	31
Jihomoravský kraj	66	3 710	58	3 615	21	8	74
Karlovarský kraj	22	1 016	20	976	18	2	22
Kraj Vysočina	34	1 236	30	1 172	41	4	23
Královéhradecký kraj	29	1 246	25	1 161	64	4	21
Liberecký kraj	34	918	28	800	36	6	82
Moravskoslezský kraj	82	3 080	63	2 747	111	19	222
Olomoucký kraj	32	2 060	29	2 023	0	3	37
Pardubický kraj	25	1 555	21	1 470	0	4	85
Plzeňský kraj	24	1 834	23	1 770	48	1	16
Středočeský kraj	91	3 426	76	3 049	116	15	261
Ústecký kraj	87	3 625	78	3 385	136	9	104
Zlínský kraj	47	2 103	45	2 078	3	2	22
ČR celkem	639	25 134	545	26 469	745	94	1000

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Následující analýza se zaměřila úžeji již pouze na ústavní služby, a to v širším pojetí tohoto pojmu (srov. kapitola 2). Kromě informací za „celé“ služby, které byly celkově zhodnoceny jako služby neústavní, tak do ní nebyly zahrnuty ani služby poskytované v budovách či objektech, jež bylo možné označit jako neústavní i přesto, že sociální služba, v rámci které byly provozovány, byla jako celek vyhodnocena jako ústavní služba.

Zatímco předchozí vyhodnocení se týkalo všech 639 sociálních služeb, které patřily mezi některý ze čtyř sledovaných druhů sociálních služeb, následující podkapitola se zaměřuje pouze na 545 sociálních služeb, které byly identifikovány jako ústavní, přičemž ze 675 budov či objektů, ve kterých byly tyto služby poskytovány, byla pozornost věnována pouze 575, ve kterých byly poskytovány ústavní služby.

²⁶ Údaj o celkové zjištěné kapacitě neústavních služeb nelze vnímat jako celkovou kapacitu neústavních služeb v ČR, protože v Hlavním městě Praha byly údaje o kapacitě získány pouze za ústavní služby. Údaj o kapacitě nebyl zjištěn u 12 neústavních služeb sídlících v tomto kraji.

Pro účely těchto dalších srovnání se nepodařilo získat údaje za Hlavní město Praha. Následující analýzy tak vycházejí pouze z údajů za 13 krajů a nevypovídají o situaci v celé ČR.²⁷

4.1.2 Zdroje pro financování výstavby ústavních zařízení

Jako nejčastější zdroje financování výstavby ústavních zařízení byly identifikovány následující:

- Investiční fondy zřizovatele
- Investiční tituly MPSV
- Investiční fondy/dotace kraje
- Investiční fond/dotace města/obce
- Dotační tituly Evropské Unie – Regionální Operační Programy
- Dotační tituly Ministerstva kultury
- Vlastní zdroje organizací

Investiční zdroje s sebou v řadě případů nesou závazek udržitelnosti investic, který prodlužuje období, po které má být ústavní služba poskytována – viz krajské analýzy ústavních sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením (MPSV, 2013).

4.1.3 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)

4.1.3.1 Uživatelé služeb

Ve 13 sledovaných krajích využívalo ústavní služby (poskytované některou ze čtyř sledovaných sociálních služeb, které byly označeny jako ústavní) celkem 18 571 osob. Největší počet uživatelů ústavních sociálních služeb byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Ústeckém kraji (2048 uživatelů) a Zlínském kraji (1963 uživatelů).

Tabulka 37 Počet uživatelů ústavních služeb podle kraje

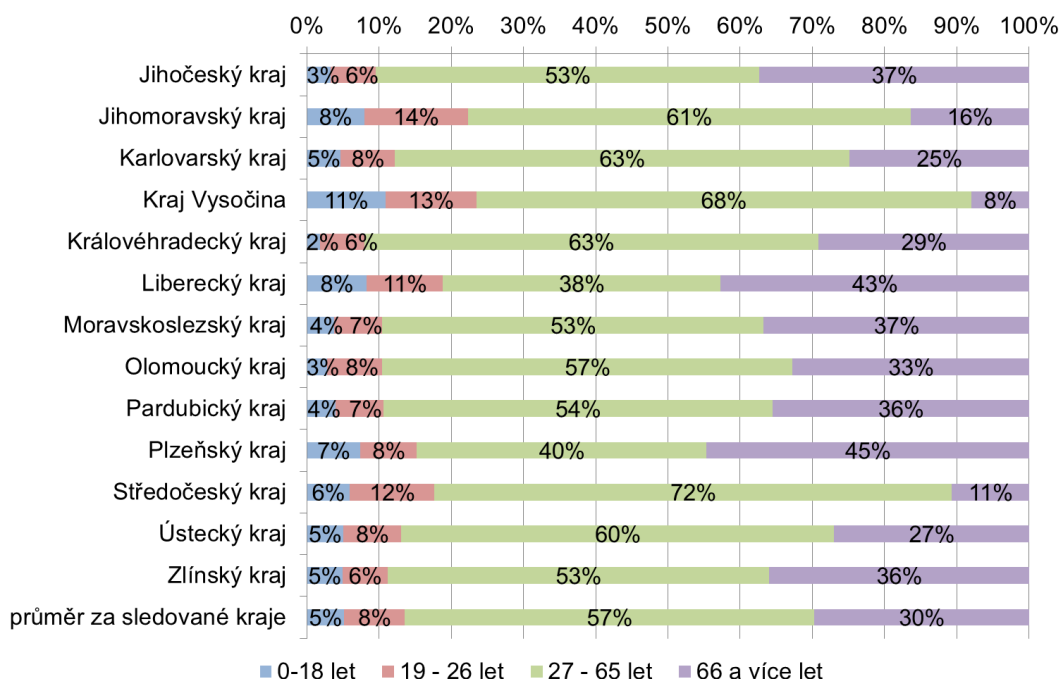
kraj	počet uživatelů k 31. 12. 2010/2011
Jihočeský kraj	1 253
Jihomoravský kraj	1 633
Karlovarský kraj	765
Kraj Vysočina	735
Královéhradecký kraj	1 067
Liberecký kraj	747
Moravskoslezský kraj	1 627
Olomoucký kraj	1 903
Pardubický kraj	1 329
Plzeňský kraj	1 628
Středočeský kraj	1 873
Ústecký kraj	2 048
Zlínský kraj	1 963
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	18 571

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sčítání dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

²⁷ Tyto souvislosti platí analogicky i ke kapitolám 4.2.2, 4.3.2, 4.4.2 a 4.5.2.

Proporční zastoupení dětí (společně osobami ve věku 18 let) z celkového počtu uživatelů sledovaných služeb se v jednotlivých krajích pohybovalo mezi 2 a 11 procenty, podíl osob ve věku 19 – 26 let se v jednotlivých krajích pohyboval od 6 do 14 %. Ještě výraznější rozdíly v procentuálním zastoupení byly patrné u dalších dvou věkových kategorií: 40 – 72 % u osob ve věku 27 – 65 let a 8 – 45 % u osob starších 66 let. Celkově lze tedy konstatovat, že struktura uživatelů ústavních služeb podle věku se ve sledovaných krajích lišila zásadním způsobem.

Graf 33 Uživatelé ústavních sociálních služeb podle kraje a věku

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Dostupná data ze 13 krajských analýz, ve kterých jsou vyloučena zařízení primárně zaměřená na seniory a na osoby závislé na návykových látkách ukazují, že mírně převažujícími uživateli ústavních sociálních služeb jsou muži – celkový poměr je 53 % mužů ku 47 % žen.

Tabulka 38 Uživatelé ústavních sociálních služeb podle kraje a pohlaví

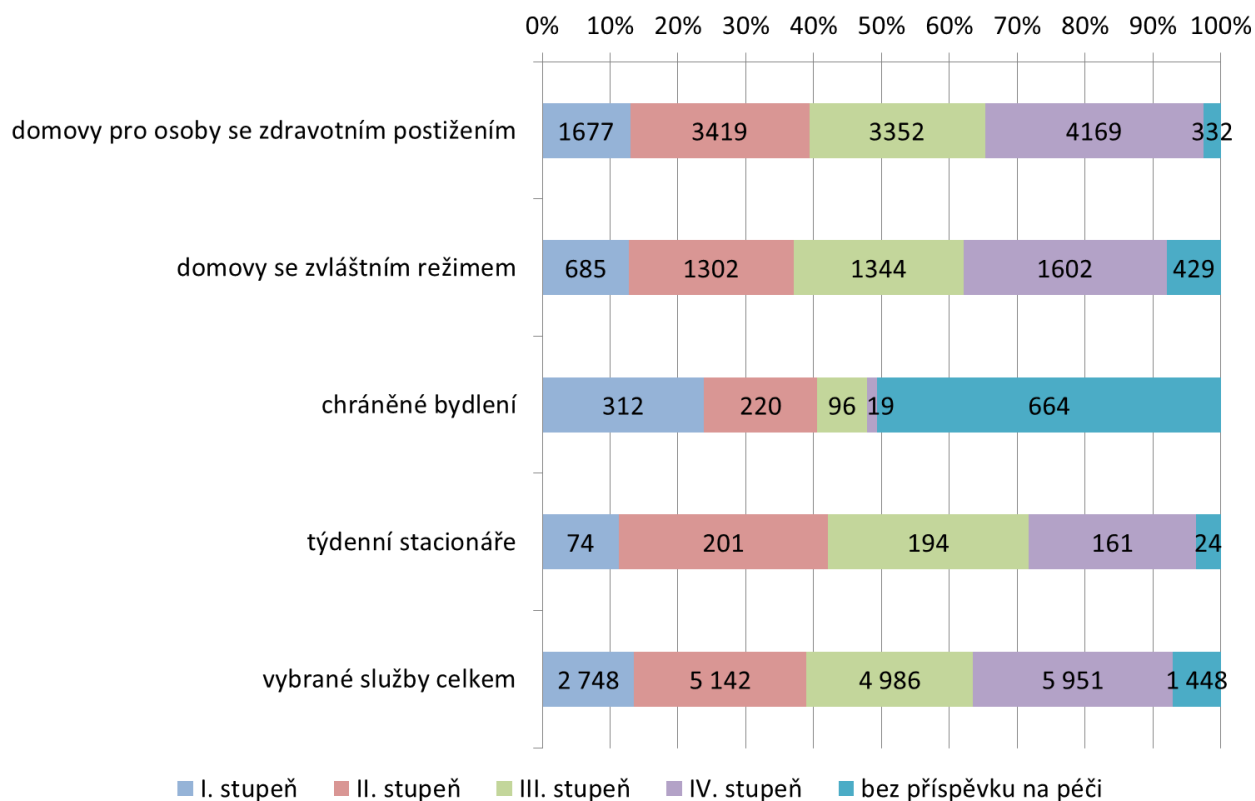
Kraj	Počet dospělých mužů	Počet dospělých žen
Jihočeský	373	543
Jihomoravský	799	606
Karlovarský	152	435
Královéhradecký	305	437
Liberecký	164	187
Moravskoslezský	884	691
Olomoucký	779	431
Pardubický	548	409
Plzeňský	680	800
Středočeský	987	786
Ústecký	1 101	810
Vysočina	542	185
Zlínský	518	638
Celkem	7 832	6 958

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Příspěvek na péči pobíralo celkem 18 827 uživatelů sledovaných služeb (tj. 93 % z jejich celkového počtu). V prvním stupni pobíralo příspěvek na péči 2748 uživatelů (14 % z jejich celkového počtu), ve druhém stupni 5142 uživatelů (25 %), ve třetím stupni 4986 uživatelů (25 %) a ve čtvrtém 5951 uživatelů (29 %). Příspěvek na péči nepobíralo celkem 1 448 uživatelů některé ze čtyř sledovaných sociálních služeb (7 % z jejich celkového počtu).

Struktura příjemců příspěvku na péči byla u domovů pro osoby se zdravotním postižením, domovů se zvláštním režimem a týdenních stacionářů srovnatelná se zjištěnou strukturou u všech sledovaných služeb. Výrazněji se ale struktura uživatelů podle příspěvku na péči lišila u chráněného bydlení. U této sociální služby reprezentovali příjemci příspěvku na péči pouze polovinu z celkového počtu uživatelů, oproti ostatním sledovaným službám byl zároveň zřetelně nižší podíl příjemců příspěvku na péči ve třetím a především ve čtvrtém stupni a přibližně dvojnásobný ve srovnání s dalšími sledovanými sociálními službami byl podíl příjemců příspěvku na péči v prvním stupni.

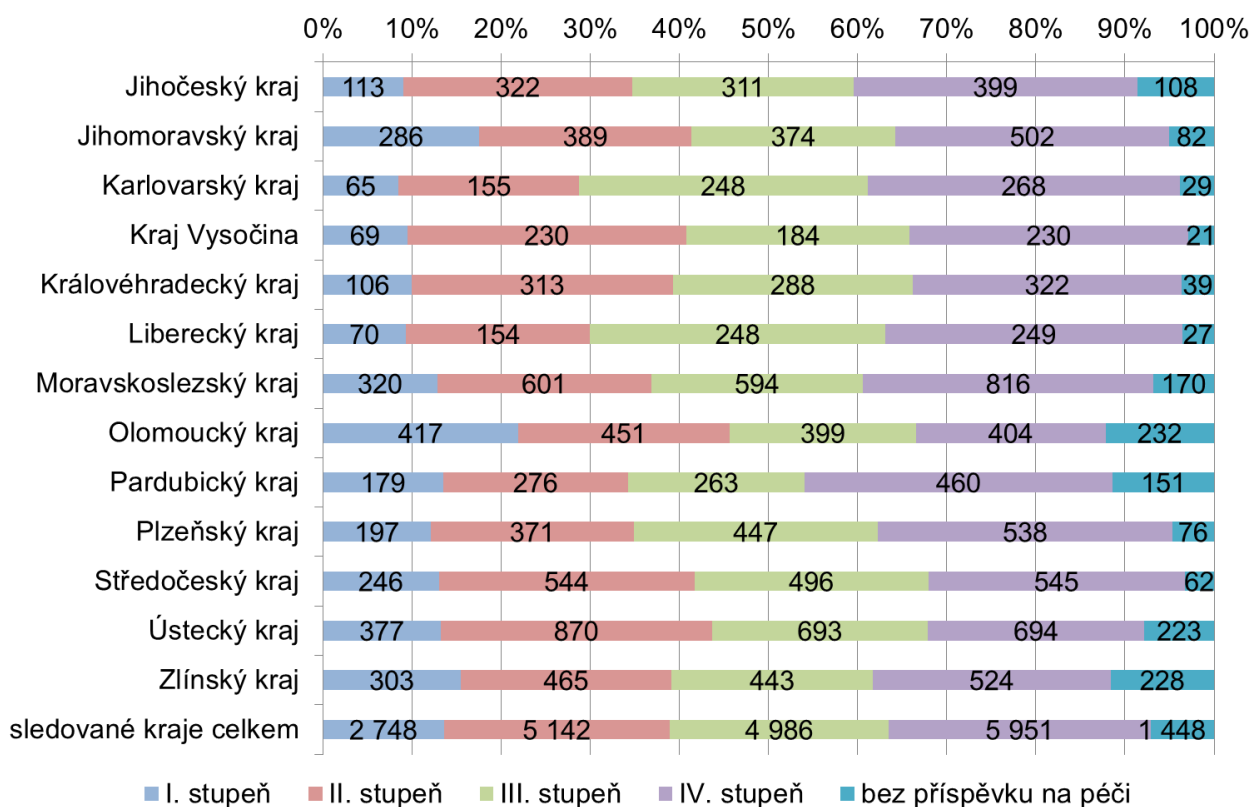
Graf 34 Uživatelé ústavních služeb podle druhu služby a stupně příspěvku na péči

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Menší podíly příjemců příspěvku na péči byly zjištěny v Olomouckém, Pardubickém a Zlínském kraji. Vyšší podíly příjemců příspěvku na péči v prvním stupni byly zaznamenány v Olomouckém a Jihomoravském kraji. Celkově ale nebyly rozdíly mezi kraji příliš výrazné.

Graf 35 Uživatelé ústavních služeb podle kraje a stupně příspěvku na péči

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Počet evidovaných neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby byl nejvyšší u domovů se zvláštním režimem (7491 žádostí). Vysoký počet těchto žádostí byl zjištěn také u domovů pro osoby se zdravotním postižením (2397) a chráněného bydlení (1535). Pouze minimum neuspokojených žádostí o službu bylo evidováno u týdenních stacionářů (84). Nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí u ústavních služeb celkem byl zjištěn v Olomouckém (1777 žádostí), Moravskoslezském (1697), Zlínském (1517) a Ústeckém kraji (1414). V těchto čtyřech krajích byla evidována celkově více než polovina všech neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Tabulka 39 Počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální službu u všech sledovaných ústavních služeb

kraj	evidenční počet neuspokojených žádostí o sociální službu
Jihočeský kraj	655
Jihomoravský kraj	493
Karlovarský kraj	146
Kraj Vysočina	142
Královéhradecký kraj	583
Liberecký kraj	728
Moravskoslezský kraj	1 697
Olomoucký kraj	1 777
Pardubický kraj	574
Plzeňský kraj	1 282
Středočeský kraj	499
Ústecký kraj	1 414
Zlínský kraj	1 517
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	11 507

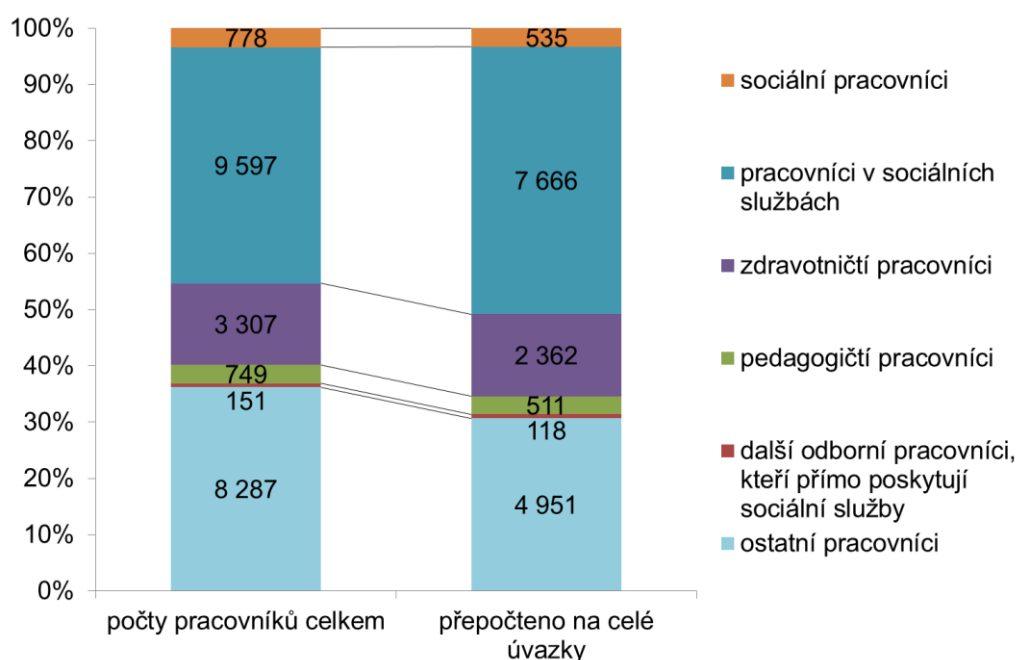
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.1.3.2 Pracovníci

Počet pracovníků pracujících ve všech sledovaných ústavních službách byl celkem 22 869. Necelé dvě třetiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby (nejčastěji se jednalo o pracovníky v sociálních službách a zdravotnické pracovníky).

Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Po přepočtení na celé úvazky tak narostl podíl pracovníků přímo poskytujících sociální služby. Ten při přepočtení na celé úvazky dosáhl 70 % z celkového počtu pracovníků zaměstnaných ve sledovaných ústavních službách (tj. došlo k nárůstu tohoto podílu o 6 %).

Graf 36 Struktura pracovníků u všech sledovaných služeb celkem

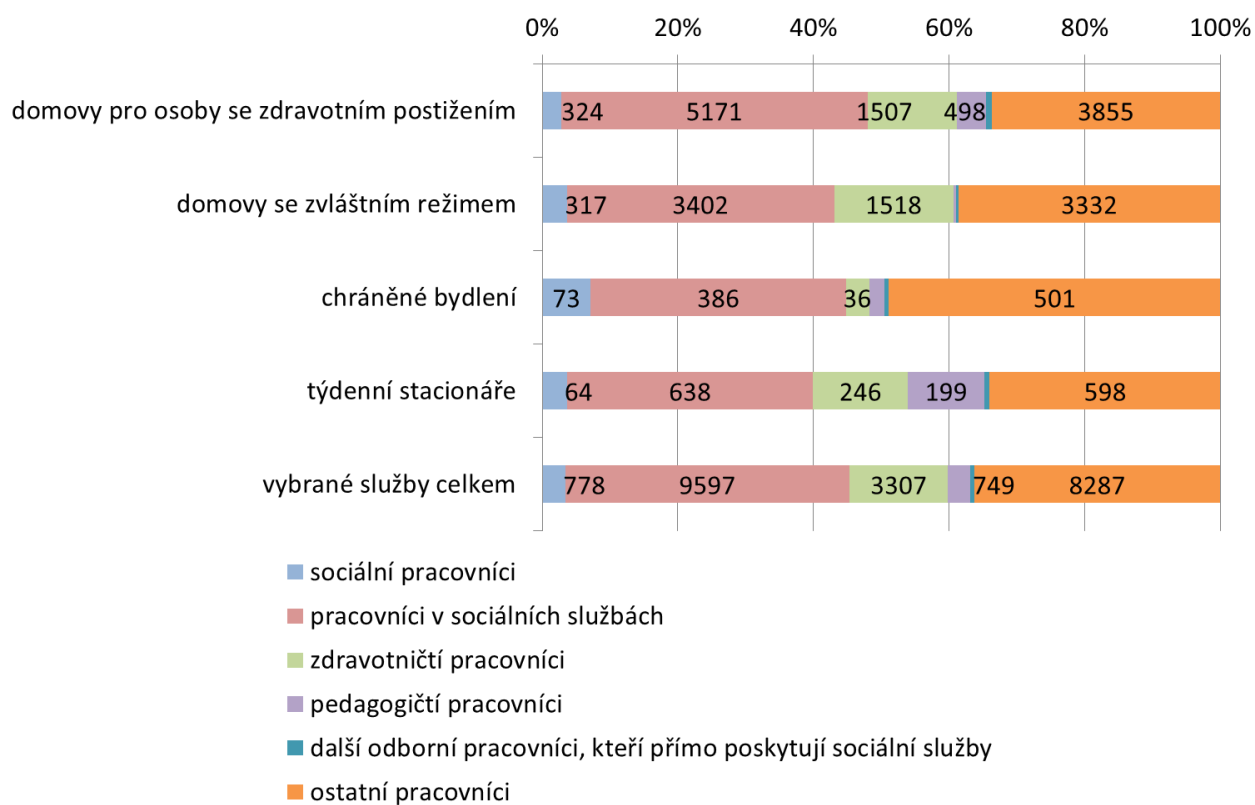

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Největší počet pracovníků byl zjištěn u domovů pro osoby se zdravotním postižením (11 450, tj. polovina z celkového počtu pracovníků u všech sledovaných služeb). V domovech se zvláštním režimem pracovalo 8635 pracovníků, tj. téměř další dvě pětiny ze všech pracovníků pracujících ve sledovaných službách. Počet pracovníků v týdenních stacionářích byl 1759 a v chráněném bydlení 1025.

Struktura pracovníků byla u sledovaných druhů sociálních služeb celkově srovnatelná, za výraznější rozdíly bylo možné považovat nižší podíl pracovníků přímo poskytujících sociální služby (především zdravotnických pracovníků) u chráněného bydlení (oproti jiným sledovaným službám) a vyšší podíl pedagogických pracovníků u týdenních stacionářů.

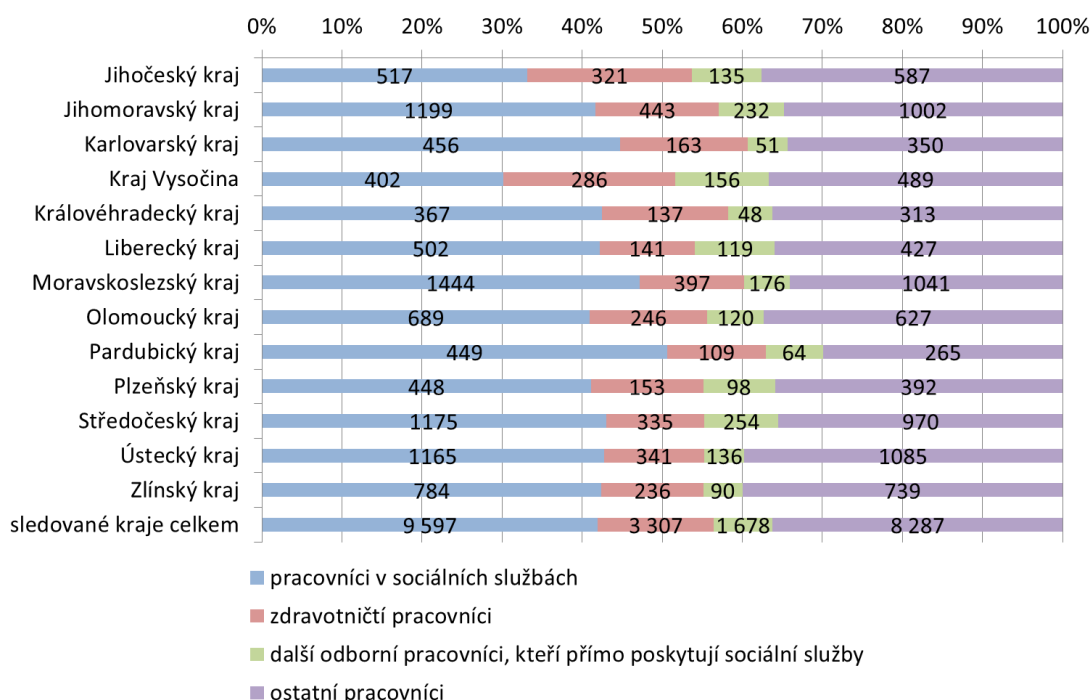
Graf 37 Struktura pracovníků (celkové počty) podle druhu služby

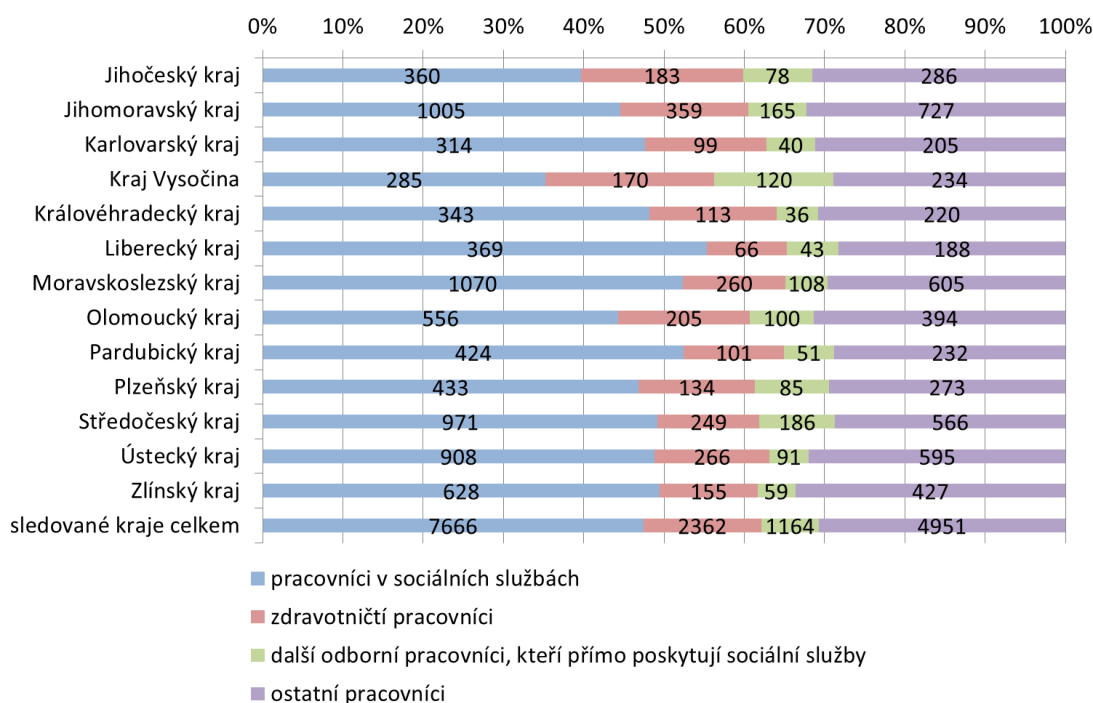
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Ve 13 sledovaných krajích byla struktura pracovníků v zásadě srovnatelná, za výraznější rozdíly bylo možné pokládat vyšší podíl pracovníků v sociálních službách v Pardubickém kraji a nižší podíly této skupiny pracovníků v Kraji Vysočina a Jihočeském kraji. V případě přepočtených úvazků byla situace obdobná (ve všech krajích odrážela výše uvedený trend přibližně ve stejné míře).

Graf 38 Struktura pracovníků (celkové počty) u všech sledovaných služeb podle kraje

Graf 39 Struktura pracovníků (přepočtené úvazky) u všech sledovaných služeb podle kraje

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

* Pozn.: V tomto srovnání byly s ohledem na nízké počty sociálních pracovníků a pedagogických pracovníků tyto dvě kategorie zahrnuty do kategorie „další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby“.

4.1.3.3 Struktura příjmů

Nejvýznamnějším příjmem sledovaných ústavních služeb byly v roce 2011 úhrady za pobyt. Ty celkem za všechny sledované služby činily celkem 2 852 milionů Kč, tj. 44 % z celkových příjmů těchto služeb. Druhým nejvýznamnějším příjmem byly dotace MPSV (1 763 mil. Kč, 27 %).

Ze sledovaných druhů sociálních služeb byly nejvyšší celkové příjmy zjištěny u domovů pro osoby se zdravotním postižením (4 349 mil. Kč). Druhý nejvyšší úhrnný příjem za všechny ústavní služby v dané kategorii byl zjištěn u domovů se zvláštním režimem (1 767 mil. Kč). Celkové příjmy dalších dvou sledovaných druhů sociálních služeb byly výrazně nižší (chráněné bydlení 210 mil. Kč, týdenní stacionáře 157 mil. Kč).

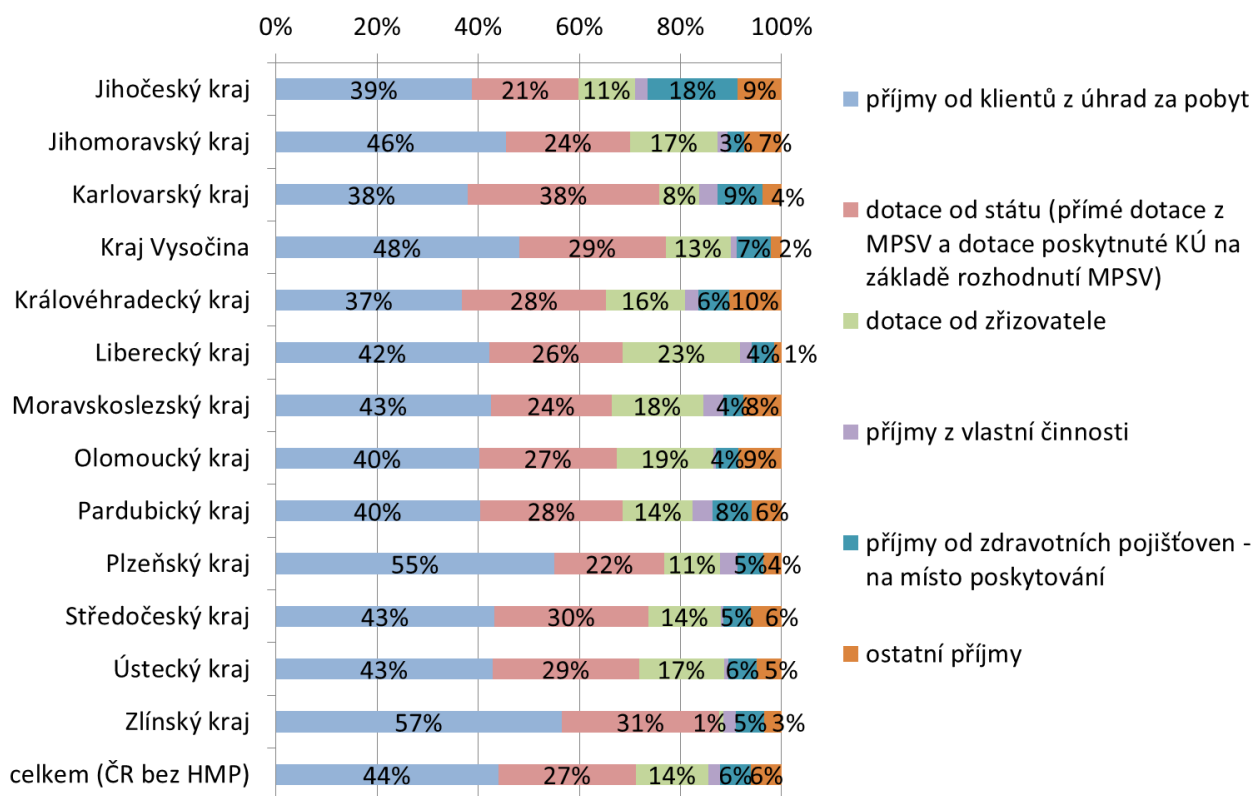
Tabulka 40 Struktura příjmů všech sledovaných ústavních služeb v roce 2011 podle druhu služby a typu příjmu (v tis. Kč)

		domovy pro osoby se zdravotním postižením	domovy se zvláštním režimem	chráněné bydlení	týdenní stacionáře	sledované služby celkem	
						abs.	v %
příjmy k 31.12.2011 celkem		4 349 276	1 765 984	209 553	157 021	6 481 834	
z toho	příjmy od klientů z úhrad za pobyt	1 892 425	818 166	89 408	51 774	2 851 772	44
	dotace od státu (přímé dotace z MPSV a dotace poskytnuté KÚ na základě rozhodnutí MPSV)	1 236 452	414 452	63 956	48 423	1 763 283	27
	dotace od zřizovatele	656 949	200 212	29 672	40 352	927 185	14
	příjmy z vlastní činnosti	98 895	41 052	3 516	3 348	146 811	2
	příjmy od zdravotních pojišťoven	243 847	151 207	1 800	3 832	400 686	6
	ostatní příjmy	220 707	140 896	21 201	9 293	392 096	6
	přijaté dary (od právnických a fyzických osob) 2011	19 693	4 850	1 739	3 570	29 852	0,5

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Celková struktura příjmů za všechny čtyři sledované druhy služeb byla ve všech krajích velmi podobná. Výše úhrad klientů se na příjmech těchto služeb ve větší míře podílela ve Zlínském (57 %) a Plzeňském kraji (55 %).

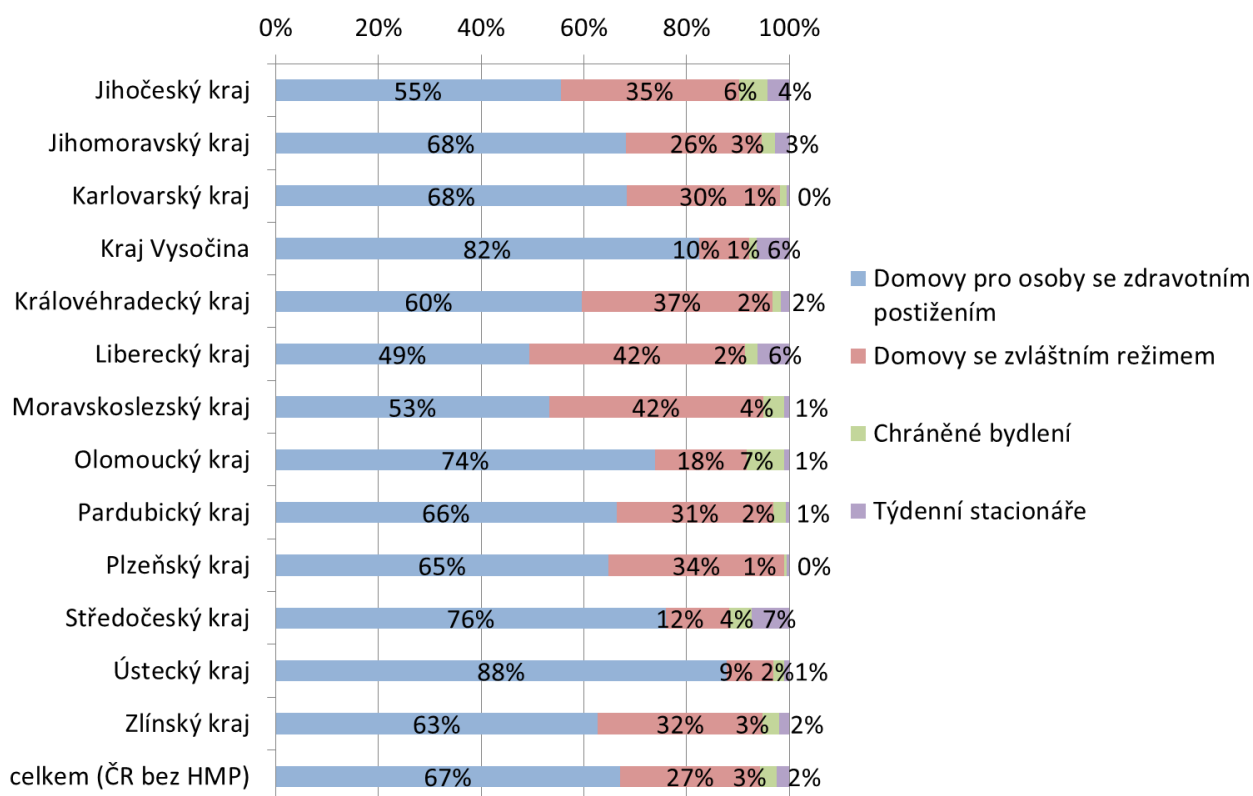
Graf 40 Struktura příjmů všech sledovaných ústavních služeb v roce 2011 podle kraje a typu příjmu (v %)

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Ze sledovaných druhů sociálních služeb měly nejvyšší úhrnný příjem (tj. za všechny ústavní služby tohoto typu) ve všech krajích domovy pro osoby se zdravotním postižením. Podíl příjmů těchto služeb z celkového úhrnu příjmů za všechny sledované druhy sociálních služeb byl nejvyšší v Ústeckém kraji (88 %) a Kraji Vysočina (82 %). Nejnižší byl podíl těchto služeb na celkových příjmech sledovaných ústavních služeb v Libereckém (49 %), Moravskoslezském (53 %) a Jihočeském kraji (55 %).

Graf 41 Srovnání výše příjmů v roce 2011 podle druhu služby a kraje (v %)

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.1.4 Shrnutí

Z celkového počtu 639 služeb zahrnujících čtyři sledované druhy služeb²⁸ jich bylo 545 (85 %) označeno jako ústavní služby. Největší počet sociálních služeb zařazených do tohoto srovnání sídlil na území Středočeského kraje (91 služeb), Ústeckého kraje (87 služeb) a Moravskoslezského kraje (82 služeb). S výjimkou Hlavního města Praha byly ve všech krajích jako ústavní služby označeny více než tři čtvrtiny ze sledovaných sociálních služeb.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Jihomoravském kraji (3615 klientů), následovaly Ústecký (3419) a Středočeský kraj (3049). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem ve Středočeském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji (v prvním případě 377 klientů, ve

²⁸ Tj. domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení a týdenní stacionáře.

druhém 333, v posledním 225, tj. tyto tři kraje reprezentovaly více než polovinu z celkové zjištěné neústavní kapacity všech sledovaných služeb²⁹.

Ve 13 krajích, za které byly shromážděny údaje o počtu uživatelů sociálních služeb, využívalo ústavní služby celkem 20 275 osob. Z tohoto počtu jich 1045 bylo ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních sociálních služeb byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Ústeckém kraji (2857 uživatelů) a Moravskoslezském kraji (2501 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 18 827 uživatelů sledovaných služeb (tj. 93 % z jejich celkového počtu).

Počet evidovaných neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby byl nejvyšší u domovů se zvláštním režimem (7491 žádostí). Vysoký počet těchto žádostí byl zjištěn také u domovů pro osoby se zdravotním postižením (2397) a chráněného bydlení (1535). Pouze minimum neuspokojených žádostí o službu bylo evidováno u týdenních stacionářů (84). Nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí u ústavních služeb celkem byl zjištěn v Olomouckém (1777 žádostí), Moravskoslezském (1697), Zlínském (1517) a Ústeckém kraji (1414). V těchto čtyřech krajích byla evidována celkově více než polovina všech neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Největší počet pracovníků byl zjištěn u domovů pro osoby se zdravotním postižením (11 450, tj. polovina z celkového počtu pracovníků u všech sledovaných služeb). V domovech se zvláštním režimem pracovalo 8635 pracovníků, tj. téměř další dvě pětiny ze všech pracovníků pracujících ve sledovaných službách. Počet pracovníků v týdenních stacionářích byl 1759 a v chráněném bydlení 1025.

Počet pracovníků pracujících ve všech sledovaných ústavních službách byl celkem 22 869. Necelé dvě třetiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby (nejčastěji se jednalo o pracovníky v sociálních službách a zdravotnické pracovníky). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali.

4.2 Domovy pro osoby se zdravotním postižením

4.2.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb

Z celkového počtu 218 domovů pro osoby se zdravotním postižením jich 208 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce domovů pro osoby se zdravotním postižením na území Ústeckého kraje (40 služeb), dále následovaly Středočeský kraj a Moravskoslezský kraj (v obou případech 26 služeb). V osmi krajích byly všechny na území kraje sídlící domovy pro osoby se zdravotním postižením identifikovány jako ústavní služby.

---

²⁹ Údaj o celkové zjištěné kapacitě neústavních služeb nelze vnímat jako celkovou kapacitu neústavních služeb v ČR, protože v Hlavním městě Praha byly údaje o kapacitě získány pouze za ústavní služby. Údaj o kapacitě nebyl zjištěn u 12 neústavních služeb sídlících v tomto kraji.

Tabulka 41 Srovnání počtu ústavních a neústavních domovů pro osoby se zdravotním postižením podle kraje

kraj	celkem služeb	z toho	
		ústavní	neústavní
Hlavní město Praha	7	6	1
Jihočeský kraj	9	9	0
Jihomoravský kraj	18	16	2
Karlovarský kraj	9	9	0
Kraj Vysočina	9	9	0
Královéhradecký kraj	11	11	0
Liberecký kraj	13	11	2
Moravskoslezský kraj	26	23	3
Olomoucký kraj	11	11	0
Pardubický kraj	9	9	0
Plzeňský kraj	12	12	0
Středočeský kraj	26	26	0
Ústecký kraj	40	38	2
Zlínský kraj	18	18	0
ČR celkem	218	208	10

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Ústeckém (1829 klientů), Středočeském (1480) a Moravskoslezském kraji (1350). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem v Ústeckém, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji (v prvním případě 100 klientů, ve druhém 64, v posledním 63, tj. v těchto krajích byly soustředěny více než tři pětiny z celkové neústavní kapacity této služby v ČR).

Tabulka 42 Srovnání ústavní a neústavní kapacity podle příslušnosti služby domov pro osoby se zdravotním postižením k ústavním nebo neústavním službám a podle kraje

kraj	všechny služby		ústavní služby			neústavní služby	
	počet	celková kapacita	počet služeb	kapacita		počet služeb	kapacita (neústavní)
				ústavní	neústavní		
Hlavní město Praha	7	491	6	481	10	1	nezjištěno
Jihočeský kraj	9	723	9	723	0	0	0
Jihomoravský kraj	18	1 284	16	1 266	3	2	15
Karlovarský kraj	9	594	9	576	18	0	0
Kraj Vysočina	9	638	9	622	16	0	0
Královéhradecký kraj	11	730	11	666	64	0	0
Liberecký kraj	13	338	11	305	12	2	21
Moravskoslezský kraj	26	1 413	23	1 350	28	3	35
Olomoucký kraj	11	1 225	11	1 225	0	0	0
Pardubický kraj	9	783	9	783	0	0	0
Plzeňský kraj	12	1 131	12	1 131	0	0	0
Středočeský kraj	26	1 515	26	1 480	35	0	0
Ústecký kraj	40	1 929	38	1 829	65	2	35
Zlínský kraj	18	1 161	18	1 161	0	0	0
ČR celkem	218	13 955	208	13 598	251	10	106

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Zatímco toto úvodní vyhodnocení se týkalo všech 218 domovů pro osoby se zdravotním postižením, následující podkapitola se zaměřuje pouze na 208 sociálních služeb, které byly identifikovány jako ústavní, přičemž z 250 budov či objektů, ve kterých byly tyto služby poskytovány, byla pozornost věnována pouze 226, ve kterých byly poskytovány ústavní služby.

4.2.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)

4.2.2.1 Uživatelé služeb

Ve 13 sledovaných krajích využívalo domovy pro osoby se zdravotním postižením identifikované jako ústavní celkem 12 949 osob. Z tohoto počtu jich 901 bylo ve věku do 18 let, 1437 ve věku 19-26 let, 9072 ve věku 27 – 65 let a 1539 ve věku 66 a více let. Největší počet uživatelů ústavních domovů pro osoby se zdravotním postižením byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Ústeckém kraji (1806 uživatelů) a Středočeském kraji (1421).

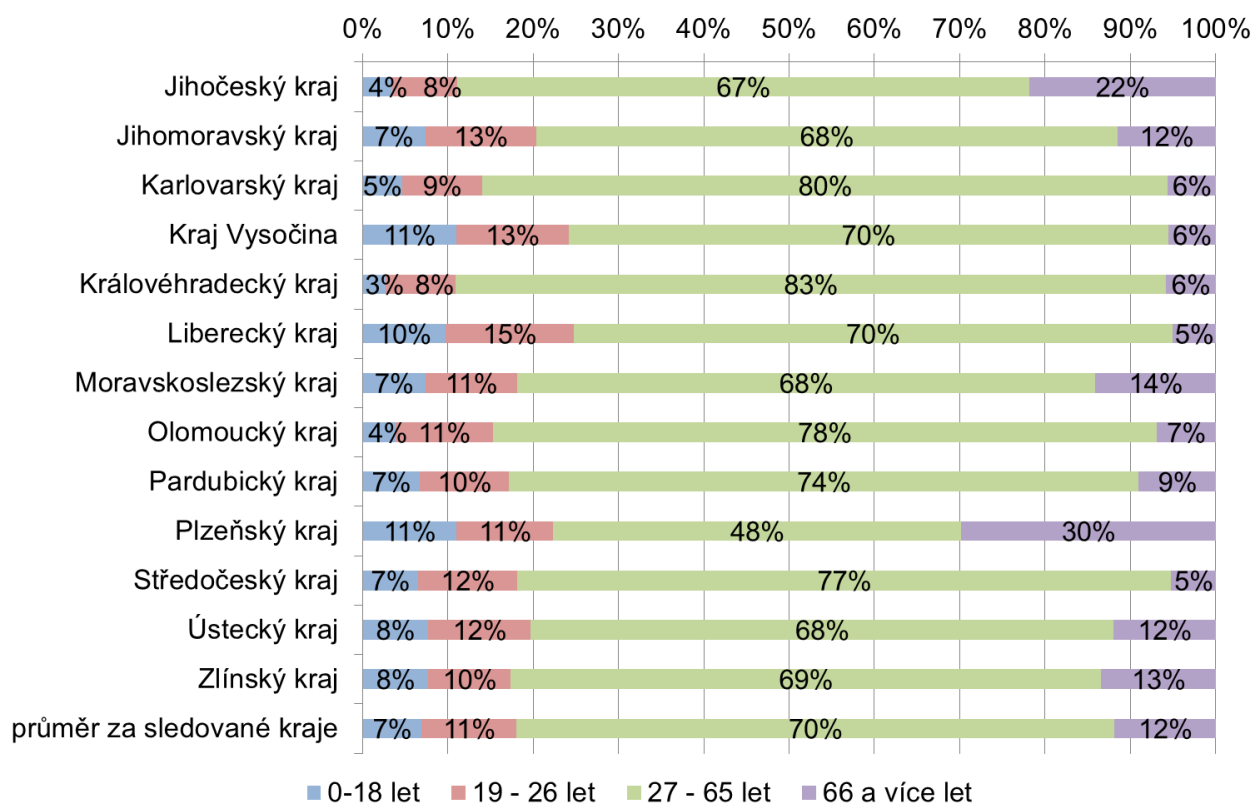
Tabulka 43 Počet uživatelů ústavních domovů pro osoby se zdravotním postižením podle kraje

kraj	počet uživatelů k 31. 12. 2010/2011
Jihočeský kraj	708
Jihomoravský kraj	1 342
Karlovarský kraj	559
Kraj Vysočina	600
Královéhradecký kraj	668
Liberecký kraj	307
Moravskoslezský kraj	1 246
Olomoucký kraj	1 236
Pardubický kraj	786
Plzeňský kraj	1 095
Středočeský kraj	1 421
Ústecký kraj	1 806
Zlínský kraj	1 175
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	12 949

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Proporční zastoupení dětí (společně osobami ve věku 18 let) z celkového počtu uživatelů se v jednotlivých krajích pohybovalo mezi 3 a 11 procenty, podíl osob ve věku 19 – 26 let se v jednotlivých krajích pohyboval od 8 do 15 %. Ještě výraznější rozdíly v procentuálním zastoupení byly patrné u dalších dvou věkových kategorií: 48 – 83 % u osob ve věku 27 – 65 let a 5 – 30 % u osob starších 66 let. Celkově lze tedy konstatovat, že struktura uživatelů domovů pro osoby se zdravotním postižením podle věku se ve sledovaných krajích lišila zásadním způsobem.

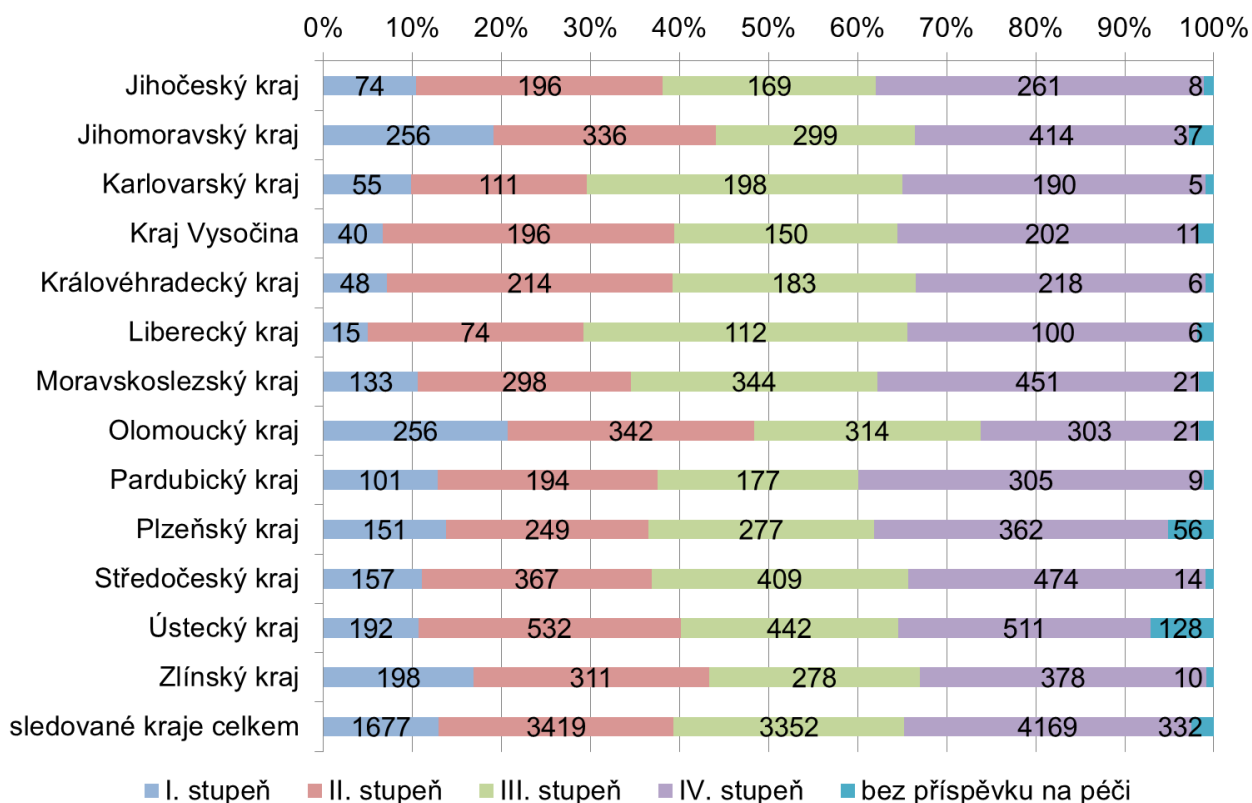
Graf 42 Uživatelé ústavních domovů pro osoby se zdravotním postižením podle kraje a věku

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Příspěvek na péči pobíralo celkem 12 617 uživatelů domovů pro osoby se zdravotním postižením (tj. 97 % z jejich celkového počtu). V prvním stupni pobíralo příspěvek na péči 1677 uživatelů (13 % z jejich celkového počtu), ve druhém stupni 3419 uživatelů (26 %), ve třetím stupni 3352 uživatelů (26 %) a ve čtvrtém 4169 uživatelů (32 %). Příspěvek na péči nepobíralo celkem 332 uživatelů této sociální služby (3 % z jejich celkového počtu). Zřetelně vyšší podíl příjemců příspěvku na péči v prvním stupni a nižší podíl příjemců příspěvku ve čtvrtém stupni byl zjištěn v Olomouckém kraji, celkově ale nebyly mezi kraji zjištěny výraznější rozdíly.

Graf 43 Uživatelé domovů pro osoby se zdravotním postižením podle kraje a stupně příspěvku na péči

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

U domovů pro osoby se zdravotním postižením byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Moravskoslezském (329), Jihomoravském (295) a Královéhradeckém kraji (289). V těchto třech krajích byly evidovány necelé dvě pětiny všech neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Tabulka 44 Počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální službu u domovů pro osoby se zdravotním postižením

kraj	evidenční počet neuspokojených žádostí o sociální službu
Jihočeský kraj	185
Jihomoravský kraj	295
Karlovarský kraj	18
Kraj Vysočina	65
Královéhradecký kraj	289
Liberecký kraj	63
Moravskoslezský kraj	329
Olomoucký kraj	133
Pardubický kraj	266
Plzeňský kraj	173
Středočeský kraj	176
Ústecký kraj	153
Zlínský kraj	252
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	2 397

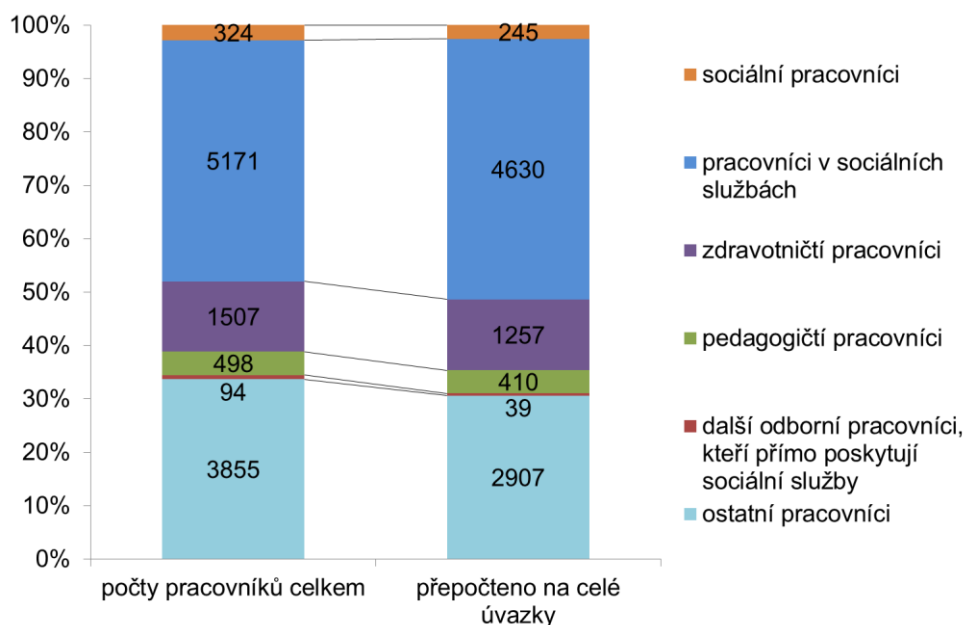
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.2.2.2 Pracovníci

Ve sledovaných domovech pro osoby se zdravotním postižením bylo evidováno 11 450 pracovníků. Dvě třetiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. V domovech pro osoby se zdravotním postižením pracovalo 5171 pracovníků v sociálních službách (43 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 3855 pracovníků (34 %), kteří neposkytovali sociální služby, 1507 zdravotnických pracovníků (13 %) a 324 sociálních pracovníků (3 %).

Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Zjištěný rozdíl ale nebyl příliš veliký (změna o 3 %).

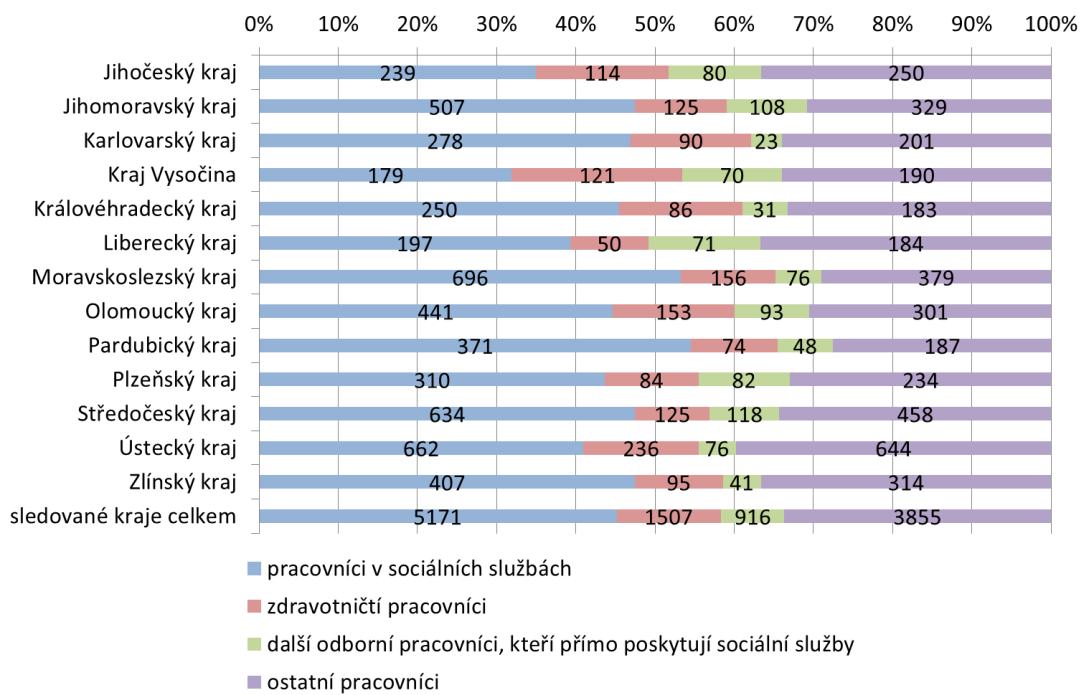
Graf 44 Struktura pracovníků domovů pro osoby se zdravotním postižením

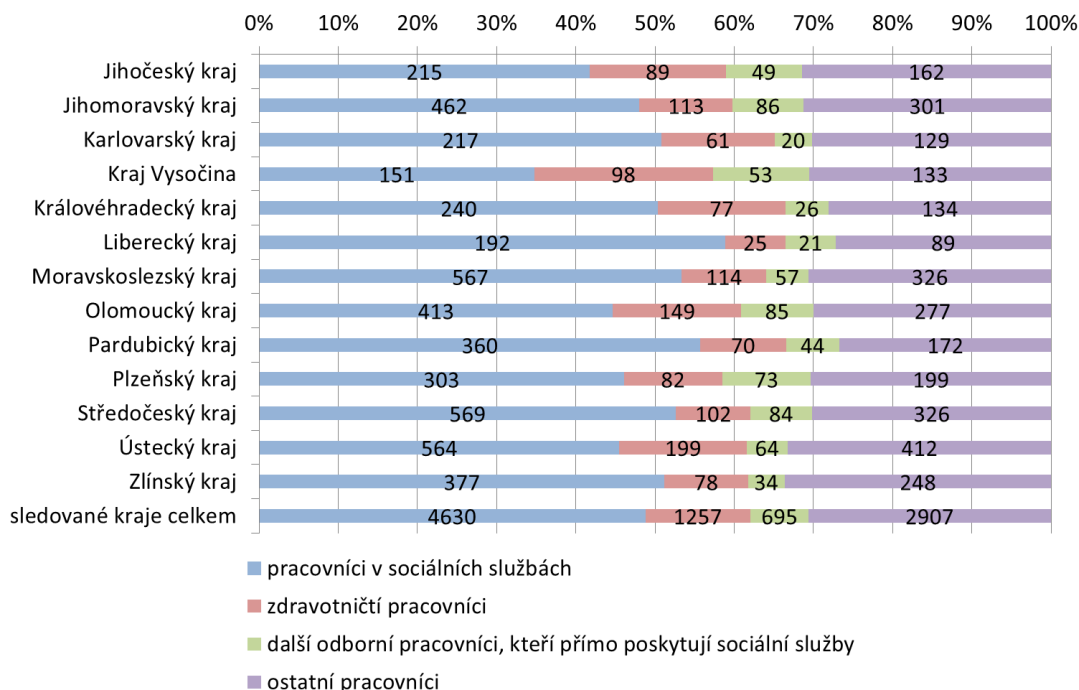
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Mezi kraji se nejvýrazněji lišil podíl pracovníků v sociálních službách pracujících v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Podíly jednotlivých skupin pracovníků z hlediska přepočtených úvazků se ve většině krajů zřetelně odvíjely od obdobných podílů u pracovníků celkem. V tomto ohledu byla diametrálně odlišná situace v Libereckém kraji, ve kterém sice podíl pracovníků v sociálních službách na celkovém počtu pracovníků patřil k nejnižším, po přepočtení na celé úvazky ale byl podíl pracovníků v sociálních službách nejvyšší právě v tomto kraji.

Graf 45 Struktura pracovníků (celkové počty) domovů pro osoby se zdravotním postižením

Graf 46 Struktura pracovníků (přepočt. úvazky) domovů pro osoby se zdravotním postižením

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

* Pozn.: V tomto srovnání byly s ohledem na nízké počty sociálních pracovníků a pedagogických pracovníků tyto dvě kategorie zahrnuty do kategorie „další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby“.

4.2.2.3 Struktura příjmů

Úhrady klientů za pobyt ve sledovaných domovech pro osoby se zdravotním postižením činily celkem 1 892 milionů Kč (44 % z celkových příjmů u těchto služeb). Úhrnná výše dotací MPSV pro tyto služby byla v roce 2011 1 892 milionů Kč (28 %), dotace zřizovatele činily celkem 657 milionů Kč (15 %).

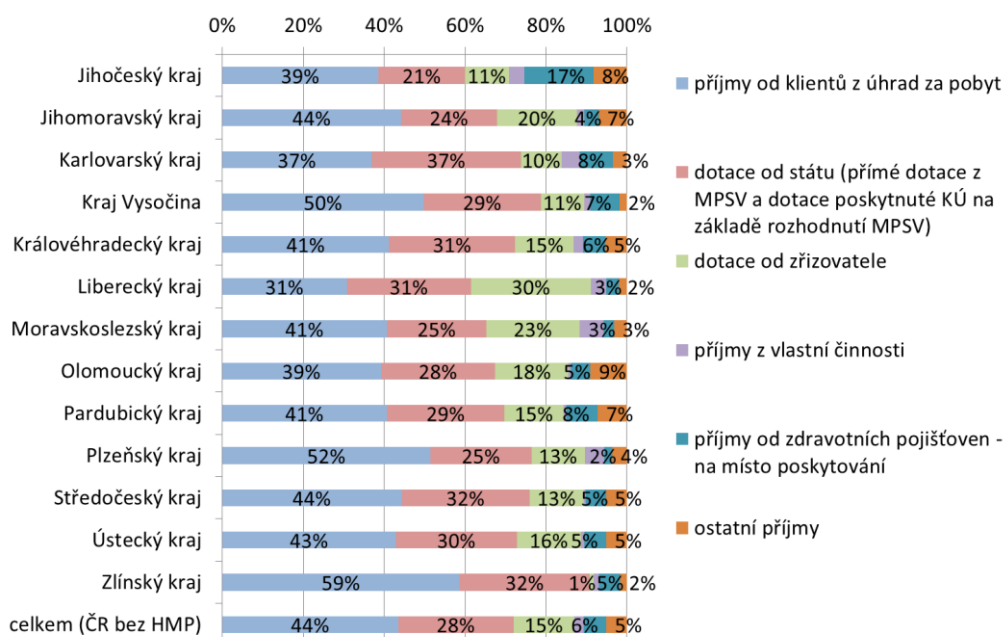
Tabulka 45 Struktura příjmů domovů pro osoby se zdravotním postižením podle typu příjmu (v tis. Kč a v %)

	abs.	v %
příjmy od klientů z úhrad za pobyt	1 892 425	44
dotace od státu (přímé dotace z MPSV a dotace poskytnuté KÚ na základě rozhodnutí MPSV)	1 236 452	28
dotace od zřizovatele	656 949	15
příjmy z vlastní činnosti	98 895	2
příjmy od zdravotních pojišťoven	243 847	6
ostatní příjmy	220 707	5

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Celková struktura příjmů domovů pro osoby se zdravotním postižením byla ve všech krajích velmi podobná. Výše úhrad klientů se na příjmech těchto služeb ve větší míře podílela ve Zlínském kraji (59 %), Plzeňském kraji (52 %) a v Kraji Vysočina (50 %).

Graf 47 Struktura příjmů domovů pro osoby se zdravotním postižením v roce 2011 podle kraje a typu příjmu (v %)

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.2.3 Shrnutí

Z celkového počtu 218 domovů pro osoby se zdravotním postižením jich 208 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce domovů pro osoby se zdravotním postižením na území Ústeckého kraje (40 služeb), dále následovaly Středočeský kraj a Moravskoslezský kraj (v obou případech 26 služeb). V osmi krajích byly všechny na území kraje sídlící domovy pro osoby se zdravotním postižením identifikovány jako ústavní služby.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Ústeckém (1829 klientů), Středočeském (1480) a Moravskoslezském kraji (1350). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem v Ústeckém, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji (v prvním případě 100 klientů, ve druhém 64, v posledním 63, tj. v těchto krajích byly soustředěny více než tři pětiny z celkové neústavní kapacity této služby v ČR).

Ve 13 sledovaných krajích využívalo domovy pro osoby se zdravotním postižením identifikované jako ústavní celkem 12 949 osob. Z tohoto počtu jich 901 bylo ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních domovů pro osoby se zdravotním postižením byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Ústeckém kraji (1806 uživatelů) a Středočeském kraji (1421). Příspěvek na péči pobíralo celkem 12 617 uživatelů domovů pro osoby se zdravotním postižením (tj. 97 % z jejich celkového počtu).

U domovů pro osoby se zdravotním postižením byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Moravskoslezském (329), Jihomoravském (295) a Královéhradeckém kraji (289). V těchto třech krajích byly evidovány necelé dvě pětiny všech neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Ve sledovaných domovech pro osoby se zdravotním postižením bylo evidováno 11 450 pracovníků. Dvě třetiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. V domovech pro osoby se zdravotním postižením pracovalo 5171 pracovníků v sociálních službách (43 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 3855 pracovníků (34 %), kteří neposkytovali sociální služby, 1507 zdravotnických pracovníků (13 %) a 324 sociálních pracovníků (3 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Zjištěný rozdíl ale nebyl příliš veliký (změna o 3 %).

4.3 Domovy se zvláštním režimem

4.3.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb

Z celkového počtu 207 domovů se zvláštním režimem jich 201 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce domovů se zvláštním režimem na území Jihomoravského kraje (31 služeb), dále následovaly Moravskoslezský a Ústecký kraj (v obou případech 29 služeb). V devíti krajích byly jako ústavní identifikovány všechny domovy se zvláštním režimem.

Tabulka 46 Srovnání počtu ústavních a neústavních domovů se zvláštním režimem podle kraje

kraj	celkem služeb	z toho	
		ústavní	neústavní
Hlavní město Praha	6	6	0
Jihočeský kraj	10	10	0
Jihomoravský kraj	31	30	1
Karlovarský kraj	7	7	0
Kraj Vysočina	14	14	0
Královéhradecký kraj	9	9	0
Liberecký kraj	11	11	0
Moravskoslezský kraj	29	27	2
Olomoucký kraj	9	9	0
Pardubický kraj	7	7	0
Plzeňský kraj	6	6	0
Středočeský kraj	23	21	2
Ústecký kraj	29	28	1
Zlínský kraj	16	16	0
ČR celkem	207	201	6

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Jihomoravském (2136 klientů), Ústeckém (1438) a Moravskoslezském kraji (1191). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem v Moravskoslezském a Středočeském kraji (v prvním případě 52 klientů, ve druhém 40, tj. tyto dva kraje se na celkové neústavní kapacitě domovů se zvláštním režimem ve sledovaných krajích podílely ze tří čtvrtin).

Tabulka 47 Srovnání ústavní a neústavní kapacity podle příslušnosti služby domov se zvláštním režimem k ústavním nebo neústavním službám a podle kraje

kraj	všechny služby		ústavní služby			neústavní služby	
	počet	celková kapacita	počet služeb	kapacita		počet služeb	kapacita (neústavní)
				ústavní	neústavní		
Hlavní město Praha	6	334	6	334	0	0	0
Jihočeský kraj	10	395	10	395	0	0	0
Jihomoravský kraj	31	2 153	30	2 136	0	1	17
Karlovarský kraj	7	337	7	337	0	0	0
Kraj Vysočina	14	492	14	492	0	0	0
Královéhradecký kraj	9	425	9	425	0	0	0
Liberecký kraj	11	377	11	377	0	0	0
Moravskoslezský kraj	29	1 243	27	1 191	31	2	21
Olomoucký kraj	9	385	9	385	0	0	0
Pardubický kraj	7	523	7	523	0	0	0
Plzeňský kraj	6	587	6	587	0	0	0
Středočeský kraj	23	1 145	21	1 105	12	2	28
Ústecký kraj	29	1 450	28	1 438	0	1	12
Zlínský kraj	16	656	16	656	0	0	0
ČR celkem	207	10 502	201	10 381	43	6	78

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Zatímco toto úvodní vyhodnocení se týkalo všech 207 domovů se zvláštním režimem, následující podkapitola se zaměřuje pouze na 201 sociálních služeb, které byly identifikovány jako ústavní, přičemž z 202 budov či objektů, ve kterých byly tyto služby poskytovány, byla pozornost věnována 201, ve kterých byly poskytovány ústavní služby.

4.3.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)

4.3.2.1 Uživatelé služeb

Ve 13 sledovaných krajích využívalo domovy se zvláštním režimem identifikované jako ústavní celkem 5362 osob. Z tohoto počtu byly dvě osoby ve věku do 18 let a ve 14 případech se jednalo o osoby ve věku 19-26 let. Ve věku 27 – 65 let bylo 1519 osob a ve věku 66 a více let 3827 osob. Největší počet uživatelů ústavních domovů se zvláštním režimem byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Moravskoslezském (1037) a Ústeckém kraji (973 uživatelů).

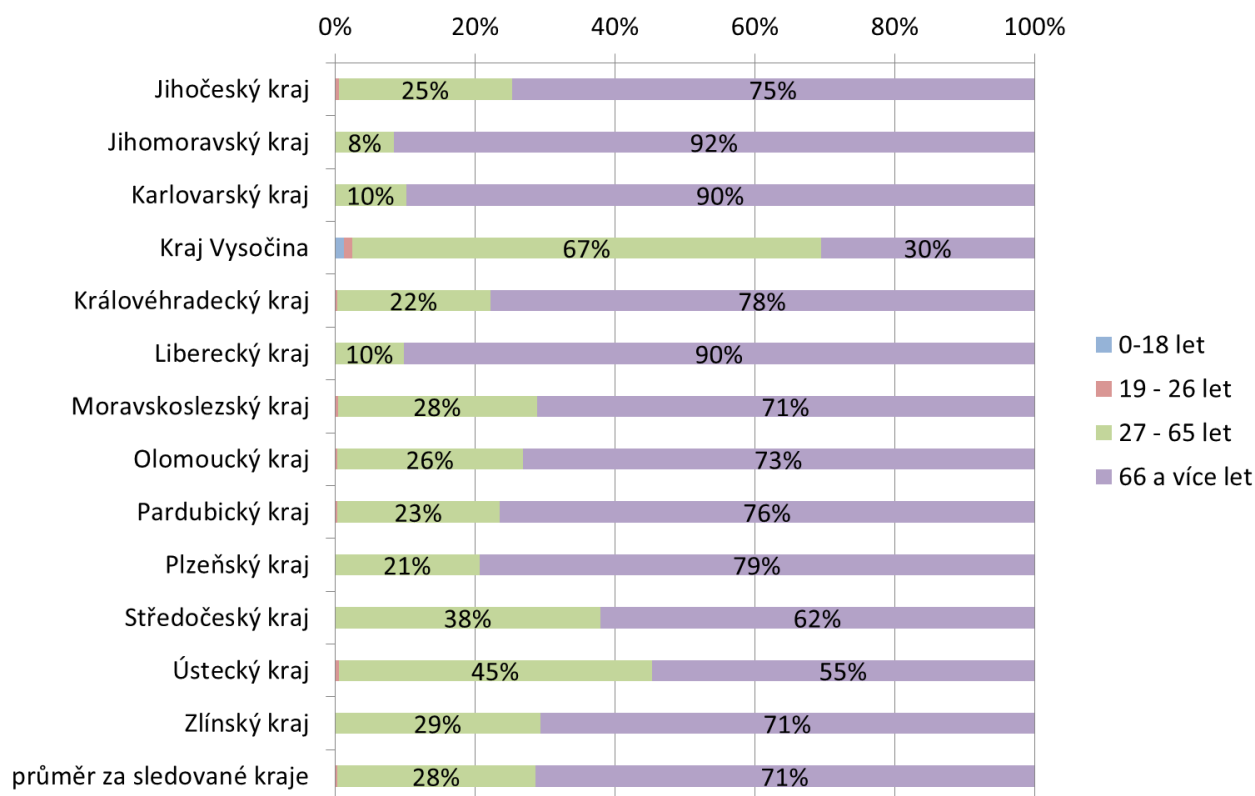
Tabulka 48 Počet uživatelů ústavních domovů se zvláštním režimem podle kraje

kraj	počet uživatelů k 31. 12. 2010/2011
Jihočeský kraj	380
Jihomoravský kraj	119
Karlovarský kraj	177
Kraj Vysočina	82
Královéhradecký kraj	343
Liberecký kraj	335
Moravskoslezský kraj	1 037
Olomoucký kraj	291
Pardubický kraj	399
Plzeňský kraj	494
Středočeský kraj	187
Ústecký kraj	973
Zlínský kraj	545
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	5 362

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Ve všech krajích zcela převažovaly osoby starší 26 let. Podíl osob ve věku 27 – 65 let byl oproti jiným krajům výrazně vyšší v Kraji Vysočina (67 %), velmi vysoký byl podíl těchto osob také v Ústeckém kraji (45 %) a Středočeském kraji (38 %). V dalších krajích se podíl těchto osob pohyboval v rozmezí od 8 do 29 %. V těchto třech krajích byl v důsledku toho naopak nejnižší podíl osob starších 65 let (30 – 62 %, ve zbylých krajích činily podíly této skupiny osob 71 – 92 %). Pro všechny sledované kraje bylo společné, že všichni nebo téměř všichni uživatelé služeb byli starší 26 let, z hlediska proporce osob v produktivním věku a starších osob se však kraje mezi sebou lišily velmi zřetelně.

Graf 48 Uživatelé ústavních domovů se zvláštním režimem podle kraje a věku

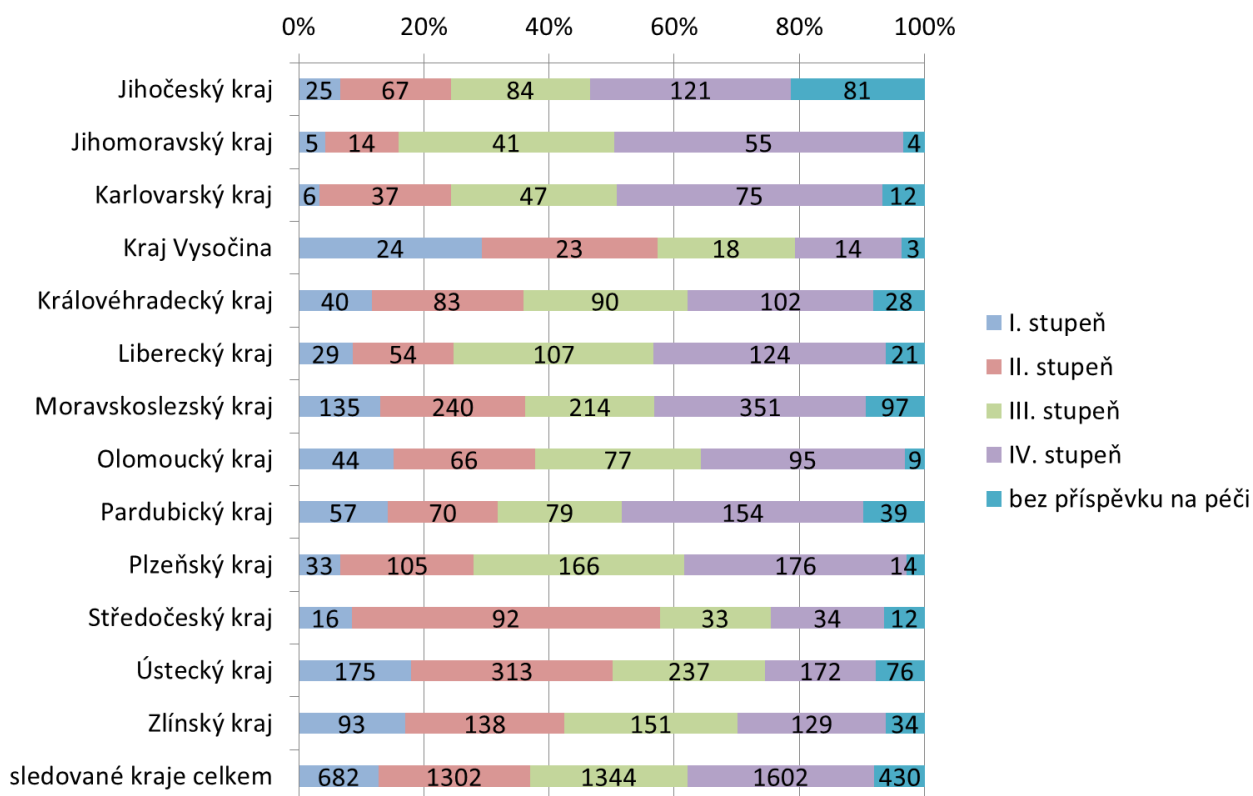

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Příspěvek na péči pobíralo celkem 4930 uživatelů domovů se zvláštním režimem (tj. 92 % z jejich celkového počtu). V prvním stupni pobíralo příspěvek na péči 682 uživatelů (13 % z jejich celkového počtu), ve druhém stupni 1302 uživatelů (24 %), ve třetím stupni 1344 uživatelů (25 %) a ve čtvrtém 1602 uživatelů (30 %). Příspěvek na péči nepobíralo celkem 430 uživatelů této sociální služby (12 % z jejich celkového počtu).

Podíl osob s příspěvkem na péči celkem byl zřetelně nižší v Jihočeském kraji, v ostatních krajích byl tento podíl v zásadě srovnatelný. Nejvyšší podíl příjemců příspěvku na péči v prvním stupni byl zjištěn v Kraji Vysočina, nejvíce příjemců příspěvku na péči ve druhém stupni bylo ve Středočeském kraji. I v případě podílu příjemců příspěvku na péči ve třetím a čtvrtém stupni byly mezi kraji patrné výrazné rozdíly. Celkově tak bylo možné konstatovat, že se struktura příjemců příspěvku na péči mezi uživateli domovů se zvláštním režimem v jednotlivých krajích lišila velmi zřetelně.

Graf 49 Uživatelé domovů se zvláštním režimem podle kraje a stupně příspěvku na péči

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

U domovů se zvláštním režimem byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Moravskoslezském (1340), Ústeckém (1245) a Plzeňském kraji (1104). V těchto třech krajích byla evidována polovina všech neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Tabulka 49 Počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální službu u domovů se zvláštním režimem

kraj	evidenční počet neuspokojených žádostí o sociální službu
Jihočeský kraj	453
Jihomoravský kraj	118
Karlovarský kraj	114
Kraj Vysočina	77
Královéhradecký kraj	282
Liberecký kraj	650
Moravskoslezský kraj	1 340
Olomoucký kraj	485
Pardubický kraj	291
Plzeňský kraj	1 104
Středočeský kraj	283
Ústecký kraj	1 245
Zlínský kraj	1 049
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	7 491

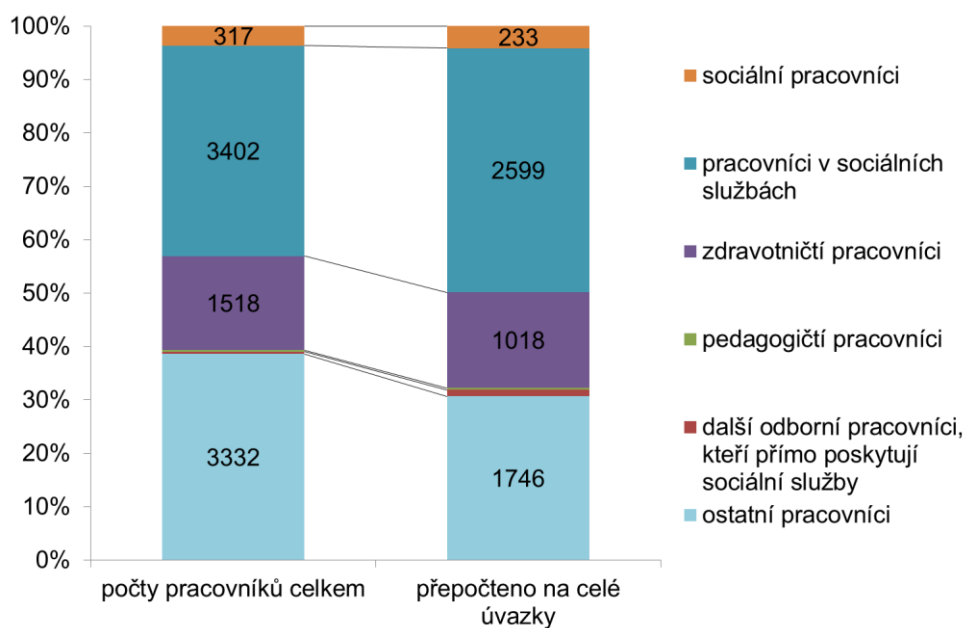
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.3.2.2 Pracovníci

Ve sledovaných domovech se zvláštním režimem bylo evidováno 8635 pracovníků. Tři pětiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. V domovech se zvláštním režimem pracovalo 3402 pracovníků v sociálních službách (39 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 3332 pracovníků (39 %), kteří neposkytovali sociální služby, 1518 zdravotnických pracovníků (18 %) a 317 sociálních pracovníků (4 %).

Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Zjištěný rozdíl byl poměrně výrazný (nárůst o 8 %).

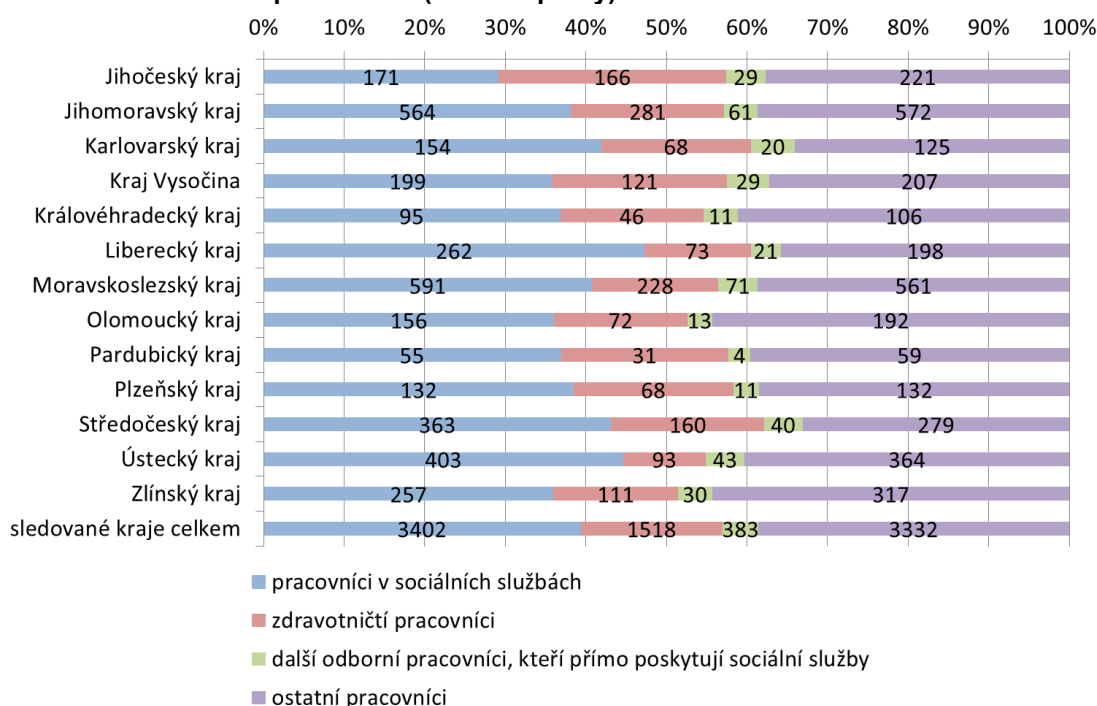
Graf 50 Struktura pracovníků domovů se zvláštním režimem

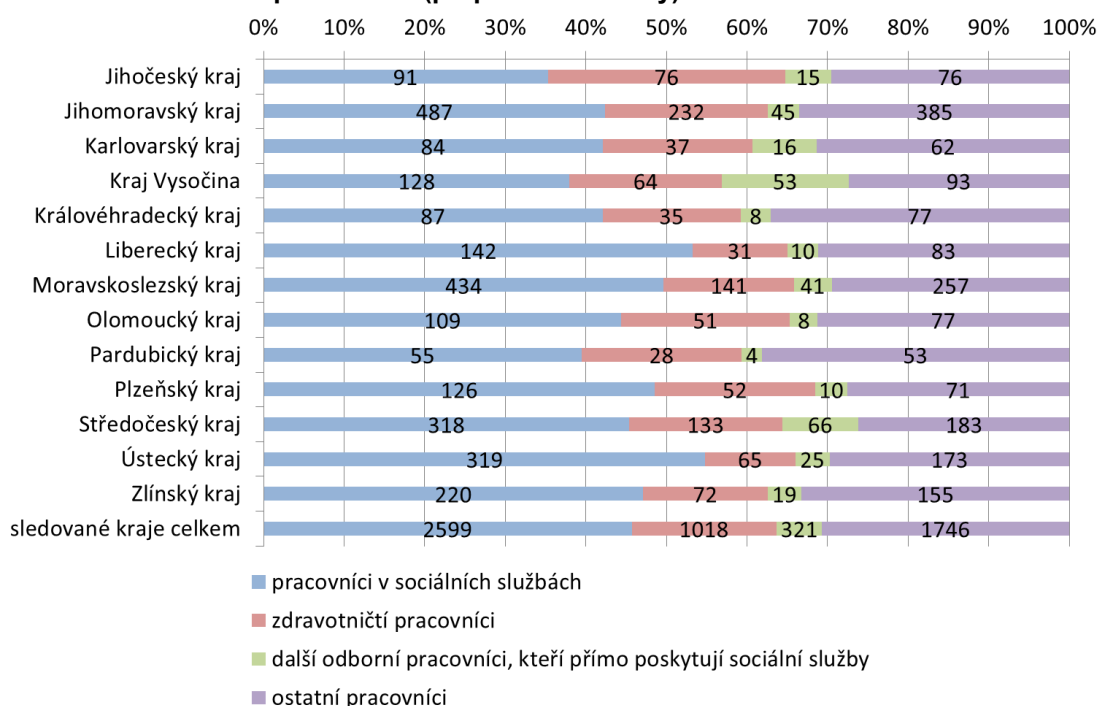
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Mezi sledovanými kraji nebyly s výjimkou Jihočeského kraje zjištěny významnější rozdíly. Pro Jihočeský kraj byl charakteristický nižší podíl pracovníků v sociálních službách a vyšší podíl zdravotnických pracovníků. Podíly jednotlivých skupin pracovníků z hlediska přepočtených úvazků velmi zřetelně odrážely příslušné podíly u pracovníků celkem.

Graf 51 Struktura pracovníků (celkové počty) domovů se zvláštním režimem

Graf 52 Struktura pracovníků (přepočtené úvazky) domovů se zvláštním režimem

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

* Pozn.: V tomto srovnání byly s ohledem na nízké počty sociálních pracovníků a pedagogických pracovníků tyto dvě kategorie zahrnuty do kategorie „další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby“.

4.3.2.3 Struktura příjmů

Úhrady klientů za pobyt ve sledovaných domovech se zvláštním režimem činily celkem 818 milionů Kč (46 % z celkových příjmů u těchto služeb). Úhrnná výše dotací MPSV pro tyto služby byla v roce 2011 414 milionů Kč (23 %), dotace zřizovatele činily celkem 200 milionů Kč (11 %).

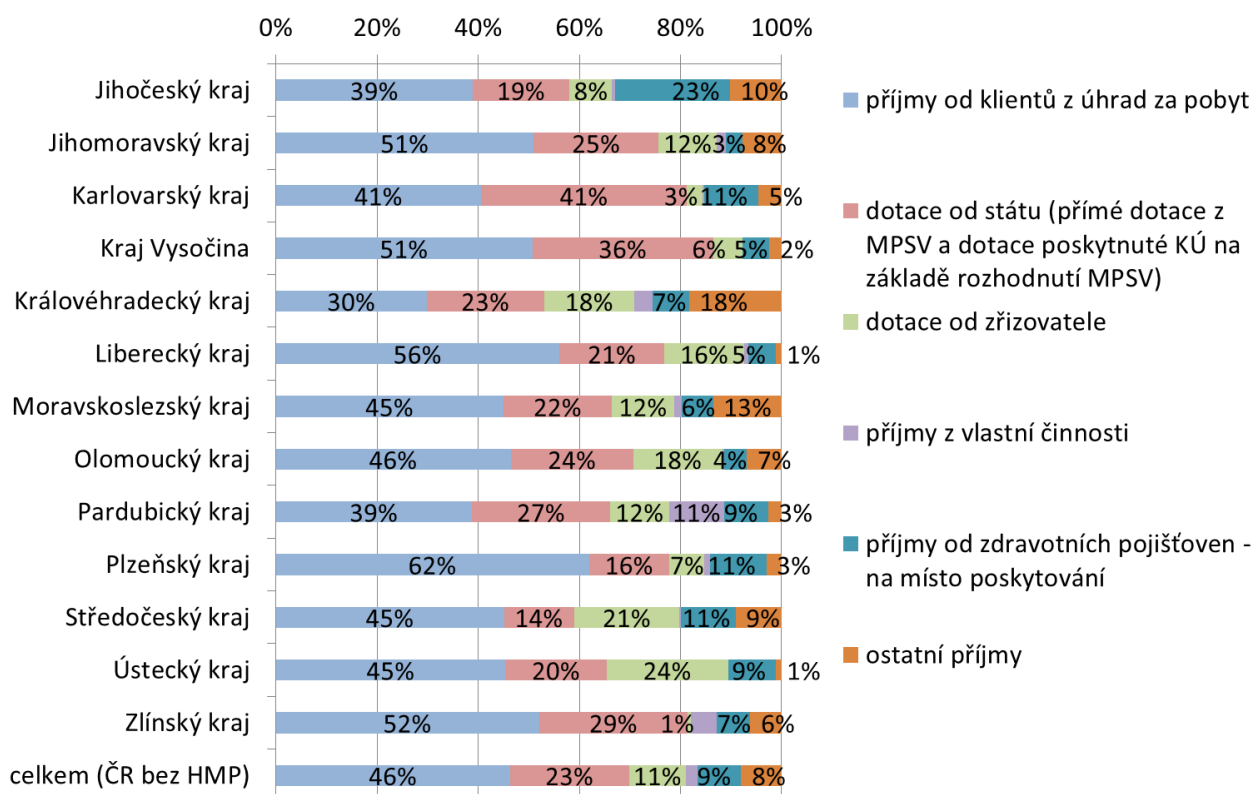
Tabulka 50 Struktura příjmů domovů se zvláštním režimem podle typu příjmu (v tis. Kč a v %)

	abs.	%
příjmy od klientů z úhrad za pobyt	818 166	46
dotace od státu (přímé dotace z MPSV a dotace poskytnuté KÚ na základě rozhodnutí MPSV)	414 452	23
dotace od zřizovatele	200 212	11
příjmy z vlastní činnosti	41 052	2
příjmy od zdravotních pojišťoven	151 207	9
ostatní příjmy	140 896	8

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

U domovů se zvláštním režimem byly v jednotlivých krajích patrné výrazné rozdíly co do významu jednotlivých typů příjmu těchto služeb. Výrazné rozdíly tak bylo možné pozorovat jak u podílu úhrad uživatelů na financování služby (od 30 do 62 %), tak také u dotací MPSV (14 – 41 %), dotací zřizovatele (1 - 24 %), příjmů od zdravotních pojišťoven (3 – 23 %) i ostatních příjmů (1 – 18 %). Podíl úhrad klientů byl nejvyšší v Plzeňském kraji (62 %), nejnižší v Královéhradeckém kraji (30 %). Nejvyšší podíl dotací MPSV na financování chráněného bydlení byl zjištěn v Karlovarském kraji (41 %), nejnižší ve Středočeském kraji (14 %).

Graf 53 Struktura příjmů domovů se zvláštním režimem v roce 2011 podle kraje a typu příjmu (v %)

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.3.3 Shrnutí

Z celkového počtu 207 domovů se zvláštním režimem jich 201 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce domovů se zvláštním režimem na území Jihomoravského kraje (31 služeb), dále následovaly Moravskoslezský a Ústecký kraj (v obou případech 29 služeb). V devíti krajích byly jako ústavní identifikovány všechny domovy se zvláštním režimem.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Jihomoravském (2136 klientů), Ústeckém (1438) a Moravskoslezském kraji (1191). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem v Moravskoslezském a Středočeském kraji (v prvním případě 52 klientů, ve druhém 40, tj. tyto dva kraje se na celkové neústavní kapacitě domovů se zvláštním režimem ve sledovaných krajích podílely ze tří čtvrtin).

Ve 13 sledovaných krajích využívalo domovy se zvláštním režimem identifikované jako ústavní celkem 5362 osob. Z tohoto počtu byly pouze dvě osoby ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních domovů se zvláštním režimem byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Moravskoslezském (1037) a Ústeckém kraji (973 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 4930 uživatelů domovů se zvláštním režimem (tj. 92 % z jejich celkového počtu).

U domovů se zvláštním režimem byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Moravskoslezském (1340), Ústeckém (1245) a Plzeňském kraji (1104). V těchto třech krajích byla evidována polovina všech neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Ve sledovaných domovech se zvláštním režimem bylo evidováno 8635 pracovníků. Tři pětiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. V domovech se zvláštním režimem pracovalo 3402 pracovníků v sociálních službách (39 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 3332 pracovníků (39 %), kteří neposkytovali sociální služby, 1518 zdravotnických pracovníků (18 %) a 317 sociálních pracovníků (4 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali. Zjištěný rozdíl byl poměrně výrazný (nárůst o 8 %).

4.4 Chráněné bydlení

4.4.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb

Z celkového počtu 147 služeb chráněné bydlení jich 77 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce těchto služeb na území Středočeského kraje (27 služeb) a v Moravskoslezském kraji (23 služeb).

Ve třech krajích (Plzeňský, Zlínský a Olomoucký kraj) zřetelně převažovaly ústavní služby (neústavní služby reprezentovaly pouze třetinu nebo méně z celkového počtu služeb chráněné bydlení sídlících v příslušném kraji). V dalších čtyřech krajích počet ústavních služeb převyšoval počet neústavních služeb a ve dvou krajích byl počet obou skupin shodný. Ve zbylých čtyřech krajích byl počet ústavních služeb mírně nižší než počet neústavních služeb, nejnižší byl v Hlavním městě Praha (6 služeb z 15, tj. dvě pětiny z celkového počtu služeb chráněné bydlení v tomto kraji).

Tabulka 51 Srovnání počtu ústavních a neústavních služeb chráněné bydlení podle kraje

kraj	celkem služeb	z toho	
		ústavní	neústavní
Hlavní město Praha	15	6	9
Jihočeský kraj	8	3	5
Jihomoravský kraj	11	7	4
Karlovarský kraj	4	2	2
Kraj Vysočina	9	5	4
Královéhradecký kraj	7	3	4
Liberecký kraj	6	3	3
Moravskoslezský kraj	23	10	13
Olomoucký kraj	9	6	3
Pardubický kraj	7	4	3
Plzeňský kraj	5	4	1
Středočeský kraj	27	15	12
Ústecký kraj	11	5	6
Zlínský kraj	5	4	1
ČR celkem	147	77	70

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Olomouckém (392 klientů), Středočeském (257), Zlínském (211) a Moravskoslezském kraji (202). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem ve Středočeském kraji (285 klientů), Moravskoslezském kraji (199) a Hlavním městě Praha (118). Celková neústavní kapacita v těchto třech krajích představovala více než polovinu celkové zjištěné neústavní kapacity u chráněného bydlení.

Tabulka 52 Srovnání ústavní a neústavní kapacity podle příslušnosti služby chráněné bydlení k ústavním nebo neústavním službám a podle kraje

kraj	všechny služby		ústavní služby			neústavní služby	
	počet	celková kapacita	počet služeb	kapacita		počet služeb	kapacita (neústavní)
				ústavní	neústavní		
Hlavní město Praha	15	168	6	50	118	9	nezjištěno
Jihočeský kraj	8	138	3	91	16	5	31
Jihomoravský kraj	11	134	7	84	18	4	32
Karlovarský kraj	4	68	2	46	0	2	22
Kraj Vysočina	9	66	5	18	25	4	23
Královéhradecký kraj	7	56	3	35	0	4	21
Liberecký kraj	6	121	3	45	24	3	52
Moravskoslezský kraj	23	381	10	182	42	13	157
Olomoucký kraj	9	429	6	392	0	3	37
Pardubický kraj	7	225	4	152	0	3	73
Plzeňský kraj	5	102	4	38	48	1	16
Středočeský kraj	27	542	15	257	69	12	216
Ústecký kraj	11	187	5	74	56	6	57
Zlínský kraj	5	226	4	211	3	1	12
ČR celkem	147	2 843	77	1 675	419	70	749

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Zatímco toto úvodní vyhodnocení se týkalo všech 147 služeb chráněného bydlení, následující podkapitola se zaměřuje pouze na 77 sociálních služeb, které byly identifikovány jako ústavní, přičemž ze 159 budov či objektů, ve kterých byly tyto služby poskytovány, byla pozornost věnována 87, ve kterých byly poskytovány ústavní služby.

4.4.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)

4.4.2.1 Uživatelé služeb

Ve 13 sledovaných krajích využívalo službu chráněné bydlení identifikovanou jako ústavní celkem 1310 osob. Z tohoto počtu byla jedna osoba ve věku do 18 let a v 61 případech se jednalo o osoby ve věku 19-26 let. Ve věku 27 – 65 let bylo 613 osob a ve věku 66 a více let 635 osob. Největší počet uživatelů ústavních služeb chráněné bydlení byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Olomouckém (357 uživatelů), Moravskoslezském (194 uživatelů) a Zlínském kraji (191 uživatelů). Počet uživatelů ústavních služeb chráněné bydlení v těchto třech krajích reprezentoval více než polovinu ze všech uživatelů chráněného bydlení, které bylo identifikováno jako ústavní.

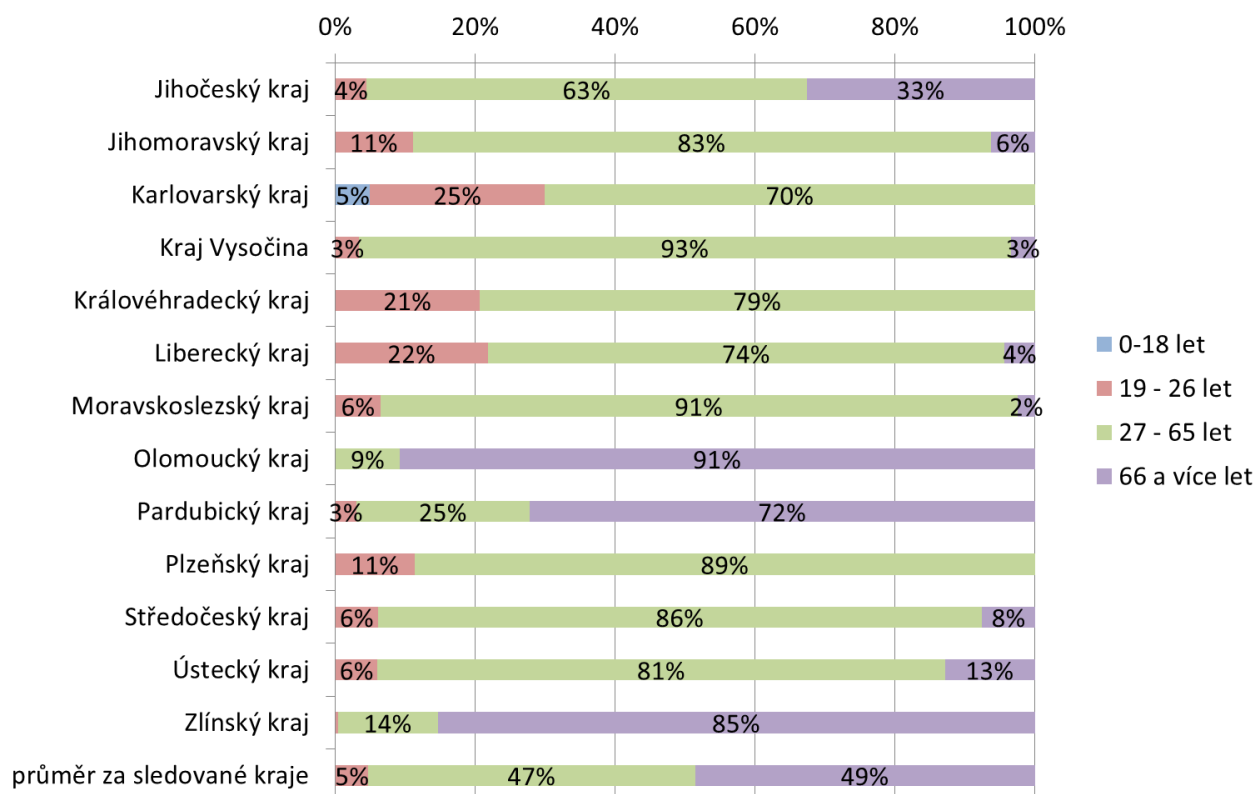
Tabulka 53 Počet uživatelů ústavního chráněného bydlení podle kraje

kraj	počet uživatelů k 31. 12. 2010/2011
Jihočeský kraj	89
Jihomoravský kraj	70
Karlovarský kraj	20
Kraj Vysočina	17
Královéhradecký kraj	29
Liberecký kraj	35
Moravskoslezský kraj	194
Olomoucký kraj	357
Pardubický kraj	133
Plzeňský kraj	30
Středočeský kraj	113
Ústecký kraj	32
Zlínský kraj	191
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	1 310

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

V 10 krajích jednoznačně převažovaly osoby starší 26 let, v dalších dvou sledovaných krajích ale uživatelé do 26 let reprezentovali pětinu a v jednom necelou třetinu z celkového počtu uživatelů. V Karlovarském, Královéhradeckém a Libereckém se podíl osob ve věku 19 – 26 let pohyboval v rozmezí 21 – 25 %, v ostatních krajích jejich podíl z celkového počtu uživatelů činil 0 – 11 %. Podíl osob ve věku 27 – 65 let byl oproti jiným krajům výrazně nižší v Olomouckém (9 %), Zlínském kraji (14 %) a Pardubickém kraji (25 %). V dalších krajích se podíl těchto osob pohyboval v rozmezí od 63 do 93 %. Podíl osob ve věku více než 65 let se v devíti krajích pohyboval v intervalu 0 – 13 %. V Jihočeském kraji byl podíl osob v této věkové kategorii z celkového počtu uživatelů třetinový. Nejvyšší byl tento podíl v Olomouckém (91 %), Zlínském (85 %) a Pardubickém kraji (72 %). Celkově lze tedy konstatovat, že struktura uživatelů chráněného bydlení podle věku se ve sledovaných krajích lišila zcela zásadně.

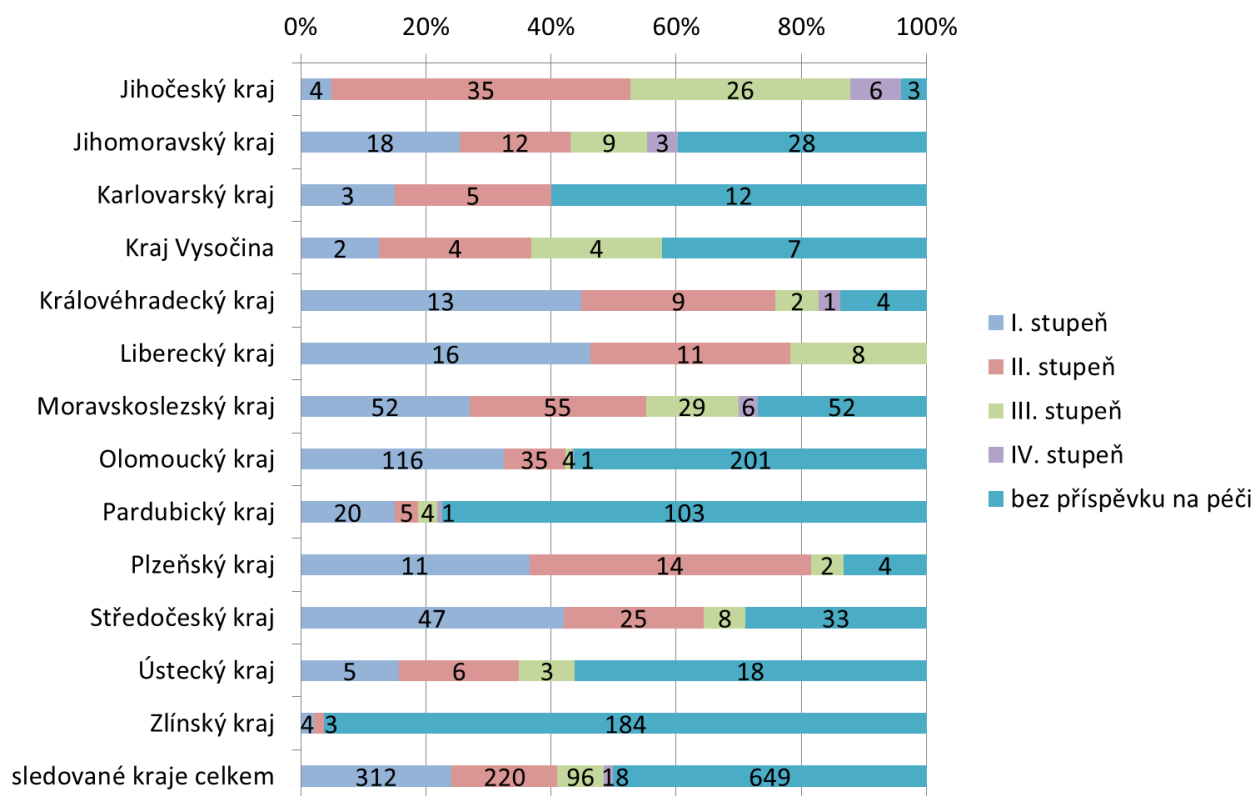
Graf 54 Uživatelé ústavního chráněného bydlení podle kraje a věku

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Příspěvek na péči pobíralo celkem 646 uživatelů chráněného bydlení (tj. 50 % z jejich celkového počtu). V prvním stupni pobíralo příspěvek na péči 312 uživatelů (24 % z jejich celkového počtu), ve druhém stupni 220 uživatelů (17 %), ve třetím stupni 96 uživatelů (7 %) a ve čtvrtém 18 uživatelů (1 %). Příspěvek na péči nepobíralo celkem 648 uživatelů této sociální služby (50 % z jejich celkového počtu). Podíl příjemců příspěvku na péči a struktura jeho příjemců se v jednotlivých krajích diametrálně lišily. Výrazné rozdíly mezi kraji bylo možné pozorovat především u celkového podílu příjemců příspěvku na péči (procentuální podíl příjemců příspěvku na péči z celkového počtu uživatelů se v jednotlivých krajích pohyboval od 4 do 100 %). Výrazně se lišily také podíly příjemců příspěvku na péči v prvním a druhém stupni (podíly v intervalu 2 – 46, respektive 2 – 47 %). Z hlediska podílu příjemců příspěvku na péči ve třetím stupni se od ostatních krajů výrazněji lišily Jihočeský kraj (35 %), Kraj Vysočina (24 %) a Liberecký kraj (23 %). V dalších krajích se relativní podíl příjemců příspěvků na péči ve třetím stupni z celkového počtu uživatelů této služby pohyboval v rozmezí 0 – 15 %.

Graf 55 Uživatelé chráněného bydlení podle kraje a stupně příspěvku na péči

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

V případě chráněného bydlení byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Olomouckém (1149) a Zlínském kraji (209). V těchto dvou krajích byla evidována převážná většina (88 %) neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Tabulka 54 Počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální službu

kraj	evidenční počet neuspokojených žádostí o sociální službu
Jihočeský kraj	17
Jihomoravský kraj	56
Karlovarský kraj	14
Kraj Vysočina	0
Královéhradecký kraj	12
Liberecký kraj	13
Moravskoslezský kraj	21
Olomoucký kraj	1 149
Pardubický kraj	17
Plzeňský kraj	5
Středočeský kraj	15
Ústecký kraj	7
Zlínský kraj	209
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	1 535

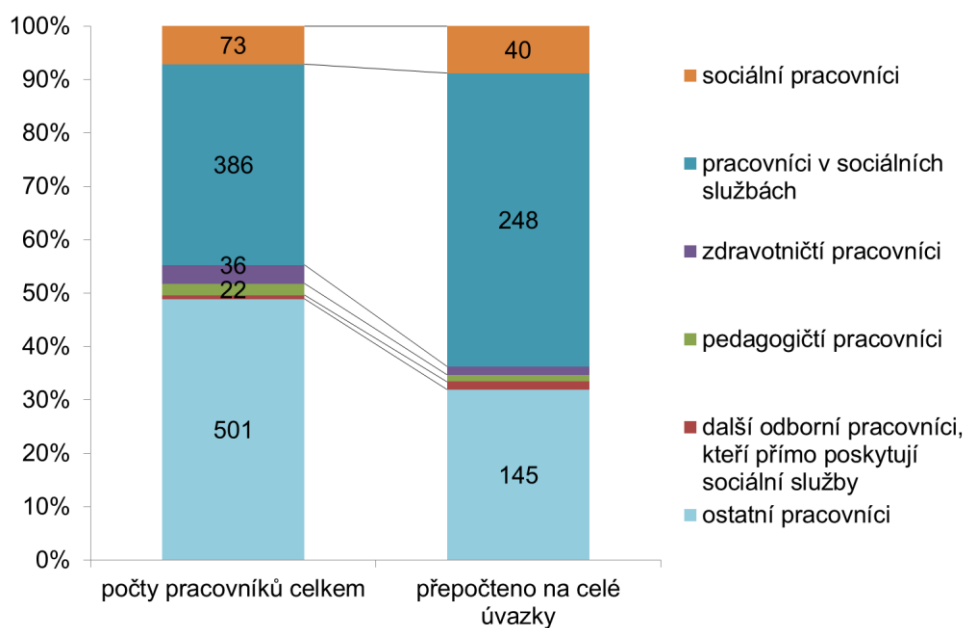
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.4.2.2 Pracovníci

Ve sledovaných službách chráněné bydlení bylo evidováno 1025 pracovníků. Polovinu z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. Službu chráněné bydlení zajišťovalo 386 pracovníků v sociálních službách (38 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 501 pracovníků (49 %), kteří neposkytovali sociální služby, 36 zdravotnických pracovníků (4 %) a 73 sociálních pracovníků (7 %).

Při přepočtení na celé úvazky byl patrný značný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali (podíl pracovníků přímo poskytujících sociální služby narostl z 51 % na 68 %).

Graf 56 Struktura pracovníků chráněného bydlení

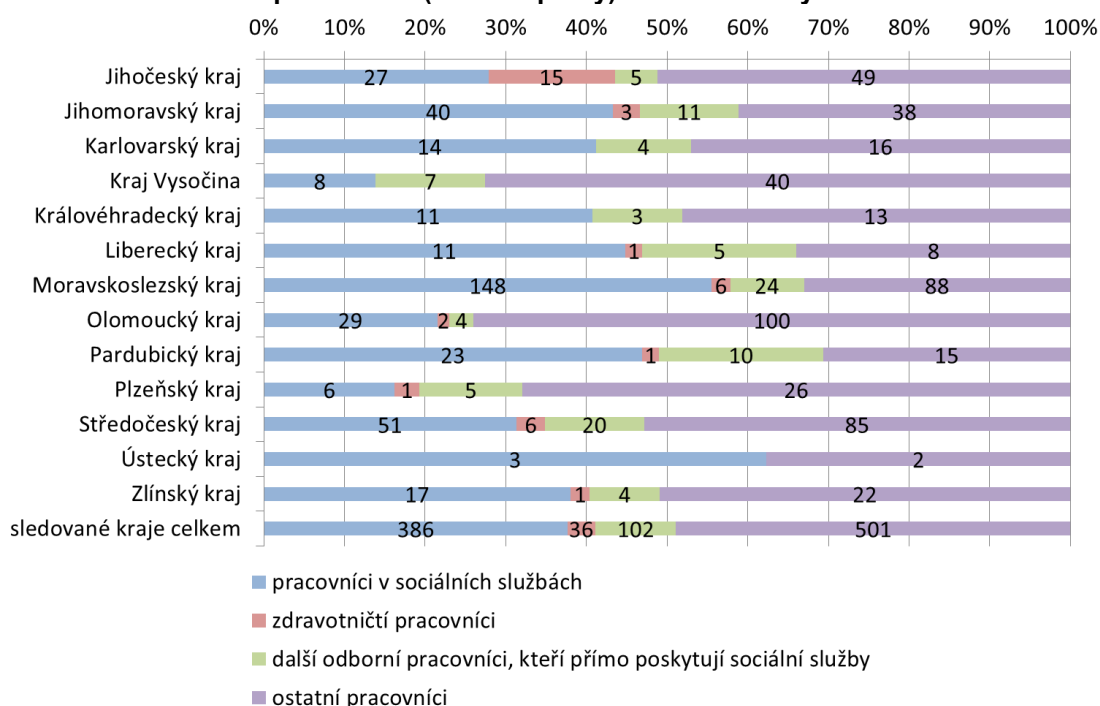

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

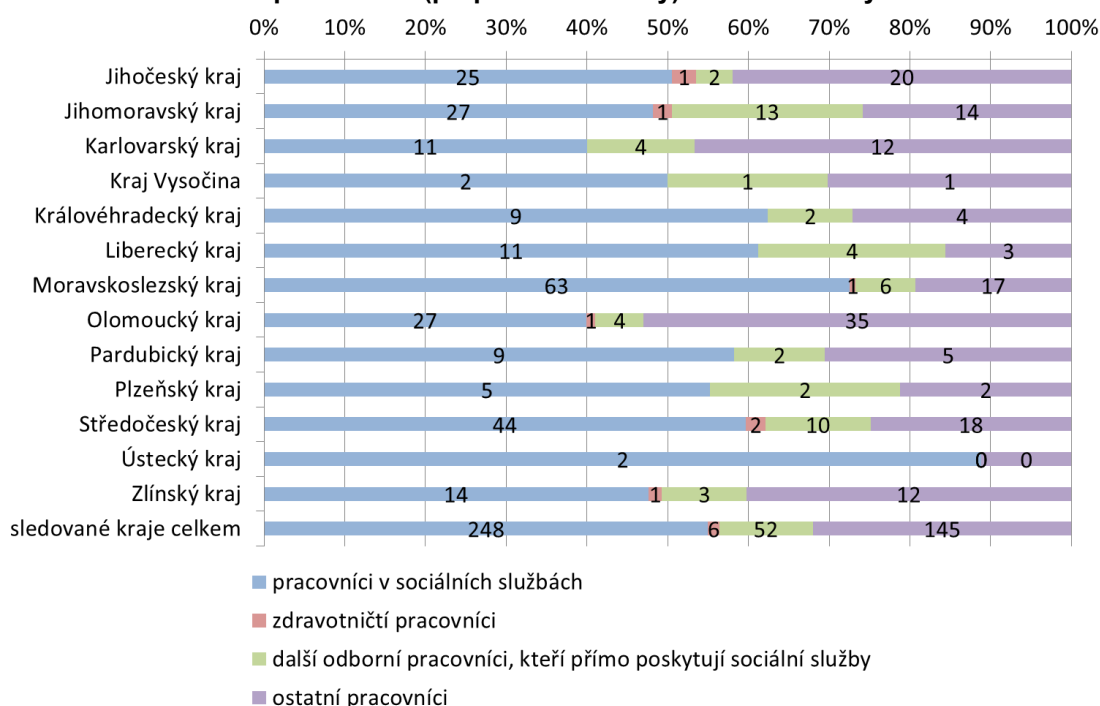
Jednotlivé kraje se mezi sebou co do struktury pracovníků chráněného bydlení lišily velmi výrazně. Zatímco ve 12 sledovaných krajích byl podíl zdravotnických pracovníků v podstatě zanedbatelný, v Jihočeském tato skupina pracovníků reprezentovala 15 % z celkového počtu pracovníků.

Z hlediska přepočtených úvazků byly mezi kraji zjištěné rozdíly poněkud méně výrazné než v případě počtu pracovníků, i v tomto případě se však situace v jednotlivých krajích diametrálně lišila.

Graf 57 Struktura pracovníků (celkové počty) chráněného bydlení

Graf 58 Struktura pracovníků (přepočtené úvazky) chráněného bydlení

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

* Pozn.: V tomto srovnání byly s ohledem na nízké počty sociálních pracovníků a pedagogických pracovníků tyto dvě kategorie zahrnuty do kategorie „další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby“.

4.4.2.3 Struktura příjmů

Úhrady klientů za pobyt činily u chráněného bydlení celkem 89 milionů Kč (434 % z celkových příjmů u těchto služeb). Úhrnná výše dotací MPSV pro tyto služby byla v roce 2011 64 milionů Kč (31 %), dotace zřizovatele činily celkem 30 milionů Kč (14 %).

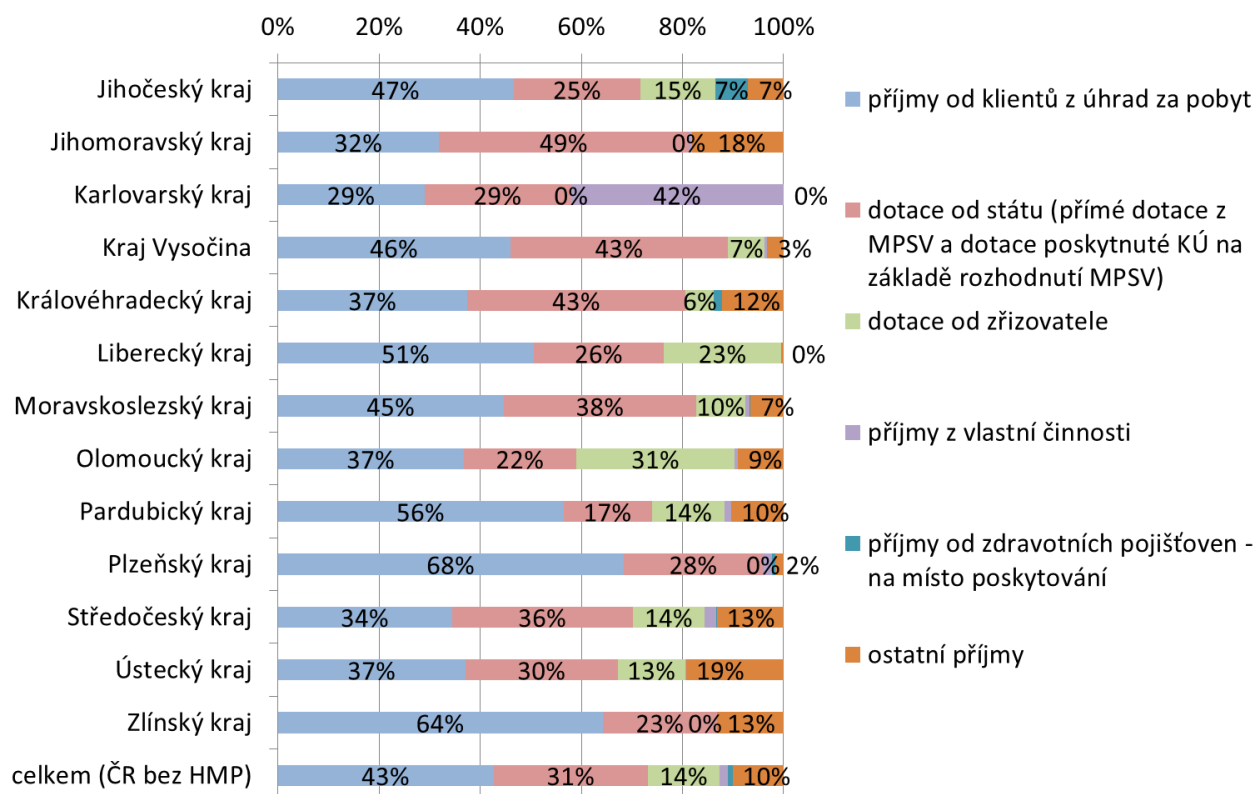
Tabulka 55 Struktura příjmů chráněného bydlení podle typu příjmu (v tis. Kč a v %)

	abs.	%
příjmy od klientů z úhrad za pobyt	89 408	43
dotace od státu (přímé dotace z MPSV a dotace poskytnuté KÚ na základě rozhodnutí MPSV)	63 956	31
dotace od zřizovatele	29 672	14
příjmy z vlastní činnosti	3 516	2
příjmy od zdravotních pojišťoven	1 800	1
ostatní příjmy	21 201	10

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Význam jednotlivých typů příjmu se u služby chráněného bydlení mezi kraji lišil velmi výrazně. Výrazné rozdíly tak bylo možné pozorovat jak u podílu úhrad uživatelů na financování služby (od 29 do 68 %), tak také u dotací MPSV (17 – 49 %), dotací zřizovatele (0 – 31 %) a ostatních příjmů (0 – 19 %). Podíl úhrad klientů byl nejvyšší v Plzeňském kraji (68 %) a Zlínském kraji (64 %), nejnižší v Karlovarském kraji (29 %). Nejvyšší podíl dotací MPSV na financování chráněného bydlení byl zjištěn v Jihomoravském kraji (49 %), nejnižší v Pardubickém kraji (17 %).

Graf 59 Struktura příjmů chráněného bydlení v roce 2011 podle kraje a typu příjmu (v %)

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.4.3 Shrnutí

Z celkového počtu 147 služeb chráněného bydlení jich 77 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce těchto služeb na území Středočeského kraje (27 služeb) a v Moravskoslezském kraji (23 služeb). Podíl služeb, které byly identifikovány jako ústavní, se mezi kraji lišil poměrně výrazně.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna v Olomouckém (392 klientů), Středočeském (257), Zlínském (211) a Moravskoslezském kraji (202). Nejvyšší neústavní kapacita byla zaznamenána u služeb se sídlem ve Středočeském kraji (285 klientů), Moravskoslezském kraji (199) a Hlavním městě Praha (118). Celková neústavní kapacita v těchto třech krajích představovala více než polovinu celkové zjištěné neústavní kapacity u chráněného bydlení.

Ve 13 sledovaných krajích využívalo službu chráněného bydlení identifikovanou jako ústavní celkem 1310 osob. Z tohoto počtu byla jedna osoba ve věku do 18 let. Největší počet uživatelů ústavních služeb chráněného bydlení byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán v Olomouckém (357 uživatelů), Moravskoslezském (194 uživatelů) a Zlínském kraji (191 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 647 uživatelů chráněného bydlení (tj. 50 % z jejich celkového počtu).

V případě chráněného bydlení byl nejvyšší počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální služby zjištěn v Olomouckém (1149) a Zlínském kraji (209). V těchto dvou krajích byla evidována převážná většina (88 %) neuspokojených žádostí evidovaných ve 13 sledovaných krajích.

Ve sledovaných službách chráněné bydlení bylo evidováno 1025 pracovníků. Polovinu z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. Službu chráněné bydlení zajišťovalo 386 pracovníků v sociálních službách (38 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 501 pracovníků (49 %), kteří neposkytovali sociální služby, 36 zdravotnických pracovníků (4 %) a 73 sociálních pracovníků (7 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný značný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků, kteří sociální služby neposkytovali (podíl pracovníků přímo poskytujících sociální služby narostl z 51 % na 68 %).

4.5 Týdenní stacionáře

4.5.1 Počet a kapacita služeb celkem a u ústavních a neústavních služeb

Z celkového počtu 67 týdenních stacionářů jich 59 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce těchto služeb na území Středočeského kraje (15 služeb). Neústavní týdenní stacionáře byly provozovány v sedmi krajích, přičemž s výjimkou Hlavního města Praha byla v každém z těchto krajů jako neústavní identifikována jedna služba.

Tabulka 56 Srovnání počtu ústavních a neústavních týdenních stacionářů podle kraje

kraj	celkem služeb	z toho	
		ústavní	neústavní
Hlavní město Praha	5	3	2
Jihočeský kraj	6	6	
Jihomoravský kraj	6	5	1
Karlovarský kraj	2	2	
Kraj Vysočina	2	2	
Královéhradecký kraj	2	2	
Liberecký kraj	4	3	1
Moravskoslezský kraj	4	3	1
Olomoucký kraj	3	3	
Pardubický kraj	2	1	1
Plzeňský kraj	1	1	
Středočeský kraj	15	14	1
Ústecký kraj	7	7	
Zlínský kraj	8	7	1
ČR celkem	67	59	8

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna ve Středočeském kraji (207 klientů), Jihomoravském (129) a Jihočeském kraji (114). Celková ústavní kapacita v těchto třech krajích představovala přibližně polovinu celkové zjištěné ústavní kapacity týdenních stacionářů. Neústavní kapacita týdenních stacionářů byla celkově velice nízká (84 klientů), nejvyšší přitom byla v Moravskoslezském (19 klientů) ve Středočeském kraji (17 klientů).

Tabulka 57 Srovnání ústavní a neústavní kapacity podle příslušnosti služby týdenní stacionář k ústavním nebo neústavním službám a podle kraje

kraj	všechny služby		ústavní služby			neústavní služby	
	počet	celková kapacita	počet služeb	kapacita		počet služeb	kapacita (neústavní)
				ústavní	neústavní		
Hlavní město Praha	5	42	3	35	7	2	nezjištěno
Jihočeský kraj	6	114	6	114	0	0	0
Jihomoravský kraj	6	139	5	129	0	1	10
Karlovarský kraj	2	17	2	17	0	0	0
Kraj Vysočina	2	40	2	40	0	0	0
Královéhradecký kraj	2	35	2	35	0	0	0
Liberecký kraj	4	82	3	73	0	1	9
Moravskoslezský kraj	4	43	3	24	10	1	9
Olomoucký kraj	3	21	3	21	0	0	0
Pardubický kraj	2	24	1	12	0	1	12
Plzeňský kraj	1	14	1	14	0	0	0
Středočeský kraj	15	224	14	207	0	1	17
Ústecký kraj	7	59	7	59	0	0	0
Zlínský kraj	8	60	7	50	0	1	10
ČR celkem	67	905	59	840	24	8	41

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Zatímco toto úvodní vyhodnocení se týkalo všech 67 týdenních stacionářů, následující podkapitola se zaměřuje na 59 sociálních služeb, které byly identifikovány jako ústavní, přičemž z 64 budov či objektů, ve kterých byly tyto služby poskytovány, byla pozornost věnována 61, ve kterých byly poskytovány ústavní služby.

4.5.2 Vybrané informace o službách poskytovaných v ústavních zařízeních (budovách, objektech)

4.5.2.1 Uživatelé služeb

Ve 13 sledovaných krajích využívalo týdenní stacionáře identifikované jako ústavní celkem 654 osob. Z tohoto počtu bylo 141 osob ve věku do 18 let, 199 ve věku 19-26 let, 278 ve věku 27 – 65 let a 36 ve věku 66 a více let. Největší počet uživatelů ústavních týdenních stacionářů byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán ve Středočeském (172 uživatelů), Jihomoravském (102 uživatelů) a Jihočeském kraji (76 uživatelů). Počet uživatelů ústavních týdenních stacionářů v těchto třech krajích představoval více než polovinu ze všech uživatelů týdenních stacionářů, které byly identifikovány jako ústavní.

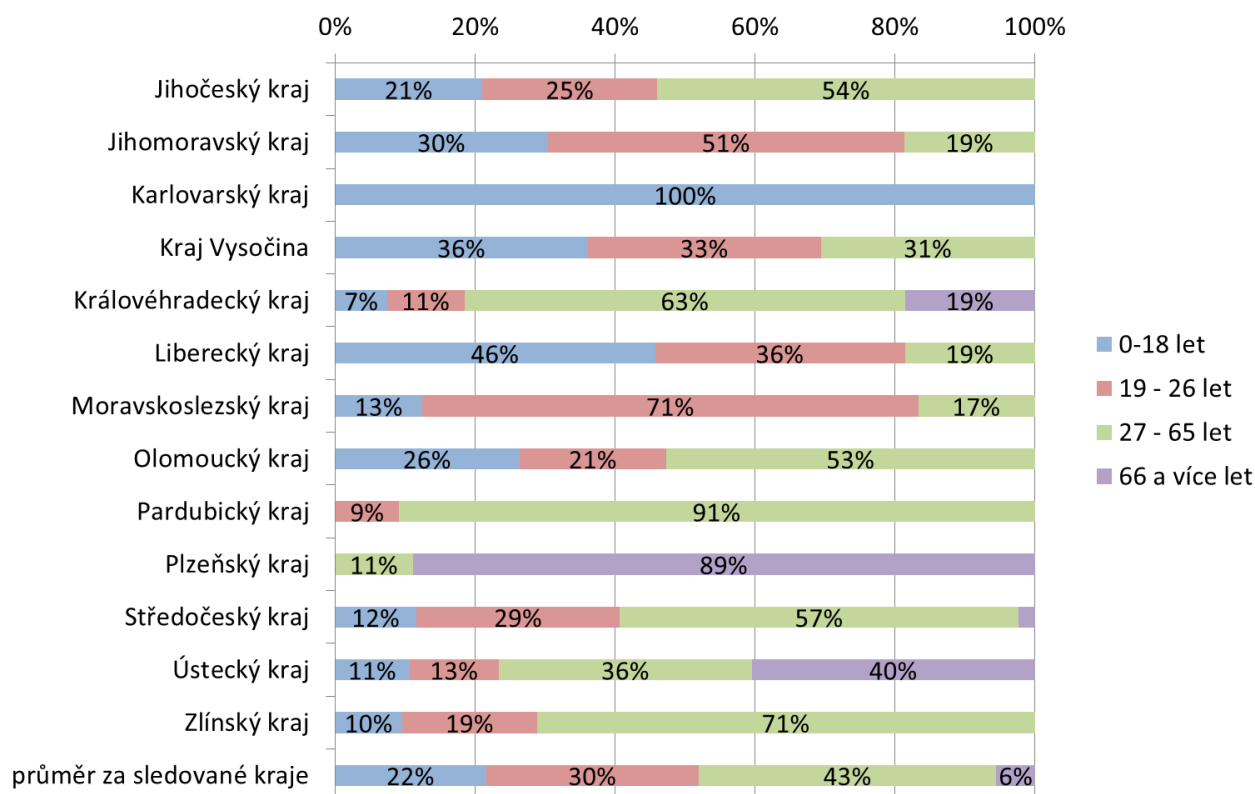
Tabulka 58 Počet uživatelů ústavních týdenních stacionářů podle kraje

kraj	počet uživatelů k 31. 12. 2010/2011
Jihočeský kraj	76
Jihomoravský kraj	102
Karlovarský kraj	9
Kraj Vysočina	36
Královéhradecký kraj	27
Liberecký kraj	70
Moravskoslezský kraj	24
Olomoucký kraj	19
Pardubický kraj	11
Plzeňský kraj	9
Středočeský kraj	172
Ústecký kraj	47
Zlínský kraj	52
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	654

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Oproti situaci v dalších sledovaných krajích byly největší odlišnosti zaznamenány v Plzeňském, Pardubickém a Karlovarském kraji. V prvním z těchto tří krajů byli uživateli ústavních týdenních stacionářů pouze osoby starší 26 let, ve druhém pouze osoby starší 18 let. V Karlovarském kraji naopak bylo všech devět uživatelů této služby ve věku do 18 let. Více než 80% podíl všech osob do 26 let byl zjištěn v Moravskoslezském, Jihomoravském a Libereckém kraji. V Kraji Vysočina uživatelé z této věkové kategorie reprezentovali více než dvě třetiny uživatelů ústavních týdenních stacionářů. V dalších šesti krajích se jejich podíl pohyboval od 18 do 47 %. Celkově se sledované kraje mezi sebou z hlediska věkové struktury uživatelů lišily zcela zásadně. V případě této sociální služby je nicméně potřebné reflektovat to, že počet uživatelů je ve většině krajů jen v řádu několika jednotek a situaci tak může velice výrazně ovlivnit zařazení byť i jen jedné osoby do některé z rozlišených věkových kategorií.

Graf 60 Uživatelé ústavních týdenních stacionářů podle kraje a věku

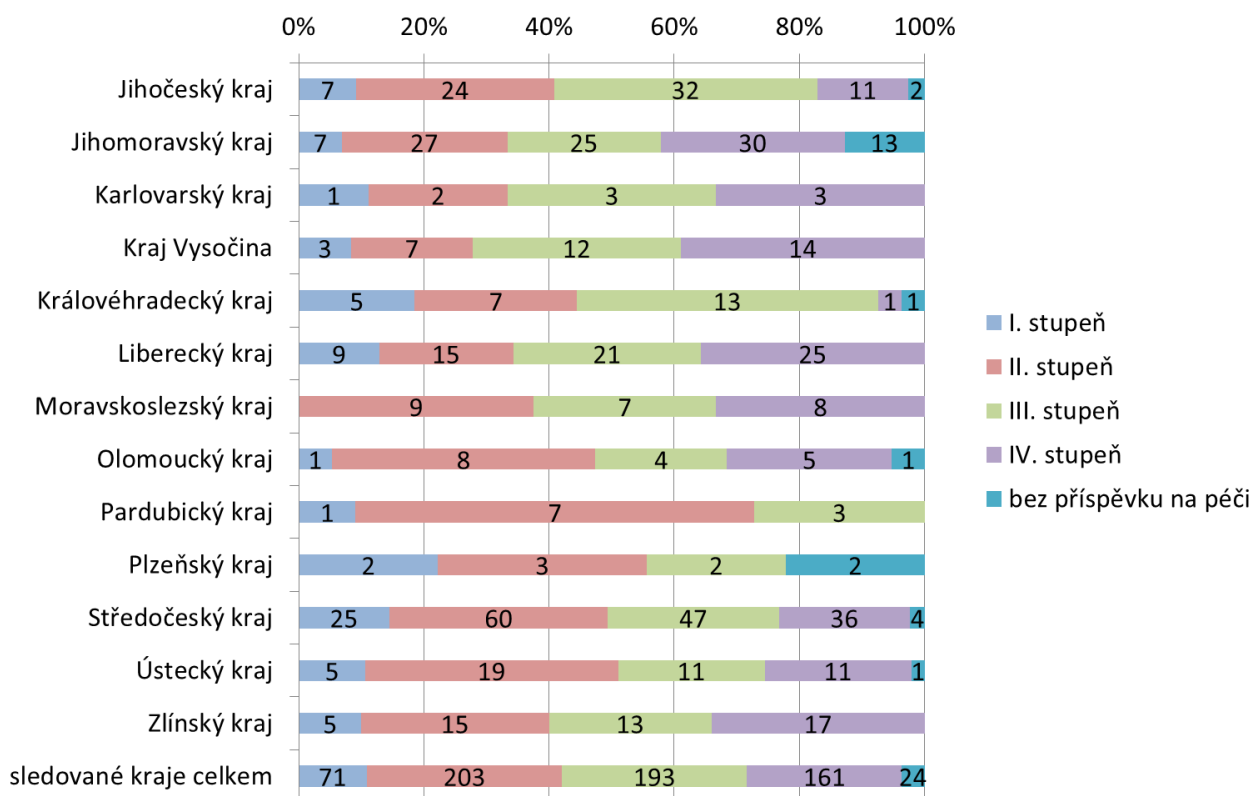
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

Příspěvek na péči pobíralo celkem 630 uživatelů týdenních stacionářů (tj. 96 % z jejich celkového počtu). V prvním stupni pobíralo příspěvek na péči 74 uživatelů (12 % z jejich celkového počtu), ve druhém stupni 201 uživatelů (32 %), ve třetím stupni 194 uživatelů (30 %) a ve čtvrtém 161 uživatelů (25 %). Příspěvek na péči nepobíralo 24 uživatelů této služby (4 % z jejich celkového počtu).

Poměry jednotlivých skupin osob podle příspěvku na péči a jeho struktury se u uživatelů týdenních stacionářů lišily velmi výrazně. Podobně jako v předchozím srovnání je i v tomto případě potřebné vést v patrnosti nízký počet osob využívající týdenní stacionáře v jednotlivých krajích, který vede k tomu, že rozdíl jedné osoby může znamenat velmi výrazný procentní nárůst.

Celkový podíl příjemců příspěvku na péči byl nejnižší v Plzeňském (78 %) a Jihomoravském kraji (87 %). V dalších krajích byli příjemci příspěvku na péči všichni nebo téměř všichni uživatelé týdenních stacionářů. Velmi výrazně se lišili také podíly příjemců příspěvku na péči ve druhém stupni (19 – 64 %).

Graf 61 Uživatelé týdenních stacionářů podle kraje a stupně příspěvku na péči

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

U týdenních stacionářů byly celkové počty neuspokojených žádostí o služby velmi nízké. Nejvíce jich bylo ve 13 sledovaných krajích zaznamenáno ve Středočeském (25) a Jihomoravském kraji (24).

Tabulka 59 Počet evidovaných neuspokojených žádostí o sociální službu

kraj	evidenční počet neuspokojených žádostí o sociální službu
Jihočeský kraj	0
Jihomoravský kraj	24
Karlovarský kraj	0
Kraj Vysočina	0
Královéhradecký kraj	0
Liberecký kraj	2
Moravskoslezský kraj	7
Olomoucký kraj	10
Pardubický kraj	0
Plzeňský kraj	0
Středočeský kraj	25
Ústecký kraj	9
Zlínský kraj	7
celkem (ČR bez Hlavního města Praha)	84

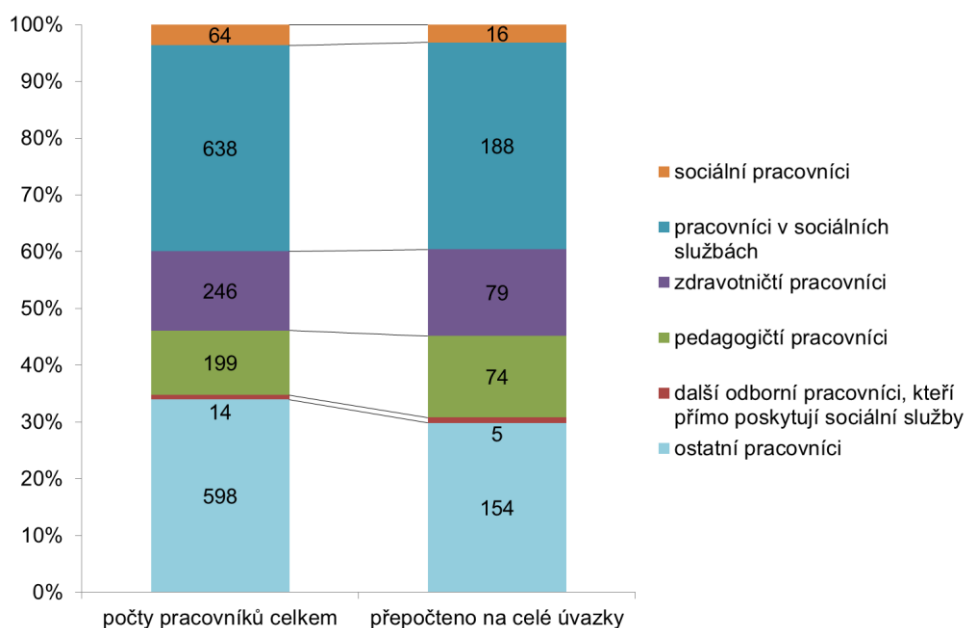
Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.5.2.2 Pracovníci

V týdenních stacionářích bylo evidováno 1759 pracovníků. Dvě třetiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. V týdenních stacionářích pracovalo 638 pracovníků v sociálních službách (36 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 598 pracovníků (34 %), kteří neposkytovali sociální služby, 246 zdravotnických pracovníků (14 %) a 64 sociálních pracovníků (4 %).

Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků. Zjištěný rozdíl byl poměrně výrazný (nárůst o 8 %).

Graf 62 Struktura pracovníků týdenních stacionářů

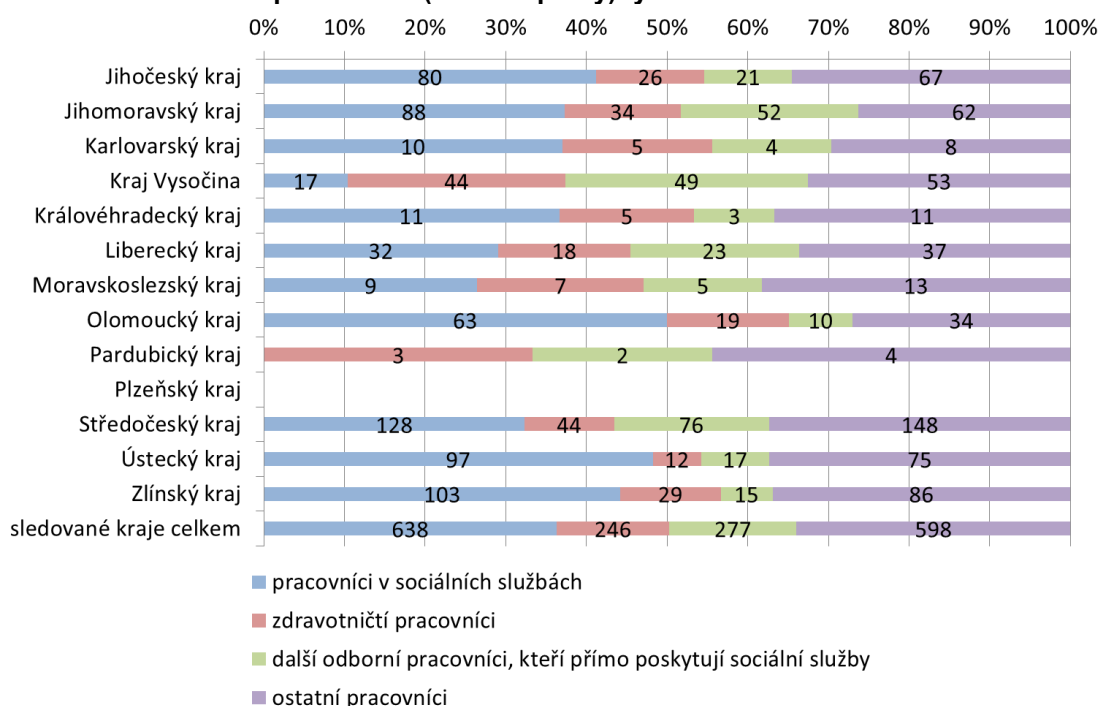

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

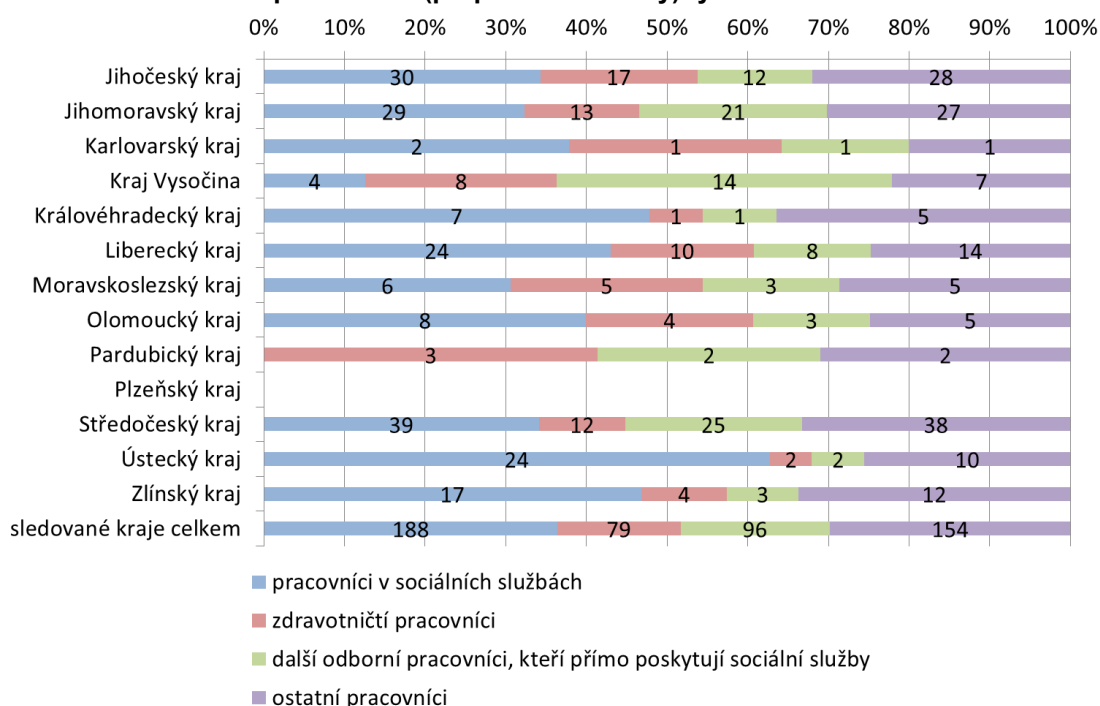
Údaje o pracovnících nebyly získány u služeb se sídlem v Plzeňském kraji. Kraje se mezi sebou nejvýrazněji lišily v proporčním zastoupení pracovníků v sociálních službách (v Pardubickém kraji nebyli vůbec, v Kraji Vysočina jejich podíl činil 10 %, naopak v Olomouckém kraji tvořili 50 % pracovníků a v Ústeckém 48 %). Výrazně se ale mezi sledovanými kraji lišily i proporce u dalších skupin pracovníků. Nejvýraznější rozdíly v tomto ohledu bylo možné pozorovat v Kraji Vysočina, Pardubickém kraji (ve kterém ale byl celkový zjištěný počet pracovníků velmi nízký) a v Ústeckém kraji.

Struktura pracovníků podle jejich počtu a podle přepočtených úvazků byla v případě týdenních stacionářů zcela srovnatelná.

Graf 63 Struktura pracovníků (celkové počty) týdenních stacionářů

Graf 64 Struktura pracovníků (přepočtené úvazky) týdenních stacionářů

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

* Pozn.: V tomto srovnání byly s ohledem na nízké počty sociálních pracovníků a pedagogických pracovníků tyto dvě kategorie zahrnuty do kategorie „další odborní pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby“.

4.5.2.3 Struktura příjmů

Úhrady klientů za pobyt ve sledovaných týdenních stacionářích činily celkem 52 milionů Kč (33 % z celkových příjmů u těchto služeb). Úhrnná výše dotací MPSV pro tyto služby byla v roce 2011 48 milionů Kč (31 %), dotace zřizovatele činily celkem 40 milionů Kč (26 %).

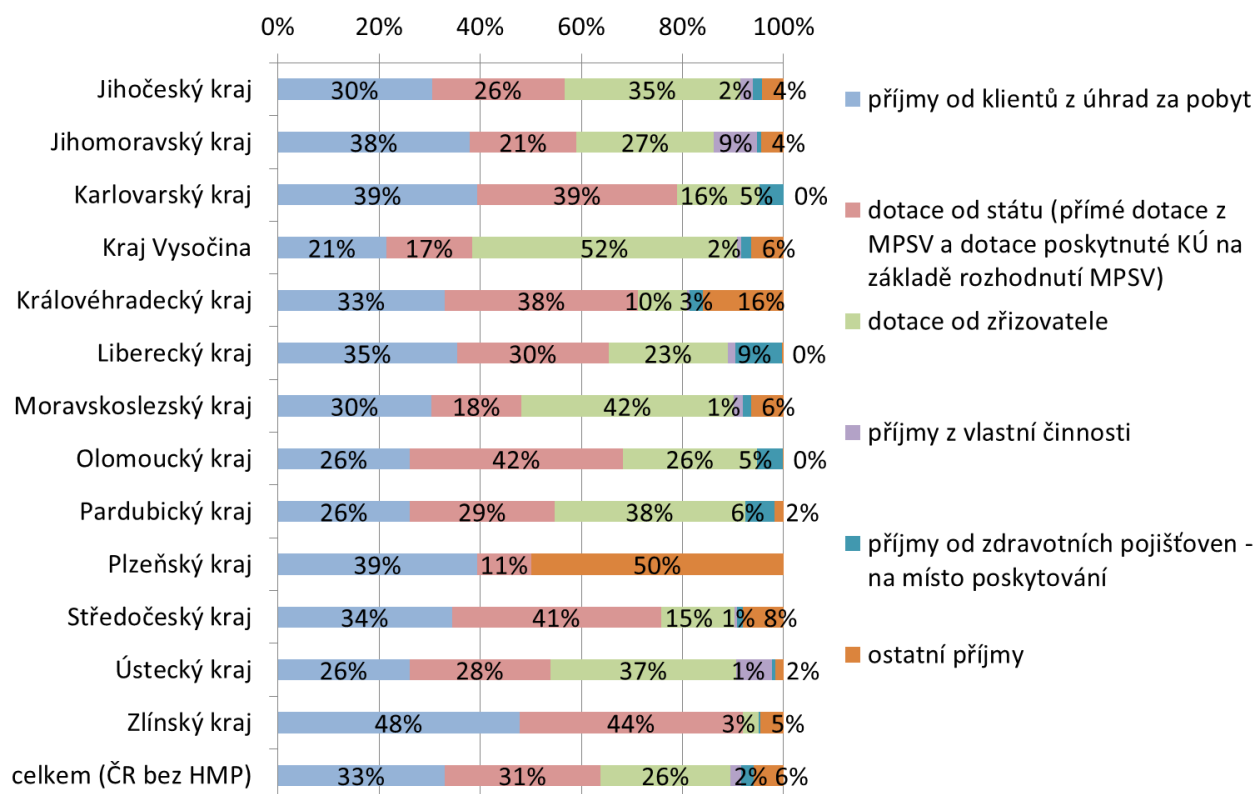
Tabulka 60 Struktura příjmů týdenních stacionářů podle typu příjmu (v tis. Kč a v %)

	abs.	%
příjmy od klientů z úhrad za pobyt	51 774	33
dotace od státu (přímé dotace z MPSV a dotace poskytnuté KÚ na základě rozhodnutí MPSV)	48 423	31
dotace od zřizovatele	40 352	26
příjmy z vlastní činnosti	3 348	2
příjmy od zdravotních pojišťoven	3 832	2
ostatní příjmy	9 293	6

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

U týdenních stacionářů byly mezi kraji se význam jednotlivých typů příjmů lišil velmi výrazně. Výrazné rozdíly tak bylo možné pozorovat jak u podílu úhrad uživatelů na financování služby (od 21 do 48 %), tak také u dotací MPSV (11 – 44 %), dotací zřizovatele (3 – 52 %) a ostatních příjmů (0 – 50 %). Podíl úhrad klientů byl nejvyšší ve Zlínském kraji (48 %), nejnižší v Karlovarském kraji (21 %). Nejvyšší podíl dotací MPSV na financování chráněného bydlení byl zjištěn rovněž ve Zlínském kraji (44 %), nejnižší v Plzeňském kraji (11 %), v Kraji Vysočina a v Moravskoslezském kraji (v obou případech 17 %).

Graf 65 Struktura příjmů týdenních stacionářův roce 2011 podle kraje a typu příjmu (v %)

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (export 21. 2. 2012), stav k 1. 3. 2012 a sběr dat prostřednictvím regionálních pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb v roce 2012.

4.5.3 Shrnutí

Z celkového počtu 67 týdenních stacionářů jich 59 bylo identifikováno jako ústavní služby. Celkově (tj. včetně neústavních služeb) bylo nejvíce těchto služeb na území Středočeského kraje (15 služeb). Neústavní týdenní stacionáře byly provozovány v sedmi krajích, přičemž s výjimkou Hlavního města Praha byla v každém z těchto krajů jako neústavní identifikována jedna služba.

Nejvyšší kapacita v ústavních objektech byla zjištěna ve Středočeském kraji (207 klientů), Jihomoravském (129) a Jihočeském kraji (114). Celková ústavní kapacita v těchto třech krajích představovala přibližně polovinu celkové zjištěné ústavní kapacity týdenních stacionářů. Neústavní kapacita týdenních stacionářů byla celkově velice nízká (84 klientů), nejvyšší přitom byla v Moravskoslezském (19 klientů) ve Středočeském kraji (17 klientů).

Ve 13 sledovaných krajích využívalo týdenní stacionáře identifikované jako ústavní celkem 654 osob. Z tohoto počtu bylo 141 osob ve věku do 18 let, 199 ve věku 19-26 let, 278 ve věku 27 – 65 let a 36 ve věku 66 a více let. Největší počet uživatelů ústavních týdenních stacionářů byl ze 13 sledovaných krajů zaznamenán ve Středočeském (172 uživatelů), Jihomoravském (102 uživatelů) a Jihočeském kraji (76 uživatelů). Příspěvek na péči pobíralo celkem 630 uživatelů týdenních stacionářů (tj. 96 % z jejich celkového počtu).

U týdenních stacionářů byly celkové počty neuspokojených žádostí o služby velmi nízké. Nejvíce jich bylo ve 13 sledovaných krajích zaznamenáno ve Středočeském (25) a Jihomoravském kraji (24).

V týdenních stacionářích bylo evidováno 1759 pracovníků. Tři pětiny z tohoto počtu představovali pracovníci, kteří přímo poskytují sociální služby. V týdenních stacionářích pracovalo 638 pracovníků v sociálních službách (36 % z celkového počtu pracovníků zajišťujících tyto služby), 598 pracovníků (34 %), kteří neposkytovali sociální služby, 246 zdravotnických pracovníků (14 %) a 64 sociálních pracovníků (4 %). Při přepočtení na celé úvazky byl patrný nárůst podílu pracovníků v sociálních službách a úbytek ostatních pracovníků. Zjištěný rozdíl byl poměrně výrazný (nárůst o 8 %).

5 Závěr

Tato analýza shrnuje poznatky o poskytování sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v České republice, které vyplynuly z vyhodnocení několika datových zdrojů o těchto službách. V rámci první části této analýzy byl popsán širší okruh sociálních služeb relevantních pro tuto cílovou skupinu a její další část se zaměřila na čtyři vybrané druhy sociálních služeb. V obou částech analýzy byly některé ukazatele sledovány společně za všechny sledované služby a některé samostatně za jednotlivé druhy sociálních služeb (v prvním části byly pro tyto účely sledované sociální služby seskupeny do několika základních okruhů druhy podle některých společných či podobných charakteristik). V případě druhé části této analýzy byla značná pozornost věnována ústavním zařízením (budovám či objektům), u kterých byly kromě údajů o počtu služeb a jejich kapacitě vyhodnoceny také údaje o počtu jejich uživatelů a jejich důležitých charakteristikách (věk, stupeň příspěvku na péči) a údaje o počtu pracovníků pracujících v těchto službách.

Z řady poznatků získaných o sledovaných službách je třeba poukázat na tato obecnější zjištění³⁰

1. týkající se širšího okruhu sociálních služeb relevantních pro cílovou skupinu:
  - výrazně se lišící počty i kapacita různých druhů sociálních služeb,
  - soustředění velké části sociálních služeb a jejich kapacit především v Moravskoslezském a Středočeském kraji a ve srovnání s dalšími kraji vysoké zastoupení řady služeb také v Ústeckém kraji a Hlavním městě Praha,
  - převaha pobytových sociálních služeb,
  - výrazně se lišící náklady na různé druhy sociálních služeb a lišící se struktura příjmů u jednotlivých druhů sociálních služeb a
  - obecněji výrazné rozdíly mezi kraji v různých ohledech;
2. týkající se čtyř vybraných druhů sociálních služeb obecně (tj. včetně neústavních služeb):
  - vysoký počet ústavních služeb a výrazná převaha ústavních kapacit nad neústavními,
  - značné soustředění všech služeb a ústavních služeb a jejich kapacit do některých krajů,
  - to, že chráněné bydlení je jedinou službou poskytující neústavní služby ve všech krajích,
  - velké množství různých významných rozdílů mezi domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem, chráněným bydlením a týdenními stacionáři a opět
  - obecněji výrazné rozdíly mezi kraji v různých ohledech;
3. týkající se ústavních služeb náležejících mezi čtyři sledované sociální služby:
  - vysoká převaha osob starších 18 let mezi uživateli služeb,
  - s výjimkou chráněného bydlení velmi zřetelná převaha příjemců příspěvku na péči mezi uživateli služeb,
  - vysoký podíl pracovníků v sociálních službách a pracovníků, kteří samotnou sociální službu neposkytují a podobně jako u předchozí skupiny poznatků:
  - velké množství různých významných rozdílů mezi domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem, chráněným bydlením a týdenními stacionáři a
  - obecněji výrazné rozdíly mezi kraji v různých ohledech.

Popsaná hlediska, respektive konkrétní poznatky, které byly ke každé z těchto oblastí zjištěny, je potřebné vést v patrnosti při tvorbě strategií, které se týkají sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. Informace o počtu uživatelů různých druhů sociálních služeb a jejich stěžejních charakteristikách, počtu neuspokojených žádostí o službu, nákladovosti služeb nebo struktuře jejich

³⁰ Více viz shrnutí nejvýznamnějších poznatků nebo tematická shrnutí některých kapitol.

příjmů totiž jsou velmi důležitými vodítky pro tvorbu těchto strategií i pro rozhodování o prioritách a volbu opatření. Nejde ale rozhodně o jediné významné skutečnosti a toto rozhodování musí být založeno na poznatcích o zjištěné a vyjednané³¹ skutečné potřebnosti sociálních služeb na konkrétním území (obce, kraje). Je ale zřejmé, že uvedené poznatky jsou pro zjišťování potřebnosti sociálních služeb (respektive pro veřejný závazek zadavatele týkající se jejich potřebnosti) velmi důležité.

Kromě uvedených aspektů je také přirozeně potřebné reflektovat i další souvislosti, z nichž mnohé tato práce již zohlednit nemohla.³² Znalost souvislostí uvedených v této analýze tak rozhodně není sama o sobě postačující při rozhodování, které může ovlivnit uspořádání sítě sociálních služeb určených osobám se zdravotním postižením. Na tomto místě proto není možné uvést konkrétní návrhy, jaké služby by měly být podpořeny, v jakém rozsahu, jakým způsobem apod. Poznatky předložené v této analýze ale i přesto mohou velmi výrazně přispět k hlubšímu porozumění tématu poskytování sociálních služeb osobám se zdravotním postižením. Jejich dostatečná reflexe je proto důležitým východiskem pro odpovídající rozhodování v této oblasti na regionální či místní úrovni (případně pro koncepční činnost na úrovni národní) a uvedené poznatky by měly být při tomto úsilí také náležitě zohledněny.

---

³¹ Tj. vyplývající z veřejného závazku zadavatele (obce, kraje).

³² Mezi ně je třeba řadit především specifickou situaci v různých krajích. Ta se přitom může lišit v celé řadě ohledů: např. z hlediska poptávky po sociálních službách, jejich nabídky, podmínek pro jejich poskytování, postavení poskytovatelů těchto služeb, role institucí státní správy a samosprávy nebo dalších subjektů při jejich poskytování, míry součinnosti politiky sociálních služeb s dalšími národními, regionálními či lokálními politikami, financováním sociálních služeb apod. Při tvorbě strategií přirozeně často nelze opomenout ani některé obecnější společenské souvislosti ovlivňující možnosti poskytování sociálních služeb na určitém území. Velmi podstatnou okolností jsou přirozeně i stěžejní charakteristiky různých druhů sociálních služeb vyplývající z jejich legislativního ukotvení.